

pŮvodník / Goran Divac * Výročí / Jak začal a skončil KUK * Z knihovny / O 11 svazcích na 11 stránkách * Z domova / M. Simon v Deníku; J. Slíva s Hrubým v Kadani; VI. Mlejnková a J. Prchal v Ratajích n/S; M. Kemel v ČT; P. Reisenauer s NC 2020; Farkas s 2x J * Časopisy / Sorry; Bumerang, Nebelspalter * Problém / Jak na vypasené ministryně? * Nález / Rozhovor s Vyčítalem v Readers Digest * Bomba / ÚV KSČ píše Vyčítalovi! * Retro / J. Hruboň: „Renčín a... „...vývoj jeho kresby v čase“ * Styl / Eray Özbek * Z tisku / O humoru * MišMaš / MašMiš * Téma / Lže jako Pinocchio * Do archívu / Haďák v MŽ č. 1 * Extra / Haďák ve špatné době * Kniha / Jiří Brdečka: Kreslené vtipy * Překvapení / Galerie „GAG“ - na Václaváku? * Studie / Žaneta Ondroušková: Kreslený humor v českém tisku po r. 1990 * Z pošty / Ohlasy * Objev / Vtipy

e-GAG

Jurika St. * Záhada? / Částečně objasněna! * Zázrak / Sběrka svazků se rozrostla * Chlubna / Igráček a já...; Kemel a já... * Dokumenty / 4x Jména a Čísla * Ze světa / Propozice aj. * Výsledky / Turecko, Slovensko, Belgie, Katar, Kolumbie, Indonézie, Azerbajdžan, Itálie, Chorvatsko, Syrie, Polsko, Irán, Kypr, Lucembursko, Severní Makedonie...

Čtvrtletník autorů + přátel české karikatury

e-číslo 2021 / 2 - LÉTO

19. ročník

Kresby: AMORIM, ARJMANDNIA, AYRES, BARTÁK, BELICA, BIEDERMANN, BOUTON, BRDEČKA, CAFERLI, CEBULA, CLARK, CVETKOV, ČIZMIA, DIVAK, DOUŠA, DUDEK, FEFÍK, FOJTÍK, FUCHS, GLUSZEK, HAAS, HAĐÁK, HA-GA, HEIDARPANAH, HAMONANGAN, HAVA, HERRMANN, HÖHL, HOJNÝ, HOLÝ, HRDÝ, HRUBÝ, HÜRZELMEIER, CHADŽIEV, CHAPPATTES, IGNAT, IZQUIERDO, JABLONOVSKÝ, JACEK, JAZ, JING, JIRÁNEK, JUHÁS, JURIK, KAHL, KAMENSKÝ, KEMEL, KOBRA, KOROGLU, KOŠTÝŘ, KOTRHA, LADA, LI, LICHÝ, LIPINSKI, LUCZYŃSKI, MORDILLO, MRÁZ, NAGHIB, NOS, ÖZBEK, PÁLKA, PENAPAI, PILGR, PINI, POLÁK, PRALOWSKÝ, REISENAUER, RENČÍN, RIABOKON, SEMERENKO, SETÍK, SIMON, SIPRESS, SOUF, STEIGER, STESKA, SULISTYO, SUNNERBERG, SUPERBI, SULTANOVIČ, ŠOUREK, ŠUTA, TAUSSIG, TEICHMANN, THOMSON, TOBISCHOVÁ, TOMASCHOFF, VANĚK, VICO, VYČÍTAL, YOUSEF, WATSON, WINTER...

pŮvodník / Goran Divac (Srbsko) se trefil do této doby

LISTOVNÍ TAJEMSTVÍ

„Vážený a milý KUKu,
jsi nejlepší žádný humoristický časopis není tak skvělý jako Ty. Snad by mohl být Škrť, kdyby to byl týdeník a kdyby se tam tolik nepsalo, neb současnou dobou se dá těžko pročíst. Přel množu dobrých nápadů Tvým humoristům: Bartáčkovi, Čitovi, Dvořákovi, Hrděmu, Jiráňkovi, Johanusovi, Kantorkovi, Kemelovi, Kofanovi, Kovaříkovi, Ladmanovi, Línkovi, Matusškovi, Nováčkovi – Skoupěmu, Ostatkovi, Pálkovi, Renčínovi, Urbanovi (!) a Tobě mnoho úspěchů a ať jsi v krátké době vychází jako deník. Tvůj věrný čtenář.“

(Martin Vaněk)

„Kuku fandím už od nultého čísla. Páči sa mi jeho zameranie na kvalitný kreslený humor a kvalita, tú máte. Stačí len menovať autorov Vašich vtipov. Takže srdečná vďaka! Až teraz som našel stánok, kam KUK v počte 3 ks chodí. Takže ho chodím kupovať cez pracovný čas. Riskujem, ale vždy mi to náležite odvdážite... Zblerám fóry Jiráňka, Bartáka, Slívu a Renčina, lebo ich každý fór je nejaká myšlienka, názor, neotradný či práve akurátne vyslovený tradičný pohľad na život a svet. Preto si aj cením, že uverejňujete fóry pre pametníkov, tie vtipy sú na nezaplatenie.“

(Maťa Fügeď, Bratislava)

„Vážená redakce!
Již třetí týden tonu v nejistotě, zda zase ve čtvrték seženu další pokračování „našeho“ KUKu. Nedovedu pochopit ten typ lidí, který klidně stávkuje a demonstruje kvůli takovým maličkostem jako je stále zaměsínání, ekologie či národnostní otázka, když nevíte, jestli vás zitra nebudou muset před kioskem PNS omývat, protože když někde chodíte jako páť, tak čtyři výtisky KUKu na prodejnu jsou o váš život!“

(Mirek Mikeska, Kladno)

„P. S.: Myslím, že k číslu počtu vycházejících výtisků by se měla připsat alespoň jedna nula a tak tento náklad rádozně zvýšit...“

Výplod **FANTAZIE**? Nebo výstřel na střed v **PRAVOU CHVÍLI**? Proč se neuvěřitelné stalo před 30 lety **SKUTKEM**? A proč ten skutek nakonec **UTEK**? Tomu se budeme ještě letos věnovat na tomto místě. Zatím jen základní informace o vzniku týdeníku plného kreslených vtipů nazvaného **KUK** s jasným podtitulem **Týdeník České unie karikaturistů**.

V tiráži na čtvrté (poslední) straně velkého novínového formátu se píše:

Vydává: Vydavatelství a nakladatelství Novinář

Redakce: Pařížská 9, 116 30 Praha 1

Šéfredaktor: Ivan Hanousek

Grafická úprava: Ivo Podskalský

Tiskne: MÍR, novinářské závody, s. p. závod 1,

Václavské náměstí 15, Praha 1

Rozšiřuje: PNS

Cena: 0,90 Kčs

Co v tiráži nenajdete, je třeba vyhrabat z archívu a hlavně z hlavy pamětníků, než se vše z mozku vypaří. Co zde zatím vidíte? Vlevo je výběr z prvních ohlasů čtenářů, mezi nimiž bylo i dost karikaturistů. Vpravo jsou reklamní samolepky (tyto z per **Hrubého, Slívy a Machaly**). Takzvané “nulté” číslo vyšlo **30. dubna 1990**, barevné grafické prvky užíval grafik jen na přední a zadní stránce, vtipy byly zásadně černobílé. Týdeník vypadal jako deník, tištěn byl na běžné rotačce (sloužila k tisku deníku Práce) a papír tomu odpovídal. První regulérní číslo vyšlo **29. 5. 1990** a vedle drobných textů na str. 1 a 4 obsahoval KUK kolem 45 kreslených vtipů **od členů ČUK**, sestavovaných do proměnlivých bloků podle tematiky a dle zařazení autora do kategorie **P - profíci** či **A - amatéři**.

Honoráře: na 1. str. připadlo 2300,-, na 2. stranu 2200,- na 3. stranu 2600 a na 4. stranu 1200,- korun = celkem 8 300 Kčs. Z dnešního hlediska nic moc, ovšem při srovnání s platy (tehdy 3000,- dnes 30 000,-) to odpovídalo **dnešním honorářům na jedno číslo KUKu ve výši 83 000 Kč**. Redakce žila v skromných poměrech: žádný další redaktor, 1 místnost, 1 sekretářka, 1 telefon, 1 psací stroj a 1 xerox - společný se Škrtem.

K dopisům čtenářů o distribuci týdeníku KUK mimo Prahu se vrátíme, upozorňovali nás především o slušném zájmu čtenářů a nezájmu "trafikantů" a PNS o zvýšení nákladu, který

Vážený pane Hanousku,
snažil jsem se pro KUK něco udělat. Škrt mě tak moc nezajímá, stejně jako já nezajímám p. Kučeru.

Znám v Náchodě 9 trafik a kromě dvou jsem všude byl a jednal:

1. Trafika na růžku - bere 5 ks KUKU, dodává je soukromník, který kdykoliv na požádání může dodávku zvýšit. Trafikantka více čísel nechce, protože prý v poslední remitendě vracela novin za 3.000 Kčs. Je z toho otrávená.
2. U lékárny - bere 3ks KUKU, víc nechce, že by je neprodala. Dostává KUK od PNS, tedy ve čtvrtek. Soukromník vozí Kuk do jiných trafik už ve středu před polednem.
3. Náměstí - bere 5 ks a na víc si netroufá. Může se kdykoliv dohodnout na zvýšení se soukromým dodavatelem.
4. Hlavní trafika - dostvá 10 ks KUKU a má prý ce dělat, aby je prodala. Všechny trfiky jsou malé a tisku je nepřehledné množství.
5. Kamenice - bere 3 ks KUKU a víc nechce, protože při tomto množství nemusí soukromníkovi vracet remitendu. Nepochopil jsem to. Asi jde o nějakou výhodu při malém odběru KUKU.
6. Nádraží 1.traf. - Prý má 20 ks KUKU a to jí bohatě stačí. Víc nechce.
7. Nádraží 2.traf. - 3 ks a víc za Boha nechce, protože je novinami v boudě zavalena.

Takže v Náchodě je po trafikách zhruba 50 ks KUKU. To je málo! V okresní knihovně například tento tisk vůbec nenajdu.

Včera ve středu, ani dnes KUK v Náchodě nebyl vůbec, protože se prý auto nedostane k tiskárně. Co je to za blbou výmluvu???

Kde je ZAKOPANÝ PES? Prodejny jsou přeplněny různým tiskem. Poštovní novinová služba poskytuje nedokonalé služby. Mám špatné poznatky například s předplatným Průboje. Za 9 měsíců jsem 10 čísel nedostal /bral jsem jen sobotní výtisk/. Dovolání nikde. PNS noviny vyúčtuje ale nedodá. Trafikantky jsou nervozní a často se ani nevyznají v tom, co prodávají.

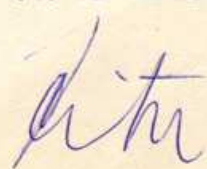
KUK do postele v Náchodě zatím není, i když jste ho inzerovali na začátek října. Taky bordel!

Podávám nerad takovou zprávu, ale myslím že je potřeba ji znát.

S pozdravem

Jaroslav Cita,
Českých bratří 1491
547 01 Náchod

Náchod, 18. 10. 1990

klesal od původních 120 000 výtisků k nižším desítkám tisíců na konci prvního ročníku (**viz výše** - důkladná situační zpráva od náchodského **Jaroslava City**). Přes propagační aktivity a kolportáž časopisu pražskými členy (a rodinnými příslušníky) ten neobyčejný (a nikdy už neobnovitelný) týdeník kresleného humoru postupně zmíral. Poslední číslo 25 vyšlo **26. 6. 1991** (a stálo již 1,90 Kčs). **KUK vydržel rok!** Havarovaly i další tituly včetně "nepotopitelného" Dikobrazu. Pro zájemce o sepsání studie na toto téma máme dokumenty, včetně výrobních harmonogramů, z nichž je patrné že od odevzdání "rukopisu" do tisku k jeho prodeji na pultech to trvalo týden. Tedy: pár zajímavostí nabídneme už v příštím čísle e-GAGu. (ih)

Problém / Jak karikaturisté zvládají kulaté ministryně (?)

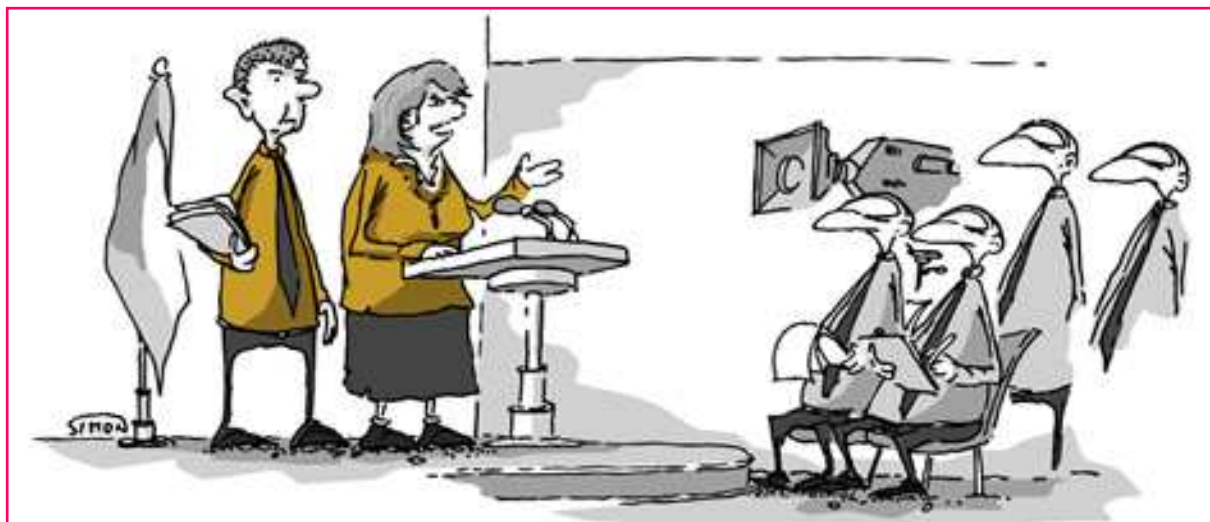
Řešení je zřejmé: ty vyPASené kreslit jen do PASu!

Čeští karikaturisté jsou velmi korektní. Nejen, že se k tomuto zjevnému problému svého řemesla ze slušnosti ani nevyjadřují, ale přišli na to, jak se nedopouštět něčeho hodně nekorektního. Při portrétování všech kulatých političek, kterými spolek někdejšího agenta Bureše přímo oplývá, se decentně soustředí na věrné zpodobnění jejich tváří. Respektive na klasický model "Mona Lisa", když zachytí pouze jejich "bustu", tedy takzvané poprsí. Končí obvykle v pase a na boky už není místo a na celou postavu včetně nohou vůbec. Tyto kresby to dobře ilustrují, vždyť jde o ilustrace z tisku. Nahoře jsou dvě verze ministryně financí Aleny Šillerové: od Petra Poláka na titulu *Deníku N* (vlevo) a od Pavla Reisenauera z týdeníku *Respekt* (napravo). Ten se v *Respektu* už 15. 6. 2020 pustil do portrétu ženy nazývané *Venezuela*. Prsty točí "mlýnek" protože ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová už chápe, že budou potřeba miliardy, aby si aspoň někdo při volbách vzpomněl, že jim peníze při pandemii nadělili sociální demokrati.

Ještě doplněk s hubenou dámou: Markéta Pekarová v triu vůdců koalice "Spolu" je ukázkou, jak to dvornímu autoru *Deníku N* Petru Polákovi moc nejde, i když pečlivě obkresluje fotky. Tato kresba je z titulní strany a ve stejném čísle se dost trapně (str. 4) vyskytují právě tyto tři fotky jako podklady k jeho karikatuře. Jenže: o karikatury tu nejde; a jako portréty též nic moc. Navíc je otázka, zda tu štíhlá žena může vůbec ministrovat! (sek)

Šetřit se má v časech dobrých a v časech zlých se má utrácet.
Nyní jen začneme tou druhou fází.

Vraťme se však ještě k ministryni financí, známé jako **“diblík”**. **Alenu Schillerovou** si dovolili karikovat nejen **Marek Simon** pro regionální Deníky (viz obr. **nahoře!**) a **JAZ** pro Deník N, ale též **Jiří Košťár** pro Sorry (viz obr. **vedle!**). Tématem není úpravný vzhled, ale její funkce. V ní se jako poslušné Babišovo děvče dopouští neuvěřitelných kousků - místo snahy alespoň po vyvážení příjmů a výdajů. Stopy za sebou naše koketa (viz portrétní fotografie z její prezentace na facebooku) zanechá nikoliv díky své pevně sputané hmotnosti, ale schodkem, který jde na úkor nejen nás, ale i další generace obyvatel této země. Volby jsou za humny a tak se peníze pro najmutí exkluzivních fotografů najdou - i když možná z rozpočtu ministerstva financí. **Více o tom** (s ukázkami vybraných snímků) najdete v rubrice **“Miš Maš”** v tomto čísle GAGu.

Je to samosebou pochopitelné; lépe se přece každé dámě vybírá z fotoportrétů - než ze sebezdařilejších karikatur... (red.)

Kemel v České televizi - už 10. dubna t. r.

V souvislosti se svou výstavou v Galerii ČRo (100 kreseb) se Miroslav Kemel objevil i na dost velké ploše ve vysílání „Studia 6“ ČT. Jak uvidíte, moderátor pokládal docela zasvěcené otázky a Miroslav mu na ně slušně odpovídal a osvětloval tak divákům specifika práce deníkového karikaturisty, tedy novináře; na rozdíl od těch pišících je ovšem na své dílo sám, odkázán jen na sebe, své nápady a to v danou chvíli. S vtipností mu nepomohou agentury. Považuje se za komentátora především politické scény. Kemel nemá cíl dělat drsné karikatury politiků, aby byl jimi žalován. Čárky u jmen si nedělá proto, aby byli portrétováni vyváženě: „*Nejsem veřejnoprávní médium*“. Témata (ne vtipy) si připravuje dopředu i na dny „*kdy se nic neděje*“. A také: „*Poctivé je nesledovat práce svých kolegů, abych někdy náhodou podvědomě něco nenapodobil*.“ Závěrem varuje Mirek Kemel návštěvníky svých

koncertů, aby nečekali legraci; jde o jinou tvorbu z jiné části jeho mozku. Obě se v tvorbě nestýkají, ale také si nekonkurují. I po úspěšném turné s písničkami pookřeje, když usedne ke stolu a může zase vymýšlet a kreslit vtipy. Na výstavě vybírá takové kousky, které jsou aktuálně srozumitelné, respektive nadčasové. Podobně tomu bude i v albu jeho vtipů připravovaném nakladatelstvím **Galen**, kam se promítne i „doba covidová“. Právě ty, které bylo možné vidět v prodloužené době jeho výstav v pražské rozhlasové galerii ve Vinohradské 12 (viz. GAG č. 1/2021).

Součástí rozhovoru je i pečlivě „vyrobená“ písnička, kde mimo *Kemela* vystupuje *VI. Javorský*, tzv. „stálý host“ kapely. Televizní rozhovor najdete na:

<https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10441287766-studio-6-vikend/221411010120410/obsah/832549-profil-miroslav-kemel>.

Kresba: **Miroslav Kemel** - autoportrét

Nejlepší česko/slovenský kreslený vtip, komiks nebo karikatura 2020

Porota této kategorie je společná pro českou a slovenskou soutěž, jména porotců oznámila *Nadácia otvorenej spoločnosti – Open Society Foundation*:

Boris Ondreička,
umělec a kurátor.

Ivan Hanousek,
zakladatel České unie karikaturistů.

Juraj Malíček,
vysokoškolský pedagog.

Ivana Šáteková,
výtvarnice.

Dlouholetý ilustrátor *Respektu* **Pavel Reisenauer** byl oceněn ve společné česko-slovenské kategorii **Nejlepší vtip, karikatura, komiks či grafické dílo** v 17. ročníku **Novinářské ceny**, jejíž výsledky vyhlásila 6. 5. 2021 v prostorách studia Slovenského národního divadla *Nadácia otvorenej spoločnosti – Open Society Foundation*.

Týdeník Respekt jeho ocenění věnoval pouze titulku a přetiskl Reisenauerovy práce, které byly posuzovány soutěžní porotou (ve složení - viz výše).

Odůvodnění poroty: Svým výrazným rukopisem vytváří týdeníku *Respekt* nezaměnitelnou a charakteristickou identitu. Karikuje dění na české politické scéně svérázným způsobem s razantní kresbou.

Jednou z kreseb vítězné kolekce je **portrét Václava Klause** „**Máme holé líce!**“

Další dva jeho oceněné portrétní kousky jsou **na str. 10 v tomto čísle!**

Kolekci prací autora z ročníku *Respektu* 2020 pro porotu NC najdete na:

<https://www.respekt.cz/galerie/pavel-reisenauer-ziskal-cesko-slovenskou-novinarskou-cenu>

Marek Simon stále publikuje v Deníku

Už druhý rok! Sice jen v sobotu, ale i to je dnes zaznamenané. Vždyť síť regionálních **Deníků** je díky okresním vydáním čtenější i než celkově nejčtenější nebulvární deník *Mf DNES*...

Jak vidno vedle, jde o poslední stránku, kde má správnou velikost, když jde přes čtyři sloupce!

Text: **“Koronavirus mě přinutil zamyslet se nad žebříčkem hodnot. Víc se držím věcí, které jsem dřív považoval za samozřejmé. Třeba hospod a nákupních center.”**

Možnost mrknout se na Simonovy příspěvky je možné zřejmě na www.denik.cz/nazory

A ještě jednou z Vysokého Mýta:

V průběhu loňského roku, když byla zavřena veškerá kultura a tudíž zahály i plakátovací plochy, uspořádalo **Simono-vo** domovské město výstavu jeho vtipů právě na osiřelých plakátovacích plochách.

Jak je vidět na snímku vedle, dali mu na vtipy potřebný prostor.

Tématem výstavy byl proto koronavirus... Takže vlastně malá odměna viru, co se o neobvyklou výstavu „zasloužil“.

Vhrstí o “newsletterech” (vypadá to jako “nové psaní”, ale ví někdo, co to je?)

Na jeho adrese se objevily tři desítky rad **jak na ně!** Je to čtení na půl hodiny, odhadem jen takové psaní muselo trvat dva tři dny. Máte-li čas, mrkněte se na to. Ale stejně nebudete vědět, o čem to je; anebo i vy patříte k těm, kdo milují *newslettery*? Tady je aspoň závěr:

Povzbuzujte vaše odběratele, aby se o váš newsletter podělili s lidmi, které by mohl zajímat, a zároveň se snažte odpovědět na každý e-mail, který vám čtenáři pošlou. Plus „tajný“ tip: Můžete samozřejmě napsat i mně,

*a pokud se mi bude váš newsletter líbit, rád se o něm zmíním v některém z vydání Newsletterů – máte tak šanci oslovit stovky lidí, kteří mají rádi newslettery - nabízí **Vhrstí ve svém tradičním “oldletteru”**.*

Jiří Slíva = (nejen) knižní ilustrátor

Leckdo si asi vzpomene, jak se to ve výlohách knihkupectví hemživalo obálkami od *Adolfa Borna*. Dnes tuto úlohu *prvního knižního ilustrátora* převzal **Jiří Slíva**. Počátkem května

mu dokonce během dvou dnů domů došly dva čerstvé výtisky - ten **vpravo** je dílo Nadi Brabcové *“Láska v bačkorách”* s Jiřího obálkou a ilustracemi. A **vlevo** je autorské dílo přímo od Slívy; již titul *“Slovu zdar”* prozrazuje, že tentokrát nepůjde zdaleka jen o kresby. Z podtitulku víme, že jich je v knize vydané u **Galena** na padesát; a že hlavním chodem jsou Slívovy aforismy.

Výstava “3x J”

Jan Farkas vystaví své obrazy v 1. patře Galerie Porthemka na pražském Smíchově jako jeden ze tří **“J”**.

Další dvě *“Jéčka”* patří dámám - *Jitce Halašové* a *Janě Krausové*. První z nich se pochlubí též obrazy, druhá krom obrazů navíc keramikou.

Abonenty e-GAGu samozřejmě bude zajímat hlavně **Farkas**, jehož (povětšinou drsnější) kreslené vtipy mohou občas zahlédnout i v našem magazínu v rubrice Časopisy věnované těm humoristickým. Jak známo, tak v České republice to znamená měsíčník *Sorry*. A jak vidět vedle z jednoho exponátu, legrace autora neopouští ani při tvorbě obrazů...

Výstava je to *“prázdninová”* v trvání od 3. 7. do 15. 8. 2021, avšak s vernisáží až **16. července v 16 hodin!**

Otevřeno od úterý do neděle od 13 do 18 hodin.

JAN FARKAS

„Vymýšlet satirické koláže je moje duševní gymnastika,“ říká spisovatel, publicista a výtvarník **PAVEL TAUSSIG (87)**. Z jeho satirické tvorby vybočuje kniha, kterou pro svého jedenáctiletého syna sepsal před čtyřiceti lety. Vychází v ní ze svých deníkových záznamů, které si jako jedenáctiletý začal vést v květnu 1945. „Dva prázdné sešity a tužka byly moje válečná kořist,“ vzpomíná bývalý osvětivský a mauthausenský vězeň.

„Bavilo mě psát. Se spolužákem jsme vydávali třídní časopis. Kvůli humorné reportáži z brigády ve vinařském družstvu jsem dostal trojku z mravů a podmíněčně mě vyloučili z gymnázia. Ředitel v nadsázce objevil protistátní humor.“ Po vysoké škole Pavel Taussig pracoval jako knihovník, v šedesátých letech zakotvil v satirickém časopise *Roháč*. Šéfredaktor mu po srpnové invazi doporučil, aby raději zvolil emigraci, že bude hůř... „Nebylo na co čekat.“ Pavel Taussig našel uplatnění v redakci satirického časopisu *Parlon* ve Frankfurtu nad Mohanem. Přispíval také do exilových časopisů a *Rádia Svobodná Evropa*. Jeho povídky *Jedinečná svátá* vydali manželé Škvorečtí v Torontu jako první slovenskou knihu. „Léta se věnuji bublináři.“ Novotvar vznikl spojením slov - koláž a bublina. „Kresby ze starých časopisů nebo filmové fotografie jsem opatřoval bublinami s aktuálními satirickými texty.“

Reflex o Taussigovi

(a přidáme ještě pár dalších nálezů)

O **Pavlu Taussigovi** a jeho dramatickém dětství se objevila v týdeníku *Reflex* celičká ilustrovaná čtyřstrana (**viz foto**). Vybíráme z ní alespoň pár řádek, týkajících se Pavlovy *“bublináři”* tvorby.

Díky tomu, že jsme si toto letošní číslo 18 z 6. května pořídili, mohli jsme si jinak málokdy spatřený časopis pořádně prolistovat a ... helemese! Ono se v osmi desítkách stránek *Reflexu* vyskytuje kromě materiálu o Taussigovi docela dost (na naše poměry!) - kreseb od karikaturistů.

Začíná to **Ivanem Steigerem**, jehož kresba doporučází editorial šéfredaktora na straně

3 a hned na další stránce se stále daří očekávanému komiksu *Zelený Raoul* - věnuje se jako

vždy aktuálnímu politickému dění a tak tu **Štěpán Mareš** zrovna prohánil *Hamajdu* v červené mikině. A - teď se podržte - jde už o díl číslo: **1350 (!)** Pokud z toho někdy bude souhrnná bichle, jen steží ji člověk unese.

A hned na straně 6 je další kresba "perem Ivana Steigera". Teprve na straně 21 v rubrice "Týden co týden" konečně narazíte na rovněž očekavatelného **Marka Doušu** - jeho jméno je totiž v tiráži v seznamu redakčních členů a spolupracovníků uvedeno pod pozicí "Výtvarníci a fotografové" spolu se **Štěpánem Marešem**, **Janem Ignácem Říhou** (ten je asi přes obálky) a **Nguyen Phuong Thao** (přes foto). Steiger je zase uveden ve velké skupině "Spolupracovníci". Velký a barevný obrázek má Douša ještě vzadu na str. 72 u materiálu "Listy Cyrila Höschla" a neodpustí si ho vpravo dole označit svou postpubertální poznávací značkou **KURVA.FIX.CZ** (byť mazaně rozmazanou).

Tak se podívejme; jen vyjmenování všech tref našeho výtvarně vtipného žánru tu zabralo hodně místa. Takže je jasné, že jsme si za těch 42 kaček s Reflexem něco užili. (sek)

Dernisáž dlouholepé*) výstavy **Vlasty Mlejnkové**

V *Klubu Čtrnáctka* jsme začali tuto sezónu dlouho odkládanou výstavou **Vlasty Mlejnkové** z Brna. Stala se tak **nejdéle visící výstavou v historii naší Galerie Chodba**.

Byla instalována již na začátku loňského října, dost lidí ji už v rámci nej-různějších povolení a zákazů vidělo, takže nezbylo, než ji zakončit slavnostní dernisáží, a to 29. května. Nyní snad budou následovat další výstavy podle původního plánu. Bohužel jsem musel letos zrušit dvě

výstavy, a to *Jirky Bernarda* a *Konstantina Kazančeva* z Ukrajiny. Jsou přesunuty na rok 2022.

Aktuální program najdete na našich stránkách penzion-rataje.eu.

Ota Kmínek-Ratajský

*) Nejde o překlep, jde o ocenění jak délky výstavy, tak úrovně autorčiných kreseb... Brněnská **Vlasta Mlejnková (viz foto!)** se dernisáže osobně zúčastnila. A prý vůbec neseděla v rohu!

Novinářská cena 2020 patří **Respektovému Reisenauerovi**

Vítězovi jediné společné česko/slovenské kategorii významné soutěže se tentokrát cena předává i v Praze. Získal ji **Pavel Reisenauer** za kresby na obálky týdeníku **Respekt**. Práce, které se dostaly před porotu (například dvě s premiérem **Andrejem Babišem**) vidíte níže...

Ve čtyřčlenné jury zastupoval českou stranu (i tentokrát se o vítězi hlasovalo a radilo po síti) vydavatel magazínu e-GAG a jediný žijící teoretik tohoto žánru **Ivan Hanousek**.

ČechoŠpaněl Josef Prchal vystavuje v Posázaví!

Ota Kmínek láká:

“Tak jsem se loni přes ten geniální vynález s názvem Internet seznámil se skvělým člověkem, panem **Josefem**. Příjmením **Prchalem**. Ze Španělska. Tam se, po devatenácti letech, strávených v emigraci v Německu, usadil. Tak tento pán, kterému den po zahájení výstavy v Ratajích nad Sázavou bude sedmdesát, vás zve **19. června ve 3 odpoledne** na vernisáž svých kreseb do **Galerie Chodba v Ratajích nad Sázavou**.

Bohužel nepřijede. Svoji tělesnou schránku má lehce poškozenou a proto vysílá svého mimořádného a zplnomocněného velvyslance, jeho excelenci pana **Pavla Rychtaříka**, aby výstavu zahájil. S autorem se na místě pokusíme spojit do 2300 km vzdáleného **Costa Blanca**, kde již 20 let žije.

Pozor, kdo by ho chtěl navštívit, tak cestou autem je 14 prací na silnici, z toho 9 uzavírek je v Čechách a cesta trvá minimálně 22 hodin! A to musíte jet na plné pecky, uzavírka neuzavírka! Takže do Klubu Čtrnáctka v Ratajích nad Sázavou, to máte mnohem blíž!” (red.)

Rubrika “Z domova” je stále otevřena pro informace o výstavách, soutěžích, výsledcích, úspěších, nových knihách či o stálém publikování kreslených vtipů v periodickém tisku. (g)

Kadaň místem setkání Mistrů

V titulku nejde o bulvární přehánění, jen si dovoluujeme přilákat oko čtenáře k zprávě o překvapivém místě setkání dvou významných autorů kresleného humoru, byť **Jiří Slíva** i **Jan Hrubý** by určitě takto stanovený výtvarný žánr moc nebrali - vždyť oba z něj na různé strany překračují. Místem jejich setkání se stala Kadaň a bylo to zřejmě dílem toho tam nahoře, že Slíva **ilustroval** zrovna **Kadaňské pověsti** a Jan Hrubý se ze své farnosti pod Troskami právě do severozápadního českého města přestěhoval i se svými grafikami. Jsou tzv. umělecké, ale naštěstí (jak vidět níže!) si i tak humorný nápad zachovávají.

Snímky poslal do GAGu Jiří Slíva a připojil pár vět:

*“Bylo to krásné, nejdřív prezentace knížky Kadaňské pověsti, - autor Petr Hlaváček pár pověstí četl, já mezi pověstmi hrál své písničky. Přišel i **Honza Hrubý**, který se do Kadaně přestěhoval. A shodou okolností má na náměstí v kapli menší výstavu svých nových barevných linorytů s liturgickými náměty. Poetické, křehké, vtipné, ale zároveň apelující...”*

*Pak jsme ještě do noci u piva vzpomínali a diskutovali - a **Medard ani neukápl.**”*

Více jsme ani vědět nepotřebovali; víte, že v těchto původně pěti řádcích je na padesát háčků, čárek a kroužků? Přidělovat je jeden po druhém k jednotlivým písmenkům je opravdu *časberoucí*... Češi, co si nedokáží pořídít česky písňící telefon, jsou fakt na zabití. Ale za fotky ze setkání díky. Dolejší snímek dokládá zájem místních o podpis autorů knihy - její obálku najdete o pár stránek výše, nahoře láká čerstvý Novokadaňák na svou *kaplickou* výstavu. (red.)

Neprakta v lázních: Mariánských, i těch v Lipové, ale i v Nové Pace “U Suchardů”

Mariánky: výstava díla **Jiřího Wintera** je v galerii Atrium hotelu Hvězda, v samém srdci lázní na Goethově náměstí. Otevřeno od 6. 7. do 29. 8. 2021, ale zdá se, že bez vernisáže...

Lázně v Lipové bývaly pojmem pro ty, kteří si chtěli udržet štíhlou postavu; za první republiky se v těchto krásných malých lázních scházely prvorepublikové filmové hvězdy. Líbila se jim myšlenka zakladatele, léčitele *Johannese Schrotha* - rozproudit metabolismus pitím vína. Tak vida - už víme, kde se *Nataša Gollová* rozproudila tak, že jsme ji ještě v sedmdesátých letech vidávali na stará hvězdná kolena (a vždy s okouzujícím úsměvem) popíjet na stojáka třeba v automatu Černý pivovar na pražském Karláku.

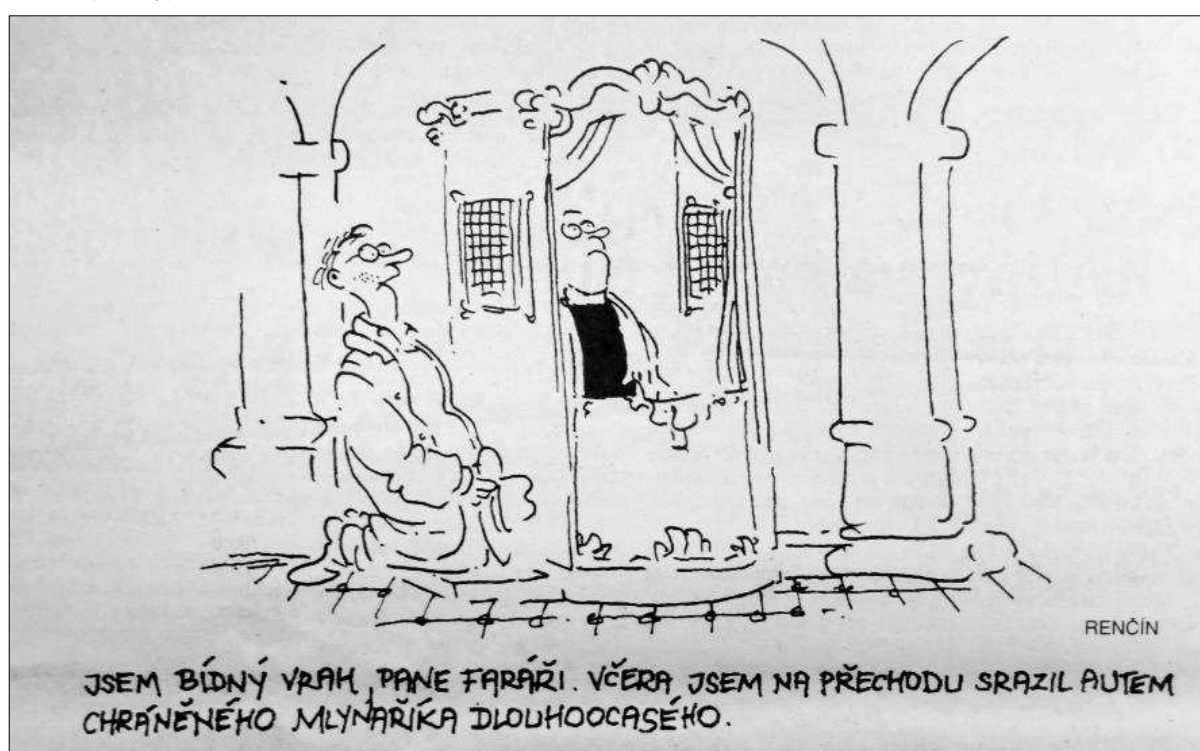
Nová Paka: “Takovouto letní výstavu s názvem **Neprakta dětem** (“kdyby o prázdninách přišlo”) uspořádal v Západočeské galerii *můj tatínek*,” píše *Daniela Winterová*. “A v Nové Pace jsme jeho myšlenku “recyklovali” - jako důkaz, jak ten čas rychle utíká a zároveň též důkaz známé pravdy, že dobré věci nestárnou.” Koná se v Suchardově vile, dnes muzeu. (dw)

Žaneta Ondroušková: Kreslený humor s environmentální tematikou v českém tisku

V roce 2016 vznikla diplomová práce, jejíž obsah a význam překračuje uváděné environmentální téma. Na katedře sociální a kulturní ekologie Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy pod vedením mgr. Arnošta Nováka obhájila svou práci Bc. Žaneta Ondroušková.

A jde o dílo vysloveně povedené a navíc svým zaměřením na žánr novinové karikatury záslužné. V úvodu zpracovává vlastně celou poslední (možná navždy) etapu existence žánru výtvarného humoru v českém periodickém tisku po Listopadu. Všímá si mohutného nástupu vtipných kreseb do periodik a poměrně rychlého jejich ústupu až k vymizení.

U Lidových novin jde o učebnicově jednoduchý příklad, kdy se Jiránkovy kresby objevily na titulní straně, pak byly přesunuty dovnitř vydání a nakonec zrušeny - Jiránek pak s nimi přešel ke (tehdy) konkurenčnímu deníku MfDNES.

Zasvěceně a s použitím většiny dostupných pramenů stanovuje pozici zachyceného a nyní zkoumaného žánru na rozhraní novinářiny a výtvarného umění, s citem cituje zjištění a definice z řady známých studií a uvádí jména autorů těchto zdrojů (mj. Radko Pytlíka, Ivana Hanouska, Zdeňka Vícha, Adolfa Hoffmeistera) a neopomíná ani autory karikatur (Jiránek, Kemela, Pálku, Lichého a další) a také přibližuje odborné názory nám neznámých zahraničních kapacit právě ze zmíněné environmentální oblasti.

Autorka se v žánru výtvarné publicistiky orientuje

Od Hanouska přebírá pohled novinářiny a za citací z jeho práce dodává: "Kreslený vtip tu tedy není pouze pro zasmání. Je tu, aby přesvědčoval, informoval a vyjadřoval stanovisko autora stejně, jako kterýkoliv jiný žurnalistický, respektive publicistický žánr."

O autorčině poctivé práci svědčí už sám obsah, v němž se na samém začátku zabývá "typologií kresleného humoru" a jeho rozčleněním na díla ilustrační, karikatury a kreslené vtipy, komiksy a také tu má část "Kreslený humor jako nástroj politické satiry v tisku" - tedy víceméně dosud nezpracované téma, na něž výše jmenovaní autoři publikující své studie v době komunistického režimu museli rezignovat. Politická satira sice existovala, ale zcela jednostranná až trapná. Zde bohužel autorka uvádí satiru jen do roku 1948 a výzvu k prvnímu

prozkoumání té politické v době polistopadové vlastně odbyvá. Není hlavním důvodem celé práce - tím je "zelená" část české tvorby pro tištěná periodika.

Ondroušková pokračuje popisem "České mediální scény" daného období - tedy 23 let. Spojíme se zde aspoň s dostatečně vypovídajícími nazvy drobných, avšak fakty naplněných odstavců:

Specifika denního tisku; Democratizace a komercializace tisku na počátku 90. let; Vstup nových hráčů na trh v 90. letech, Bulvarizace médií; Přelom tisíciletí a noviny na internetu; Koncentrace vlastnictví dvacet let po revoluci; Deníky v rukou mediálních magnátů.

Zdrojem je osm deníků, z nichž tři už nevycházejí

Autorka se ve své obhájené práci zabývá konkrétně vybranými deníky: *MF Dnes, Právo, Lidové noviny, Hospodářské noviny, Deník, Lidová demokracie, Svobodné slovo a Práce.*

Jak patrné, poslední tři tituly mohla autorka podrobit analýze jen docela krátkou dobu než zanikly.

Ondroušková se svým způsobem vypořádala i s oním pro české prostředí stále ještě nezakořeněným formátem vtipu zvaným *editorial cartoon*. Píše:

"Humornou kresbu nacházíme v českém denním tisku ve všech jejích variantách, a všechny také zahrnu do svého výzkumu. Je však nutné zdůraznit, že naprostou většinu těchto příspěvků tvoří tzv. **editoriální kreslené vtipy**. S tímto pojmem budu dál pracovat stejně jako *Christopher Ryan Landbeck* ve studii *The Description and Indexing of Editorial Cartoons*, který vysvětlil, že noviny a další média chtějí komentovat i nepolitická témata, nejlepším termínem pro tyto kresby je tedy *editoriální kreslený vtip*. Politický vtip je užší termín, protože odkazuje na konkrétní typ tohoto kresleného komentáře. Pojem editoriální vtip je zde použit pro kreslený komentář politických nebo společenských otázek, a to buď v jediném panelu nebo méně používaném stripovém formátu."

Podle *Lawrence Ray Bushe* pocházejí editoriální kreslené vtipy většinou od různých autorů, vznikají bezprostředně před vydáním daného čísla novin a nacházejí se téměř výhradně na názorové stránce deníku. Oproti tomu politické vtipy korespondují s dlouhodobým postojem redakce a jsou tvořeny stálými kreslíři i týden dopředu

Nejvíce "enviromentálních" vtipů bylo v Lidovkách a v MfDNESu

Hlavní "těleso" celého díla tvoří zkoumání vybraných 21 kreslených vtipů (z celkem 760 zachycených) - jsou sem zařazeny a doplněny jménem autora, místem a časem publikování plus posouzením z hlediska tematiky práce. Převažuje - pochopitelně - "ekoJiránek", ale ve výběru se vyskytují i Renčín a Kemel a další známí kreslíři z tuzemských deníků.

Celkem má práce Žanety Ondrouškové více než sto třicet stránek, ty poslední jsou jistým shrnutím analýzy enviromentálního obsahu výtvarného humoru v České republice a rozříděním vtipů podle jednotlivých oblastí ochrany životního prostředí. Jsou též naplněny dost důkladným „aparátem“ jako jsou: seznam literatury, seznam obrázků, tabulek a grafů a se-

znam příloh včetně jmenného rejstříku. Jak jsme se v textu diplomky dočetli, autorka v ní navazuje na sémiotickou analýzu karikatur v časopise Týden, kterou provedla před tím už v práci bakalářské - je z toho zřejmé, že o zkoumané tvorbě něco ví a že ji zřejmě baví.

Celkový dojem z díla Ondrouškové je dobrý; jde o poctivý materiál, který mapuje málo zpracovanou etapu naší novinové karikatury a přímo volá po využití jednotlivých částí jako podkladu k podrobnějším studiím; nikoliv jen po environmentální stránce. Už třeba jen pohyb několika smluvních karikaturistů po úzké "deníkové scéně" by stál za studii.

Konkrétní čísla analýz (výběr)

Autorka analyzovala 760 kreslených vtipů, publikovaných během čtyř zkoumaných období: 1) 1993–1994, 2) 2000–2001, 3) 2007–2009, 4) 2014–2015. Posuzovala 213 vtipů z *MF Dnes*, 154 vtipů z *Práva*, 244 z *Lidových novin*, 77 z *Hospodářských novin*, 45 z *Deníku*, 5 z *Lidové demokracie*, 8 ze *Svobodného slova* a 14 z deníku *Práce*. Tyto literárně-výtvarné texty měly nejčastěji formu editoriačního kresleného vtipu (639 příspěvků), dále komiksu (75 příspěvků), kreslené anekdoty (34), komentované karikatury (9) a ilustrace (3).

První otázka se ptala na nejčastější náměty vtipů: Jaderná elektrárna Temelín (109), zemědělství a potraviny (61), těžba, energetika a doprava (58), vztah člověka k přírodě (54), krize západní civilizace (44), extrémní počasí a katastrofy (43), globalizace a protesty (41) následuje téměř dvacet dalších, na konci je ozónová díra (3). Jak vyplynulo z obsahové analýzy, v jednotlivých obdobích se environmentální náměty kresleného humoru různily.

Druhá otázka zněla, jak se liší environmentální kreslený humor mezi jednotlivými deníky. Ukázalo se, že četnost a tematika nezáleží na konkrétních periodikách, jako spíše na autorech, kteří v nich zrovna pracovali. Nejvýraznějšími novinovými kreslíři byli Miroslav Kemel, Vladimír Jiránek a Vladimír Renčín. Ti se postupně střídali ve čtyřech hlavních titulech: *MF Dnes*, *Právo*, *Lidové noviny* a *Hospodářské noviny*. Zatímco Kemel častěji odkazoval na aktuální události a zobrazoval konkrétní osobnosti, Jiránek s Renčínem svoji pozornost upírali spíše na dlouhodobější problémy a využívali anonymní postavy. Nejvíce environmentálních vtipů se objevilo v *Lidových novinách* (214). Na druhém místě je *MF Dnes* (213) *Právo* (154) a *Hospodářské noviny* (77).

Třetí otázkou bylo, do jaké míry jsou vtipy spojeny s konkrétními osobnostmi. Častěji než jiné se ve vtipcích objevovaly postavy Václava Klause (23 příspěvků), Miloše Zemana (22) a příspěvků na Miroslava Grégra (14 vtipů)

Čtvrtá otázka zněla, zda vtipy reagují na aktuální události, nebo se zabývají spíše dlouhodobějšími stavy. Jako aktuální to bylo ve 301 případech, tzn. ve 40 % z celkového počtu vtipů.

Autorka dospěla k závěru, že ačkoliv kreslený vtip používá formu, která nenáleží klasickému komentáři, problémy životního prostředí a s nimi související společenské otázky přináší čtenářům nejenom pravidelně, ale i v překvapivě velké míře a kvalitě. Do budoucna je však environmentální humor limitován existencí novinové kresby jako takové – fenoménu, který stránky českých deníků postupně opouští. (Zpracoval: IH)

Omlouváme se, že pro nedostatek místa a času tento text nedoprovázejí do diplomky zařazené kresby. Vybrali jsme aspoň dvě, ale bez komentáře. Nevylučujeme, že se proto k tomu vrátíme, právě tak, jako uvažujeme i o dalších "diplomkách" či "seminárkách", které máme už léta k dispozici a jež vznikly na olomoucké Palackého universitě.

S HONZOU VYČÍTALEM - nejen o jeho „Čtyřicátom pátom“

Zpěvák, který ráčkuje a není mu moc rozumět, navíc není bůhvíjaký krasavec. Přesto mu v životě tleskaly na koncertech davy, o nichž se mnohým hvězdám pop-muziky jen zdá...

Také kreslíř, jehož vtipy nejsou každému zrovna srozumitelné a dát dohromady jeho klasického panáka může dát nezasvěcenému dost práce – někdy jen identifikovat přesně co jsou oči, co je nos a kde má uši, může být dřina...

A k tomu rodilý Pražák, který však z české metropole vypadne jak to jen jde – ven do přírody, do lesa, kde je víc doma...

Je to svérázný muž, který si ve své mluvě, v textech svých písní ani v kreslených vtipech rozhodně nepotrpí na nějakou spisovnost...

Šedesát let po skončení války je **Janu Vyčítalovi** šedesát tři let. Kreslíř, textař, zpěvák, průkopník hudby country u nás.

Absolvent školy bytové tvorby v Praze. Když v šedesátých letech s pár kamarády z osady Hejkalů založil kapelu Greenhorns, netušil, že jí bude šéfovat čtyřicet let. Netušil, že jeho úspěšné písničky se budou často vracet ke konci války, k našim válečným hrdinům. Nebo tušil?

Jakou máte první vzpomínku z dětství?

„Přiznám se, že opravdu nevím, je to už nějaký čas, ale předpokládám, že vás asi zajímá, mám-li nějaké vzpomínky na válečná léta. Jediné, co mi utkvělo v paměti, je jak kolem nás hoří činžáky v Praze na Jezerce při pražském povstání v květnu 1945 a my utíkáme po schodech dolů do Michle. Mne tedy ještě táta nesl na ramenou. Možná, že se mi ty obrázky střelby a plazících se německých vojáků mezi ploty činžáků usadily tak ostře v paměti z toho důvodu, že jeden z těch domů zasažených německým tankem byl ten, ve kterém jsme bydleli. Až později jsem se dozvěděl od našich zcela jinou verzi průběhu pražského povstání, než kterou nám začali podsouvat ve škole. A jak čas ukázal, daleko pravdivější. Včetně neúčasti amerického vojska, které by generál Patton velice rád na pomoc bojující Praze dovedl.“

Proto jsme se ptali – letos v máji to bude šedesát let, co se začla psát historka, na níž jste založil slavnou písničku „To tenkrát v čtyřicátom pátom“... Kdy se zrodila?

„V podstatě ve mně ten problém zrál léta. Jednou mě jeden plzeňský přítel obdaroval hrůzostrašným pamfletem ‘Hanebná úloha amerických okupantů v Západních Čechách v letech 1945-1946’. Ta mě vytočila do neskutečné vrtule, něco tak demagogicky prolhaného jsem snad ještě nečet a to jsem byl od komunistů na ledacos zvyklý. Ale první psané řádky zmíněné písničky ‘...na tuten gauč tam si neseď, tam už pětáctyřicet let nesmí nikdo sedět! Ani já tam neseď, když mám po práci, tam seděli v květnu američtí vojáci a tutam co máš nohy tam šoupli svy helmy...’ tak ty nastartovala opravdu až historka s kanapem, která se odehrála tuším v roce 1988 či 1989.“

Text písně je známý, včetně refrénu „Já trvám na tom, že Plzeň osvobodil Patton“. Jejím základem je kuriózní důkaz pravdy v podobě otomanu, na němž se potomkovi demonstruje oficiální školní lež o osvobození Rudou armádou. Takoví lidé ovšem neměli snadný život – neměli bychom mladým ty věčné komunistické lži dnes připomínat, když škola selhává?

“Vždyť to v Plzni taky odsákala pěkná řádka lidí po tzv. ‘měnové reformě’. Tehdy vyšli Škodováci – a nejenom oni – demonstrovat do ulic své pobouření nad lživými výroky tehdejšího prezidenta Zápotockého ‘...nedělejte paniku, naše měna je pevná!’ Den nato už byly jejich úspory znehodnoceny 1:50 Kč. Myslím, že tehdy byla Plzeň velmi náchylná k revoluci. Což mi připomíná, že o téhle události jsem taky složil písničku ‘Ovoce z Lenina’. Když chcete totiž popsat nějakou dobu, tak se tam ty události zapíší, aniž byste tomu musel nějak zvlášť napomáhat. Takže já má pocit, že bych tím třeba mohl někoho inspirovat, aby si o té době něco přečetl.”

Vaši rodiče se ale v tomto směru nemají zač stydět, jací byli?

“Naše rodina se ocitla u České Kamenice, úžasný eldorádo pro kluky, taky štolý v pískovcových skalách jak z foglarovek, taky fůra zbraní z války. Nosili jsme pancéřové pěsti na četnickou stanici... Byla to ovšem padesátá léta. Věděl jsem díky rodičům jak se věci mají. Naši poslouchali západní rozhlas, občas mi říkali ať o těch věcech z rádia ve škole nemluví. Tak jsem se jako jiní naučil žít v pseudosvětě. Někdo na chalupě, já na čundru.”

Ve svém textu „Vzpomínky poštmistrovic kluka“ zpíváte „A jsem moc rád, že jsem měl tátu písta, nelhal, nekrad, nebyl komunistu...“ – asi je zbytečné se ptát co si myslíte o lidech, kteří by v současnosti dokázali znovu volit komunisty?

“O těch starších je asi opravdu škoda mluvit. Horší ale je, že už vlastně vyrostla mladá generace, která nezažila z toho komunistického socialismu ani hodinu, takže si ho vlastně ani moc neumí představit. Zaslechl jsem náhodně rozhovor dvou mladých děvčat, z nichž ta jedna hořkovala: ‘...a oni mi neumožní tam jet a vydělat si tam nějaký libry, to už je horší než za komunistů!’ Věřím, že musí být těžká práce vysvětlit té dívce, že za komunistů by ji ta myšlenka nesměla ani napadnout a byla by ráda, kdyby ji tam pustili s propašovanou dvacetimarkou na návštěvu. Co to byla výjezdní doložka bych jí už dnes asi taky nevysvětlil.”

Když se ještě vrátíme k písničce o Patonovi v Plzni - jak jste postupoval při hledání kongeniálního hudebního tvaru - kde jste vzal ten nápad s dobovou muzikou?

„Muzika, tedy máte-li na mysli melodii, ta vznikla během několika piv v jedné pančácké restauraci, tedy dost rychle. Proložit pak muzikantský základ natočený Greenhorny dechovou citací úryvků z hitů hravých za války americkým vojenským orchestrem (American Air Force Band) Glenna Millera mě napadlo až při natáčení písničky v r. 1990 v supraphonském studiu. Velmi mě potěšilo, že ‘dechaři’ z Orchestru Karla Vlacha citace do základu nahráli, ale s textem jim písničku pustili až po dohotovení. A oni když si poslechli text, tak řekli: ‘Počkejte, když je to takhle, tak to my si s tím mnohem víc pohrajeme!’“

V roce 1990 to byla doslova píseň roku. Víme, že premiéru měla v ČST v diskusním pořadu pro mladé. Kde jste ji pak ještě hrál?

„Hitem se stala až při velkých květnových oslavách na náměstí v Plzni v roce 1990. Stalo se to díky Plzeňákům, které oslovila tak, že si doslova vydupali její okamžité opakování, což byla do té doby v dějinách Československé televize, která to živě přinášela, věc opravdu nevidaná. Od té doby ji ještě stále nesmím vynechat na žádném koncertu.“

Asi pak hrajete i tu druhou verzi „Tenkrát v šedesátom osmom...“? Kdy a jak vás napadlo zrovna tak pokračovat a nechat místní krásky v refrénu zpívat sborem místo Škoda lásky – Běž domů, Ivane?

„No, říkal jsem si, že dřív nebo později někoho napadne napsat parodii, tak jsem je předešel a zparodoval jsem to asi po roce sám.“

U nás se vojna v populární hudbě nějak zvlášť nenosí. Jak se odnož “military country” dostávala do repertoáru vaší kapely Greenhorni?

„Osobně si myslím, že výraz ‘military country’ existuje pouze v české country muzice a v době, kdy jsem psal písničky, jako byly „To tenkrát...” nebo „Battledress“, tento výraz se ani u nás nepoužíval. Já píšu písničky pouze spontánně a nemám nějaké škatulkování či nucení se do daných témat vůbec v lásce. Jednu z nových písniček, s příběhem dvojníka maršála Montgomeryho, si můžete poslechnout na posledním albu Greenhornů ‘Těm, kteří už tu nejsou’, které vyšlo počátkem jara. Pro ty, kdo písničky „Battledress“ a „Clifton James“ neznají, bych měl asi doplnit, že „Battledress“ (což je název uniformy, kterou za války nosili ve Velké Británii i naši vojáci) pojednává o výsadcích posílaných na území tehdejšího Protektorátu Čechy a Morava. V jednom z nich seskočili i parašutisté Gabčík a Kubiš s úkolem zlikvidovat říšského protektora Heydricha. „Clifton James“ čerpá také z pravdivé historie o herci, který se stal dvojníkem maršála Montgomeryho, aby zmátl nacisty v otázce data a místa vylovení spojenců v době invaze. Historie 2. světové války a domácího i zahraničního odboje mě zajímaly od mládí a přečetl jsem, co mi přišlo pod ruku. Stejně mě zajímal i protikomunistický odboj po roce 1948.

Rozumí v cizině takovým písničkám – dají se vůbec zpívat třeba anglicky?

„To nemohu posoudit, ale anglicky se určitě zpívat dají, protože dvě výše jmenované písničky v anglické verzi nazpíval u nás a pak i v USA na desky americký zpěvák Roger Latzgo.“

Vystupovali jste v USA, Austrálii, Kanadě... jak na ně reagují krajaní?

„Ať ve Státech, Kanadě či Austrálii, všude jsme hráli pro krajaní a tak i tam bodovala nejvíc jednoznačně písnička „To tenkrát v čtyřicátom pátom“. V Portlandu v USA za mnou do šatny přišla jedna starší krajanka a prosila mne, jestli bych to nemohl zazpívat pomalu, že mi moc nerozuměla. Jinak popisovat nadšenou atmosféru při koncertech odmítám, neb samochvála zatouchá, ale chtěl bych zmínit naše setkání s legendárním světoběžníkem a trampským písničkářem Eduardem Ingríšem, autorem slavné „Niagary“. Jsem moc rád, že jsem setkání s ním zažil, protože tenhle bard, mimochodem – on realizoval mimo jiné podobné expedice na voru jako Thor Heyerdahl, a byl poradcem Ernesta Hemingwaye při natáčení filmu „Stařec a moře“ - několik týdnů nato zemřel. Taky jsem se v San Francisku setkal s krajanem, který byl výsadcákem ve Velké Británii za války. Ten po poslechu písničky „Battledress“ začal pustošit svou zásobu lahví na vánoce a dávat nám je vplen. Museli jsem mu jí hrát několikrát.

Když mluvíte o vystupování v Austrálii, zdá se, byl pátý kontinent pro vás také inspirací, vydali jste desky i zpěvníky s australskými odnožemi „country“ - liší se od amerického originálu nebo zdejší produkce?

„Dnešní moderní australská country music se už od té moderní americké neliší vůbec, ale existují tam takzvané ‘bushman songs’ a v nich je ještě zřejmá návaznost na keltskou hudbu. Za našich pobytů tam jsem věnoval spoustu času pídění se po těchhle písních. A samozřejmě jsme u nás zanedlouho vytvořili jejich české verze.“

To, co je pro vás typické, je integrita výtvarného i hudebního projevu pokud jde o témata: čundry, dobrodružství, příroda, toulání se, hospody... Nevíme o jiném zpěvá-

kovi který by si zpěvníčky, knížky, obaly na desky a CD zásadně sám ilustroval... a naopak - vaše kreslené fóry někdy vstupují i do vašich písní. Co bylo tím spojovacím prvkem?

„Snažil jsem se vždycky dělat to, co mě baví a tak není divu, že jsem své koníčky časem i zprofesionalizoval, aniž jsem zpočátku neměl sebemenší tušení, že by se to mohlo stát. Všechno přišlo tak nějak samospádem, což si myslím, je ideální stav. Má to ale všeliká omezení, například člověk nesmí chtít za každou cenu zbohatnout.“

Váš kreslířský styl byl od počátku velmi „kuriózní“ a vaši panáci „oškliví“ i když jistě výtvarní – jak se vám dařilo pronikat do tehdy poměrně unifikovaného tisku?

„Na svou dobu to byla asi opravdu dost avantgarda. Začínal jsem tuším obcházet redakce kolem roku šedesát. Taky jsem ty schody do redakce ‚Dikobrazu‘ nebo ‚Mladého světa‘ měl už tak vychozený, než se smilovali a otiskli mi první obrázky, že bych je býval mohl chodit poslepu. No, a dneska, když koukám v televizi třeba na Simpsonovy, tak si říkám, že už je ta má kresba docela slušná staroba!“

To „tenkrát v šedesátom osmom, když Rus nás osvobodil po svom“, ale také už před srpňem jste se projevil jako jeden z předních autorů (též Jiránek, Steiger, Renčín, Brožek...), kteří se hodně odvážně pustili do komunistů a Rusů. Jak jste to období prožíval?

„No, já nevím, jestli je to víc o odvaze nebo o blbosti, že to prostě nevydržíš, když něčí drzost přechází všechny meze. Ale na druhou stranu musím říct, že když jsem kreslil třeba ty vtipy s Řípem a ruskejma tankama, tak jsem pociťoval velmi silný tvůrčí blaho, i když jsem tušil, že si to jednou vylížu. Dodnes mě těší, že jsem byl jedním z pár autorů, kvůli kterým se zabavovalo již distribuované číslo ‚Dikobrazu‘ v dobách, kdy už bylo každému jasné, jak to všechno dopadne.“

Kresba: **Miroslav Lid'ák - Had'ák**

Uvažoval jste o odchodu do exilu po ruské invazi do Prahy? Měl jste komparativní výhodu – možnost užít se v cizině hudbou, nebo ne?

„Chvilku jsem to zkusil v západním Německu, shodou okolností jsme tam měli v září vyjednaný koncert. Ale po shlédnutí Škutinova televizního pořadu ‚Co tomu říkáte, pane Werichu?‘, který přebírala západoněmecká TV, kde se ještě Škutina s Werichem pošklebovali – byť už trochu potutelně - jsme mylně usoudili, že ještě není všechno ztraceno a začali si tam připadat trochu jako zběhové.“

Po roce 1968 jste měl potíže v Dikobrazu i jinde a nesl jste to jako křivdu... Jak se pověstný „zarach“ konkrétně ve vaší kariéře projevil?

Já bych neřekl jako křivdu. To, že jeho jméno musí zmizet ze stránek tisku, obalů gramodesek, atd. to člověk nese málokdy libě. To zakletí trvalo skoro pět let, hrát mě s kapelou nechávali za ‚nejnižší třídu‘ ale mnozí na tom byli mnohem hůř a mnohem déle, tak bych to zas nijak neheroizoval.“

Na rozdíl od jiných autorů jste po převratu v roce 1989 neudělal hned tlustou čáru, ale stál jste v čele iniciativy karikaturistů proti osobám v komunistickém Dikobrazu, které se pokusily dělat „jakoby nic“ – bylo to správné?

„To, myslím si, bylo docela v pořádku a kdyby to takhle proběhlo všude, možná by to tu dneska vypadalo líp, než to vypadá.“

Pojďme však od kreslení k hudbě. Tehdy se také ze Zelenáčů stali opět Greenhorni a nastal pro laiky tak trochu zmatek v názvosloví...

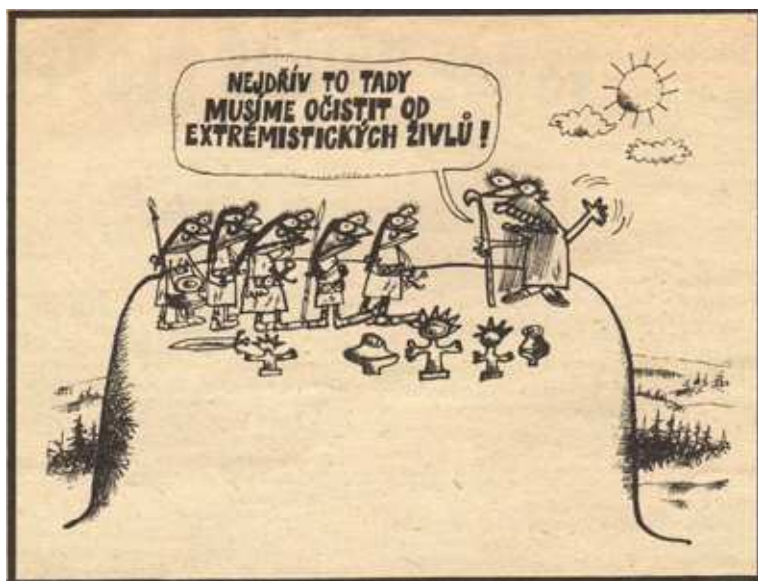
„Přejmenování Greenhornů na Zelenáče bylo pod politickým nátlakem v roce 1972, protože v době normalizace nesměla žádná oficiální kapela mít anglický název, jak přikázali soudruzi všem (tehdy třem) existujícím agenturám. Takže hned po listopadu 1989 se ze Zelenáčů opět stali Greenhorns. Jelikož nám ale za tu dobu kapela narostla do personálně neúnosných rozměrů pro existenci v tržní ekonomice, odtrhla se část skupiny a pod vedením Mirka Hoffmanna používá dál název Zelenáči, což může být pro nepříteli informovaného posluchače trochu zavádějící.“

Byl jste vůdčí osobností kapely Greenhorns, kterou jste založil a také jste jí několikrát dokázal udržet v rukou, zachovat její kontinuitu přes odchod špičkových muzikantů typu Hofmana, Linky, Tučného... jak jste to dokázal?

„V muzice, tak jako v každém lidském konání, se lidé scházejí a rozcházejí. Někdy je to v klidu, jindy divoce. Kapelou Greenhorns prošly desítky muzikantů a zpěváků, z nichž asi nejhvězdnější, dnes už legendou, byl Michal Tučný. Ten k nám přišel koncem roku 1968, protože se tuším nějak nepohodl se skupinou Rangers. Napsal jsem mu texty k řadě jeho hitů, jako třeba „Rovnou, tady rovnou“, „El Paso“, „Červená řeka“, „Blízko Little Big Hornu“ a řadě dalších. Odešel potom v polovině roku 1974 na další štaci ke skupině Fešáci, ale myslím, že už při odchodu od nás snil o vlastní kapele, kterou si časem – po odchodu od Fešáků – také postavil. Za nejdůležitější považuju, že všechny ty ztráty Greenhorni udýchali a jeli dál. Letos je to už čtyřicet let od doby, kdy jsme s Marko Čermákem a Pepou Šimkem kapelu zakládali – a čtyřicet let považuju za docela slušný úspěch.“

Byl jste však také - a to je možná méně známé - vůdčí osobou neformální skupiny humoristických kreslířů, kteří s vámi jezdili trempovat a také chodili i v Praze do hospody, kde vymýšleli a kreslili vtipy – kdo k nim patřil?

„Tohle klubko se začalo navíjet už za komunistů, když začal do Dikobrazu kreslit Michal Hrdý. Zjistili jsme, že máme oba nejen podobný styl humoru, ale taky naočkovanou foglarovskou romantiku. A tak jsme ještě s další spřízněnou duší z humoristických luhů – Karlem Klosem, co se dlouho podepisoval jako MIKL – vyráželi s usárnami na vandry po lesích a venkovských hospodách. A protože z nás asi vyzařovalo to rozbzukání z prožitých toulek, začli se na to klubko navíjet další a další. To byly nádherné časy.“

Máte nějakou představu o počtu svých kreslených vtipů, o svých výstavách? Nikdo už nikdy nepochybí, že právě Honza Vyčítal byl karikaturistou, který v někdejšímu Savarinu Na příkopech odstartoval unikátní řadu už 333 Salonů kresleného humoru, které nyní pokračují měsíc co měsíc v Malostranské besedě.

„To se mě asi pokoušíte rozesmát - svoje vtipy jsem nikdy nepočítal, výstavy taky ne. Jsem prostě rarach, který si tímhle moc hlavu netrápí.“

Dobrá, a kolik písniček?

„Písniček, tedy melodií s textem, jsem zas tak moc nenapsal, těm textům jsem se věnoval daleko víc. Těch by mohlo být něco přes dvě stovky.“

Jaký je váš dnešní názor na spojení humoru a politiky, dejme tomu na satirickou větev výtvarných vtipů, do které jste svého času zabrousil?

„Myslím, že tohle je odvětví, kterému se musíš věnovat tak, že sleduješ v tisku i v televizi politické dění velmi usilovně a pečlivě, jako to dělá kupříkladu Vláďa Jiránek. Já bych to nevydržel, jelikož bych se u toho začal brzo strašlivě nudit.“

Ale co v písničkách? Svého času přece měl takový váš „Patton“ nebo neméně populární hit „Semtex“ doslova výbušnou tematiku?

„Několik takových písniček jsem napsal, jako byl třeba právě Semtex. Využil jsem k vyjádření určitého mínění ‚ryze českého‘ slova, které v cizině všude znali. V tomto případě se jednalo o světově proslulou trhavinu československé výroby, která za bolševiků putovala k rukám teroristických skupin, operujících v západních zemích. Byla to ale trochu jiná doba a čerstvé okouzlení z toho, že své názory můžeš veřejně ventilovat. Dneska už mě to moc nebere.“

Jako textař písniček i jako autor textů do „bublin“ ve vtipech čerpáte velmi z hovorové i z knižní češtiny a užíváte metody vkládat různá známá rčení do neobvyklých souvislostí či situací. Dá se říci, že v tom je obecný styl nebo způsob vašeho humoru, jedno už, zda zpívaného nebo kresleného?

„Čeština je báječný jazyk na tyhle ty až skoro dadaistické hrátky. A kreslený humor se dá i zazpívat, i když to zní neuvěřitelně. Sám jsem kdysi nazpíval písničku ‚Mimozemšťan‘, ve které vlastně vypravuju fór, který jsem mnoho let předtím zlapidárnil do kresby havarovaného létajícího talíře a vandráka, který si na ohníčku opéká ‚něco mezi jezevcem a žabákem‘ - málého ufounka.“

Z některých vašich vtípů přímo dýchají osobní zážitky, také v písničkách je toho dost z vlastního života - třeba ve „vzpomínkách poštmistrovského kluka“. V jedné dokonce zpíváte o Honzovi Vyčítalovi. Ale váš kreslený hrdina se nakonec personifikoval jinak - Pytlák Říha se dávno před Urbanovým Rudou Pivrnem spolu s Renčínovým Dlabáčkem stali kreslenými lidovými hrdiny... Jak se Říha zrodil - a proč je to pytlák a ne třeba hajný či tremp?

„Já jsem to vyprávěl už asi stokrát...“

Tím lépe, vždyť ze zábaných pořadů televize je zřejmé, že

lidé chtějí slyšet stále stejné historky!

„Tak budiž... Jednou jsem se na prázdninách u dědy hrabal na půdě ve starých kalendářích ještě z Rakouska-Uherska a tam byly všelijaké hrůzostrašné a mravoučné povídky o pytlácích. Bylo to ilustrováno takovými barvotiskami a na jednom z nich drží hajnej pytlák v šachu se zvoláním ‚Dostal jsem tě, pytláku Řího!‘. To zvolání bylo citováno pod obrázkem a vrylo se mi nějak v dětství do hlavy a já jsem jím doprovodil jeden kreslený vtíp. Ten fór měl veliký ohlas a tak jsem v této tematice pokračoval a jelikož u nás bylo v té době asi dost Říhů – a možná i pytláčích - ohlas sílil. Dodnes mě všelijací Říhové odchytávají, že to bylo určité myšleno na ně!“

Zvířata, především „kočkové“ – jak je nazýváte, a také ušáci jsou častými hosty ve vašich fórech... nevystupují nakonec i ve vašich písničkách?

„Jasně, a v jedné písničce se vyskytuje dokonce i ten pytlák Říha.“

S Janem Vyčítalem hovořil: **Ivan Hanousek**

Snímky: **archív**, kresba: **Jan Vyčítal**

Kreslíř Mediažurnálu – Haďák

Nejenže byl ve své době jedinečný. I jeho život přímo volá po filmovém zpracování. Je v něm vše: od radosti z úspěšné tvorby přes těžké chvíle v soudní síni, následně vyšplhání na samý vrchol popularity, ukrytí se v čase sovětských tanků, následnou chvíličku naděje až po vleklé trápení v době „normalizace“ a tragický skon v osamění.

● Ivan Hanousek

Miroslav Lidák, karikaturista známý jako Haďák, si v docela krátkém životě prošel stoupání na vrchol i strmé sešupy. Dlouho si přál „stát se v Česku karikaturistou“. A když se to povedlo, byl za to vzápětí ztrestán.

Miroslav Lidák (*1934–†1983), rodák z Trojanovic pod Radhoštěm a absolvent střední školy UMPRUM v Uherském Hradišti, dorazil do Prahy v roce 1956 a po vojné nastoupil do redakce ABC. S písařem Pavlem Hanušem tvořil první vtipy signované Haďák. Po první „antiklerikální“ sbírce fórů *Malý katechismus* plánovali encyklopedii 148 námětových okruhů vtipů, ta se však už nezrodila.

V roce 1959 vznikl *Mladý svět*, týdeník ÚV ČSM. Lidák v něm dostal na starost kreslený humor a velice brzy pro něj i celou zadní stránku. S Jaroslavem Weiglem (grafikem zmíněného časopisu a dlouholetým členem Divadla Járy Cimrmana) se shodovali na autorech, a tak vznikla malá, ale úderná autorská konkurence *Dikobrazu* a zárodek pozdější skupiny *Polylegran*.

Lidák od počátku inklinoval k portrétní kresbě. K těm zlym – Adenauerovi, Trumanovi a de Gaullovi – brzy přibývali i hodní – Chruščov, Násir, Mao... Odvážný mužik však svou satirickou tvorbu začal ve střídavě se oteplovajících a vzápětí ochlazujících 60. letech přerušovat režimem přehlavu.

Odsouzení

Karikatura na téma naší národní povahy „Švejk místo lva ve znaku socialistické republiky“, kterou vystavoval v Praze i mimo ni, právě čekala na otištění v literární revue *Plamen*. Ale nevyšla; už v dubnu 1964 byl autor odvezen do Ruzyně a poté obviněn z trestného činu hanobení republiky a jejich symbolů. Ač svědci z řad uznávaných umělců unisono tvrdili, že autor kresbou pranýřuje naše švejkovství, byl Lidák odsouzen na rok nepodmíněně. Městský soud po odvolání změnil výrok na podmíněný po dobu dvou let. Byla to ovšem mimořádná událost, kulturní Praha jí byla plná.

Rehabilitace

Leden 1968 vše změnil. Nejprve byl Lidák u soudu na Pankráci rehabilitován. V době pražského jara pak ze sebe Haďák (už bez kolegy Hanuše) vydal vše. Byla to tvůrčí erupce, každodenní vzmach jeho schopností. Jakoby v předtuše, že to musí dokázat teď, dokud to

P. F. 1964

Kresba Haďák

jde. Jeho děl byly plné *Literárky* i *Reportér*. Portrétoval dříve nekarikovatelné funkcionáře. Uměl skvěle tehdejší významné politiky Dubčeka, Smrkovského i Bifaka. Brežněva i Ulbrichta. Byl autorem roku 1968, srpna i posrpnové éry. Za rok by bylo pozdě. Už v roce 1969 ho vyprovodili z milované redakce *Mladého světa*.

Zákaz tvorby

Přestože pak máti stopu, opatřoval fotky „bublinami“ s vtipnými texty, vytvářel portréty herců a zpěváků, hrál si s písmem „grafologicky“ a s vtipnou kaligrafií, rozdával kartičky se svým portrétem a telefonem Miroslava Lidák, práce všeho druhu. Soudruzi ho však k tomu, co měl nejlépe, nepustili.

Nejen duše, ale i tělo mu ochofelo. V roce 1971 otiskl poslední kresbu v *Dikobrazu*, pak už jen sporadicky a často anonymně anebo pod cizím jménem. Na Jiránkův popud kreslil alespoň titulky pro Krátký film. V roce 1979, sám ve svém ateliéru, poprvé upadl do kómatu. Noha, pak vřed na dvanáctníku. Zůstala mu třetina žaludku a kulhavé nohy. V roce, v němž mu táhlo na padesátku, onemocněl, zdálo se mu, že jen chřípkou. Byl to zápal plic, což ukázal až nález na těle mrtvého roku 1983.

Poslední kresbou, kterou publikoval, a jednou z posledních, kterou vůbec nakreslil, byla ilustrace k fejetonu pro týdeník *Stadián*, kde mu autor tohoto textu umožnil čas od času vydávat víceméně anonymně 142,50 Kčs za jednu kresbu. Byla na ní dívka zobrazená jako Sisyfos, co valí kamsi na vrchol velké věčné břemeno – rudé srdce. Ale k listopadu 1989 bylo ještě daleko.

Haďák dnes

Svoboda tisku, po které Miroslav Lidák tolik toužil, přinesla radost až nám, když v roce 1993 vyšla vynikající monografie „Haďák“ od jeho redakční kolegyně Ljuby Horákové v grafické úpravě kolegy Jaroslava Weigela. Velký prostor v ní dostaly karikatury z jara roku 1968, kdy se značka Haďák objevovala pod výtvarně skvělými a politicky aktuálními díly z ranku novinové karikatury... Jistou poutou bylo též udlílení jedné z hlavních cen na Mezinárodním biennale kresleného humoru Pisek (1995–2011) pojmenované *Cena Haďáka*. V roce 1968 totiž Lidák spolu s dalšími našimi autory úspěšně vystavoval své karikatury na I. ročníku soutěže kresleného humoru v Pisku, za pouhý rok ovšem zrušené.

Kresby v tomto čísle pocházejí z archivu novinových výstřihků autora textu a z publikace „Haďák“ (1993). Jde převážně o práce z 60. let 20. století.

Zde u textu zařazená trojice karikatur přesně zachycuje problém karikaturisty ve zlomovém období před a po 21. srpnu, jak ji Lidák=Haďák cítil. Nahoře jde o kresby z *Literárních listů* a *Listů* (1968), ten dale je z *Mladého světa* (1969).

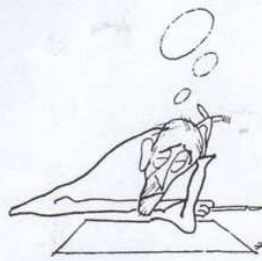
Fotoportrét Miroslava Lidáka pochází z knihy „Haďák, aneb osud karikaturisty v Čechách“

Že se už může, že se už může!... Když já umím jenom fóry na de Gaulle! LL 28. 3. 1968

„Jak von se vlastně ten de Gaulle kreslival? Listy 7. 11. 1968

Tak co teď, když já uměl jenom fóry na Dubčeka a na de Gaulle MS 2. 5. 1969

Není to poprvé, co píšeme v GAGu o legendě české satirické kresby. Autorovi opravdu kritické karikatury nebylo souzeno, aby si užil domácí politiky po Listopadu.

Haďák zemřel ještě před „perestrojkovou *glasnosť*“, takže nemohl následovat mladšího *Vládu Jiránka* (nar. 1938) a užívat si s ním podruhé (a déle a svobodněji) zlatou éru karikatury.

V roce 1990 by mu bylo teprve 56 let! A jeho dravá ostrá linka, často chápaná jako pokračování ve stylu slavných předválečných karikaturistů, se nemohla zapsat znovu do dějin a Haďákovi tak patří jen krátká, byť důležitá, kapitola s titulkem *Pražské jaro 68*.

Žánr po Listopadu 1989 převzali novátoři - za všechny tu znovu jmenujme *Jiránka* - kteří (místo ostrých šlehů bičem či sekerou) kreslili dál své „vtipy“ - jen s konkrétními postavami a spíš podprahovou satirou. Ale jak by se nám Haďák hodil v době „opoziční smlouvy“!

O Miroslavu Lidákovi pro *Mediažurnál* jsme shrnuli jen to nejpodstatnější; jak si medailonek k tuctu kreseb rozestých v čísle o dvaceti stranách žádá. Jsou to kresby týkající se (jako vždy) médií, v tomto případě však bylo možné Haďáka představit i v roli kreslířského novináře. S profesními problémy (viz vedle!), které tehdejší převratné dny autorovi přinášely.

/ih/

Z hlubin archívu se vynořily též zajímavé (asi jen pro historiky české karikatury) dokumenty. Spíš útržky z nichž by se teprve musela sestavit více vypovídající mozaika... U slavného Haďáka jsou zajímavé spíš “dlaždičky” pocházející z let po zákazu činnosti prvotřídního (nejen portrétního, ale hlavně politického) karikaturisty.

Předkládáme jich pár a začínáme bublinou, kde se **Miroslav Lidáček** “zapojil” - asi netřeba dodávat, že “zapojená” postava (nahore) se v Haďáka proměnila až Mirkovým šikovným perkem a černou barvou.

Národní sport?

Už sám název Organizace spojených národů upozorňuje, že tuto planetu obývali národy. Jejich společným znakem je, spíš než území, společné, tedy národní řeč. Národního mají ovšem lidské společnosti ještě víc. Obvykle také národní literaturu, národní divadlo — jak by ne, když mají národní jazyk. Pak je tu také národní hudba, národní tance, umění vůbec. Vyplyvá to prostě z národních zvyků a obyčejů, z celé té často předlouhé národní historie. Mimo historii si ovšem nevybavují další rýze národní vědu.

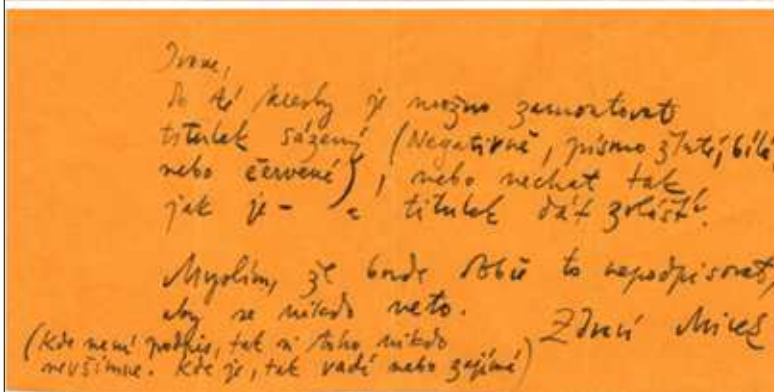
Existují také národní sporty? Jistě, mají obvykle blízko k těm starým národním, lidovým zvykům, hrám, šachám, zábavám. Blíže ke kultuře, než ke zmíněné vědě, která je jakási nadnárodní. Jenže i sport je dnes internacionální! Když pomíneme nějaké ty antické počátky, jeho moderní podobu mu vtiskli Angličané, Francouzi — jak je jejich zvykem — dodali diplomacii, mezinárodní řády a organizaci. Němci přidali důkladnost, Američané ho přisolíli penězi a Slované zpracovali na jeho masovost.

Nicméně existují i národní sporty — ony tradiční zábavy tak populární v jedné zemi, kterým příslušník sousedního národa nemůže přijít na kloub, ani na chuť: co jen na tom mohou vidět? A tak mají v Irsku hurling, jehož pravidla se ani nepokusím objasnit, v USA prohánějí těžko oděnci hromadně šišku a hře říkájí fotbal, Rusové pěstují gorodky a Francouzi házejí v kdekákém parčíku koulemi nikoliv do dálky, ale kdo blíž. Španělé, ať žijí kdekoliv, považují za svůj sport souboje torerů s býky, Švýcaři hodují jakémusi jassu, což není hudba, ale karetní hra s řádným mistrovstvím země a Skotové vrhají bařvany — v národních sukničích.

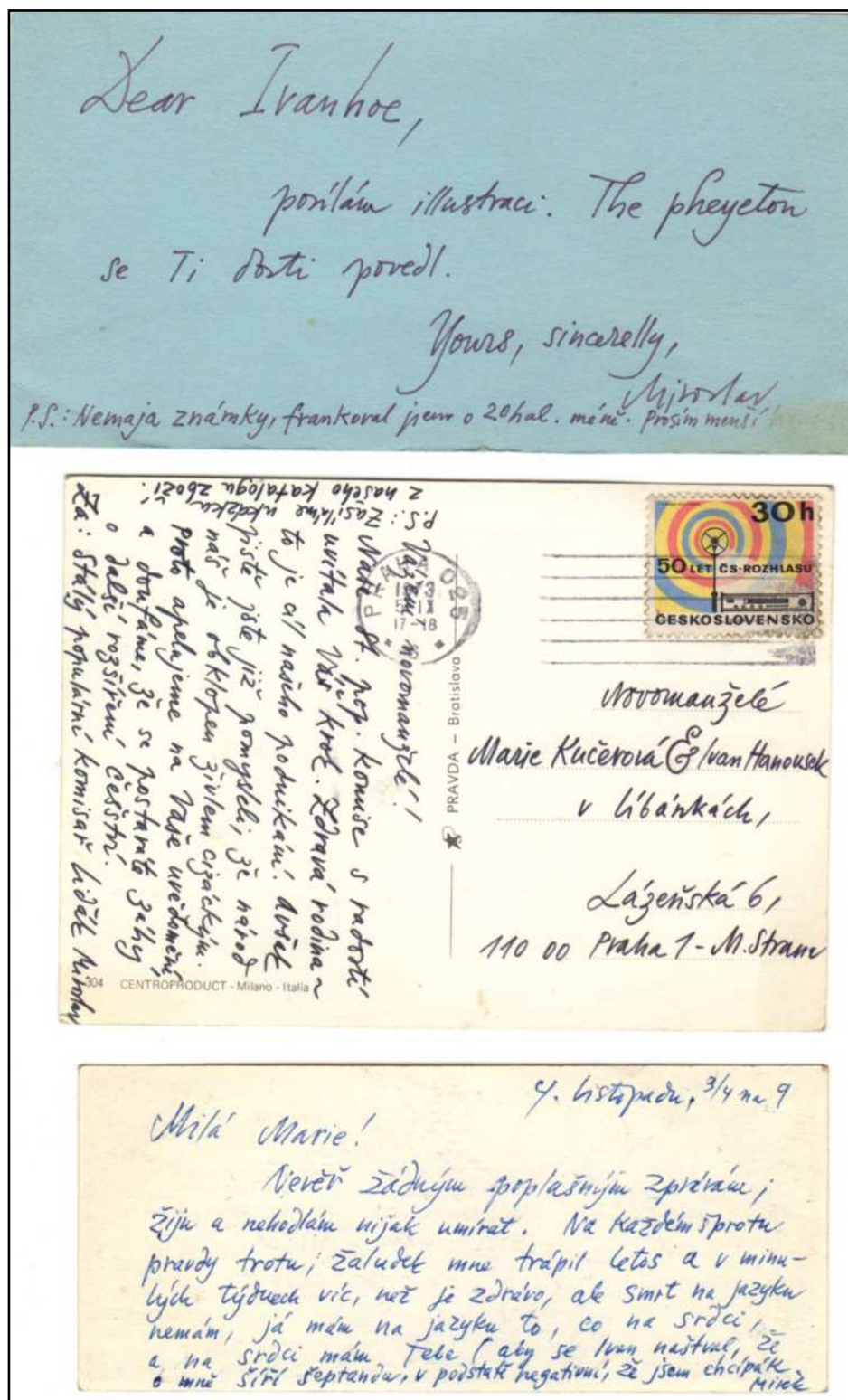
Existuje tedy i nějaký náš, rýze národní sport? Mnozí tvrdí, že je to někdejší česká házená — koneckonců ji už nikde jinde než v českých zemích nepěstují a také má teď už označení “národní” přímo v názvu. Jiní zase kandidují náš, původně ruský fotbal. Ale co když mají spíš pravdu ti, kteří považují za naši skutečně národní hru kopanou a argumentují, že národní hrou je nutné, hra nejlidovější. Ze právě tak zůstává národní hrou Kanadčanů lední hokej, přestože se hraje daleko lépe i jinde ve světě. Což platí také o Japoncích s národním judem, sumem a karate(m), které jim nikdo nevezme, i když na světových tatami potkávají i lepší soky. A co teprve Rakušané a alpským lyžováním a Seveřany s severáckými, tzv. klasickými disciplínami — kdo by se jim odvážil tyhle národní sporty upírat? Přece jen se ukazuje, že sport internacionální vskutku je a že národní sporty se stávají nad-, více- i všennárodními...

Typickým úkazem, jak se takový národní sport může stát majetkem všeho lidstva, jsou dostihy. Vymysleli si je Angličané — jak jinak než kvůli sázkám — a běhali se po celém světě. Ostrovním rodičem může být jen slabou útechou, že kůň narozený v Aucklandu, Nairobi, Torontu, Singapuru, Montevideu, v ~~Indonésii~~ i kdekoliv jinde, bude přesto “anglickým plnokrevníkem”, protože jeho prapraprpraprdek nutně pochází odkud od Londýna.

Národní nebo mezinárodní házená, národní nebo mezinárodní sport lidé s chutí záleskají

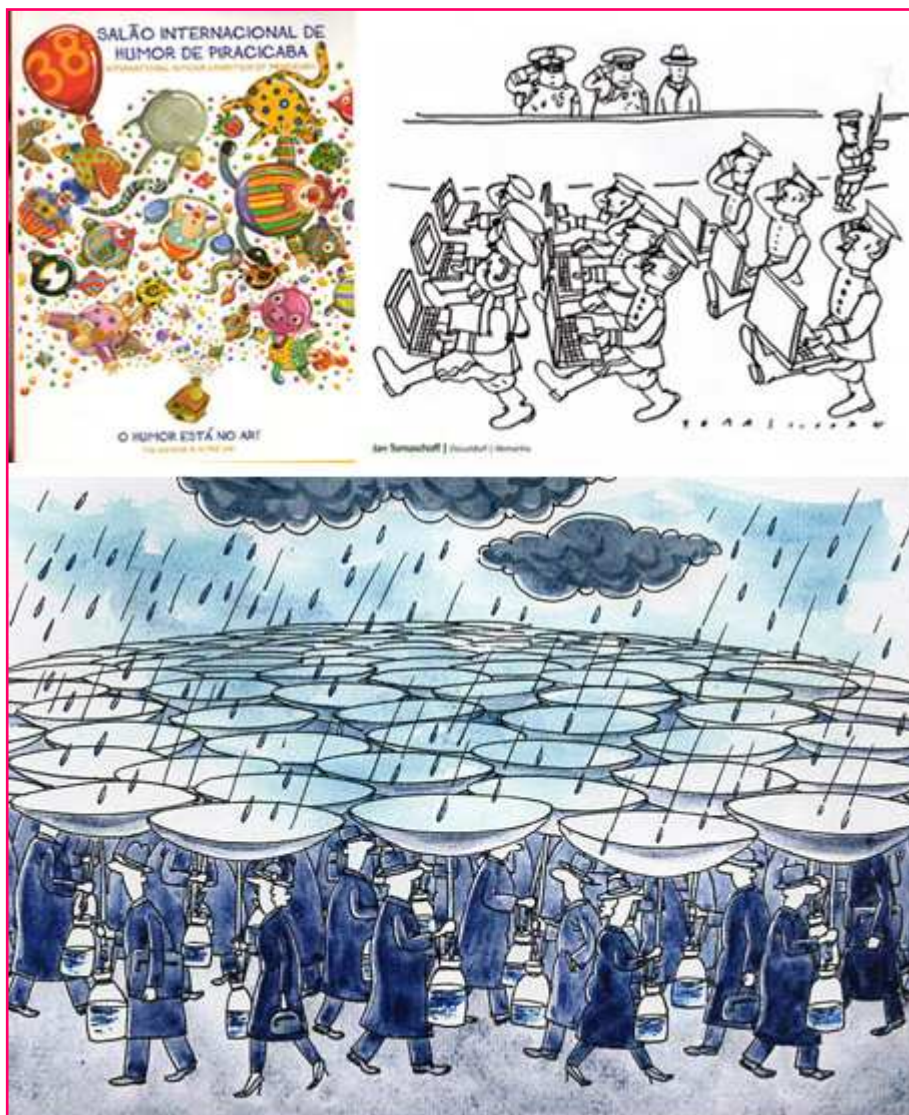
Propiskou připsané úpravy ve sloupku z obrazového týdeníku *Stadión* nehrají v tomto “příběhu” žádnou roli - vznikly až při přípravě souborného vydání fejetonů Hanouska a Laciny.

Lépe poznat a pochopit “život a dílo” autora už po staletí umožňují knižní tituly v nichž se vyskytuje slovo dopisy. Že dnes už se tato zastaralá forma nejprve ručně psaných a posléze na psacím stroji datlovaných psaníček (často i hodně dlouhatánských psaní) vytratila, to je jistě škoda a žádná e-archivace e-mailů či příspěvků ve facebooku je nahradit nemůže. Ale ono to vlastně začalo už dřív, jak dokládá “korespondence” redaktora Hanouska s karikaturistou Lidáčkem. Je strohá, neb jí často předcházely o něco delší telefonické hovory, byť i ty samozřejmě hlavně věcné. Z různých “papírků” zde skládáme nejprve zajímavé detaily týkající se tvorby, v té době už hlavně ilustrační. Šlo tehdy víceméně o praktické věci; formát, barvu, či druh kresby, ale také o nový problém s podpisem kreslíře.

Mirek Lidák byl v tom hodně opatrný, chápal, proč nebude u článku uvedeno jméno ilustrátora. Nechtěl počátkem 70. let ohrozit kvůli svému “H” v obrázku ani redaktora H či jeho redakci (zde jde o Junák a Stadión) A samozřejmě ani poškodit sebe. Nakonec jsme to však riskli a Mirkovo slavné “H” jsme do kresby přece jen umístili - viz fejeton na minulých straně... Ale ony ty soukromé krátké vzkazy dávají i informaci o autorově vtipné osobnosti, tedy osobitosti, kterou projevoval nejen ve svých kreslených vtipcích. Konečně také o jeho nepřijemné “ležaté” pozici, kterou důvěryhodným adresátům náležitě vykresloval i slovem.

(IH)

PIRACICABA patří k tradičním mezinárodním soutěžím. Z katalogu 38. ročníku (*viz obálka!*) jsme vybrali dva obrázky. Nahoře přehlídku nového vojska od **Jana Tomaschoffa** (D), níže se vyrovnal s ekologickým tématem **Jing Shan Li** (CH). **Republicu Checa** tu zastupuje **Miroslav Fojtík**, což však negramotné redakci nezabránilo ho překřítit na **Gojtíka** ač je kresba zřetelně podepsána (*viz dole!*). Katalog je z roku 2014, má 174 stran formátu A4, na jedné se nacházejí většinou 3 kresby...

Oč jde?

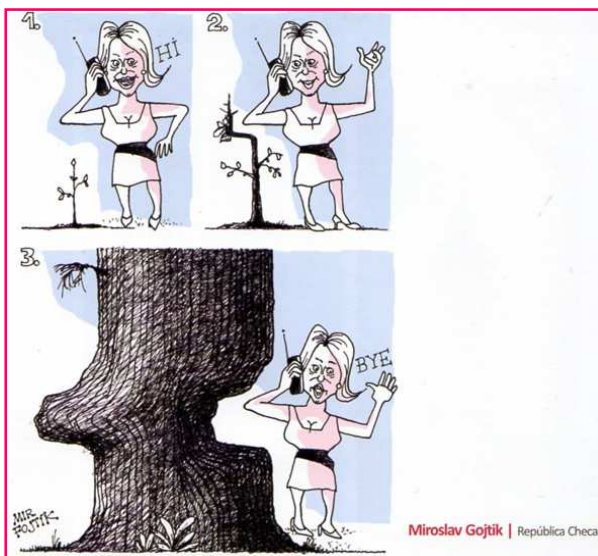
V této nové rubrice jsme (poněkud bez skladu, ale s ladem) nahnuli výsledek přestavby fondu publikací kresleného humoru a o kresleném humoru.

Už se na to nešlo dívat - jak to překypuje a hlavně jak to začíná být nepřehledné, což se projevuje při potřebě vyhledat jednu určitou knížku. Prostě ten původní zvyk, že člověk podvědomě sáhl na správné místo a tam poznal jakoukoliv knížku už podle hřbetu, už bylo nutné opustit. Protože přestal fungovat a hledání zabíralo příliš času. Nu a při novém uspořádávání velesbírky se ocitly v rukách vlastně všechna evidovaná díla a...

... a bylo to fakt **velké překvapení**.

Představte si, že se vám tu najednou objevují vtípy, které jste možná ani neviděli. Nebo viděli, jenže jste na ně už dávno zapoměli. A také najednou držíte v rukou katalog, který je dlouho a řádně zanesen v seznamu, přesto máte pocit, že jste tuhle sbírku snad vůbec neviděli. Ta paměť!

Čím to lze omluvit? Archivář se na omluvu pokusil spočítat, kolik asi tak těch kreslených vtípů v těch čtyřech přeplněných knihovnách existuje. Projedte si to s námi: Dejme tomu, že knížek je 1800 (útlé katalogy malostran-

ských Salonů do toho nepočítáme) a když si uvědomíme jejich různou tloušťku a velikost je třeba zvolit pro výpočet nějaký "průměrný kus" - tzv. medián. Pro zjednodušení počítání jde dejme tomu o svazek o padesáti listech - tedy o 100 stránkách. Podobně se musí naložit i s počtem vtipů na jedné tiskové stránce - a tady je v kolekci publikací rozmezí opravdu veliké - od 1 až do třeba 6 kreseb. Raději budeme střízliví a počítejme jen se dvěma vtipy na jedné stránce. Tedy: 1800 svazků x 100 stran x 2 vtipy = **360 000**. Bum! Je to mnohanulové, vlastně v reálu nepředstavitelné číslo. Ale ani výpočty s menšími čísly neopouštějí statistickou sféru; a přidat na počtu stran i na počtu obrázků na každé z nich třeba jen o jeden... raději nezkoušíme. Zkuste si to sami, ale jistě to může vyskočit někam přes půl milionu. Neodvažujeme se také uvažovat o tom, co by se stalo s člověkem, ač už dostatečně otrlým, který by si chtěl nad těmi obrázky (tedy nad každým z nich) na okamžik zastavit, zkusil je pochopit a... také se zasmát? **Pokračování najdete dole...**

THE CARTOON AID OLYMPIC BOOK

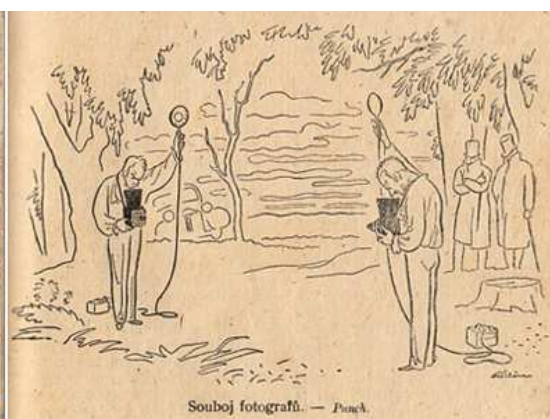
je publikací jak velkou, tak tlustou a tedy těžkou v pevných deskách. Ale též poněkud záhadnou. Obálce (**viz vedle!**) schází jakýkoliv název, pouze olympijské kruhy něco napovídají. Kniha vyšla v Londýně a jejíž cca 360 stránek na křídovém papíru pokrývá totožný počet kreseb - **na sportovní téma**. Každou

z nich zdobí nahoře státní vlajka.

Co chybí u tak výpravné publikace nejvíc (když velkoryse pomineme chybějící číslování stránek) jsou **jména autorů** (!) a také jmenný **rejstřík**. Rok vydání 1988 prozradí už vlajka NDR, ta s kružítkem. Českou účast pak naše vlajka u nepodepsaného vtipu (**viz!**) Zatímco autora kresby na téma obranné zdi v basketbalu jsme identifikovali - je to **Emil Šourek** - za tuto čs. vlajku by měl editora nějaký statný atlet vytahat za uši. Nakonec jsme při listování našli i lepší verze státní vlajky - opravdu ještě československé - u kresby slovenského Kotrhy a pražského Ostatka...

ŠVANDA KALENDÁŘ

pochází z roku 1946 a byl vydán pro rok 1947. Vyšel tedy ještě před únorovým vítězstvím „pracujícího lidu“ a jak vidíte vlevo (**viz!**) bylo to naposled, kdy se ještě v lidově demokratické Československé republice mohli lidé podívat na klasický britský vtip z legendárního **Punche** (souboj fotografů)...

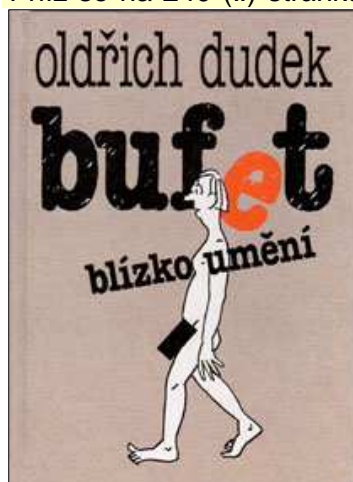
Další desetiletí se takové hlouposti už nekonaly a anglosaský svět se stal jen objektem české či sovětské primitivní satiry bez humoru...

Tento **Švanda** neměl s **Dudákem** nic společného, vydal ho **L. Švíkala** v Mladé Boleslavi (stál 35 Kč) a měl 146 stránek. A na každé druhé vpravo dole byl nebarevný kreslený vtip -

zahraniční (převzatý z titulů jako *Bertoldo*, *Mac Aurelio*, *Humorist*, *La Tribuna*, *ICI Paris*, *Marianne*, *Everybody's* aj.) Jeden z článků se nazýval „Kouzlo humoru při jednání s lidmi“ a nechybělo v něm sdělení, že „*Humor je vzácné koření*“...

BUFET BLÍZKO UMĚNÍ. Tyto tři obrázky Oldřicha Dudka jsme vybrali z takto nazvané knihy v níž se na 240 (!!) stránkách pravidelně střídají texty a obrázky. Vyšla již v roce 1997, ale

byly to právě ty kreslené vtipy (a cena Kč 19 v Levných knihách), které způsobily, že se publikace objevila v naší sbírce. Zaslouženě. A teprve teď, po zevrubném prolistování se ukazuje, že jde o zdařilý kousek hned po několika stránkách. Vtipná přední (i zadní) obálka, promyšlená koncepce a především pěkný formát dává vyniknout kresbám na plných devadesáti stránkách. Jak vidno z výše umístěných obrázků, ten podivný zlozvyk Dikobrazu obarvovat mistrům černobílého vtipu jejich díla se zde uplatnil a vyplatil. Tím, že si to udělal sám autor, mohl tak nejen vyplnit prázdnou plochu v pozadí, ale pomoci tak divákovi nápovědou: kam má zavést své oko, aby rychle a správně odhalil podstatu vtipu. Ty kresby jsou většinou „nemravné“, ale Dudkova linka zůstává humoristickou a nijak nemasturbuje na tvrdším sexuálním námětu (aspoň většinou). Jak je v e-GAGu zvykem, nevšímáme si psaných textů,

zde jakýchsi povídek či fejetonů, ale tématicky si zřejmě s obrázky sedly. V úvodním slovu ze svého sídla v Řevnicích sděluje Oldřich Dudek svému čtenáři/divákovi jak se vidí coby čerstvý padesátník: „*Bylo to dětství, o které jsme velmi brzo přišel, bylo to stáří, kterého jsem se začal velmi brzo bát, a byl to alkohol, který mne neopouštěl, ani když jsem mu to občas výslovně nařizoval*“. Oldřich Dudek byl z našeho pohledu klasický „dikobrazák“, byť si odskakoval i jinam, především do „Kvítky“ Svobodného slova. I jeho kreslené vtipy byly takto stavěny - mířily na „obyčejného člověka“ ale (myslíme si) nezabředl do satirické služebnosti spojené s časopisem útočícím týden co týden spolu s moskevským Krokodýlem proti svobodnému Západu.

Sem patří osobní vsuvka. Ivan Hanousek vzpomíná na dvě raná setkání s O. D. takto: „*Když jsem se podivnou hrou náhod stal počátkem 60. let vedoucím výtvarné sekce kreativního Klubu mladých ČSM v Malostranské besedě, dostal jsem do péče přízemní ateliér o dvou místnostech v Tomášské ulici (dnes dům patří Poslanecké sněmovně). Zrovna jsme malovali (stěny!) když dorazili dva kluci se zájmem o naše konání. Jedním z nich byl Ondřej Suchý a druhým (asi) Dudek. Guru našeho klubu, jistý Láďa Sviták, jim neomaleně nabídl kýbl s hadrem (asi jako test?) a tím to skončilo.*

Už za rok jsem ovšem byl vojínem průzkumné rotě VÚ 2381 v Písku. Podruhé, to už jsem měl pár let po vojně, došlo k setkání na příjemnější destinaci (v tzv. „přední“ Viole) když ke stolu dorazil Dudek se starším a již známým Vlad'kou Hlavínem. Tím mé osobní poznávání Dudka skončilo, aniž vlastně začalo. Dál už to bylo jen zdálky a přes jeho kresby...

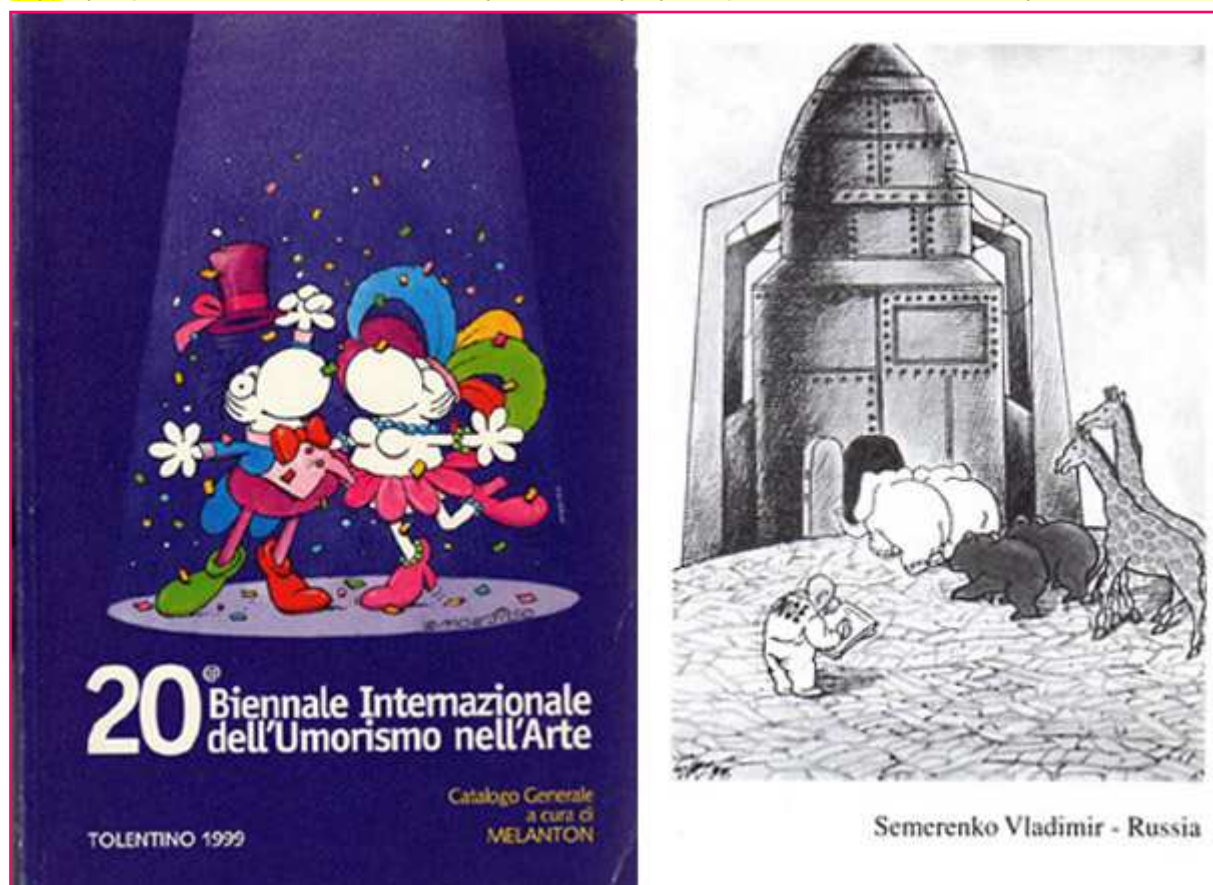
V knize, kterou tu listujeme, mluví - tedy píšou - o Dudkovi větší znalci: **Ivan Mládek, Luděk Sobota a Jiří Winter**. Ten třeba uvádí zajímavé věty o Oldově novinářských počátcích v redakci ženského časopisu Vlasta: „Snadný život v onom časopise neměl. Redaktorky byly vesměs starší bojovné soudružky, mající problémy se svým klimakterie a světovým imperialismem, a milovaly nekonečné schůze, ze kterých zbyly hory špačků a prázdných láhví od vodky. Naštěstí Olda pochopil, že by se v tomhle prostředí asi zbláznil, a tak přešel do redakce Dikobrazu. (...) Tady už mohl publikovat (...) obrázky s erotickými motivy, což bylo v ženském časopise zcela nemožné.“

Nejen Neprakta, ale i Mládek si všímá Dudkovy tvorby vzhledem k ženám: „Co člověk, to jiný vkus, jiný smysl pro humor (...) Za nejlepší z Dudka budou považovat něco jiného štampasti z nějaké čtyřky žižkovské hospůdky - a něco jiného diskusní kroužek z filozofické fakulty. Ti první budou mít určitě radost z těch prasečinek, ti druhí z těch zadumanějších věcí a potom z těch úplných nesmyslů, ve kterých si určitě něco hlubokého najdou“.

Mládek to k Dudkovi měl blízko nejen svým nedalekým bydlištěm, ale právě popsánymi reakcemi - na svou písničkovou humoruplnou tvorbu. Nu a Sobota prozrazuje i něco navíc:

„Oldřich Dudek se narodil v roce 1946 ve vilové čtvrti na Malvazinkách. (...) Picasso má modré a růžové období, a ať se na některé jeho obrazy díváte, jak chcete, nevíte, co to je. Dudek měl pouze mokré období a přesto velmi dobře věděl, co maluje, a poznají to i návštěvníci galerií.“

Tím jsme se konečně dostali k zadní obálce knihy. Tak z ní vyberme aspoň to, že Dudkovi (by) bylo právě 75 let a že ve chvíli vydání knihy byl už podruhé ženat a měl čtyři děti.

Tak, jak to vidíte: **KATALOG TOLENTINO 1999**. Soutěž patří k zlaté klasice, vždyť v Itálii Festivaly kresleného humoru přece začaly - v už jen památečné Bordigheře. Pokud jde stále o bienále, znamenal 20. ročník už 40 let existence. A my víme, že Tolentino žije a pracuje dodnes. Katalog je vyšší střední velikosti a má 240 stránek. Obsah je dost dlouhý, anglické

slovo nikde nenajdeme, ale i tak je zřejmé, že tlustý svazek má dvě hlavní části podle dvou témat - a hned tří hlavních cen: *Premio Cesare Marcorelli*, *Premio Luigi Mari* a *Premio Citta di Tolentino*. Obrázky jsou tu na celou stránku (ty barevné) anebo čtyři na stránce (ty nebarevné).

V první kategorii začíná katalog vítěznou prací. „**Torre d'Oro**“ získal **Julian Pena-Pai - Polonia** (?) Kresbu (viz vedle!) která nápadem připomíná známé dílo *Saula Steinberga* (to je o 40 let starší) však neobdržel Polák, nýbrž **Rumun!**

Omluvenka „*Errata Corrigé*“ je ale na zvláštním papíru vložena do hotového svazku, takže účastníci, kteří dostali katalog poštou, nemuseli pořadatelům posílat svá upozornění... Lístek též opravuje další popis; k práci *Maria Brancaglioniho* není to Ital, ale Švéd. Tuto chybu lze pochopit, ne?

Z katalogu se stovkami vtipů od dobrých autorů by se dalo přímo „vydlážit“ pár dalších ročníků e-GAGu, ale tato trubrika je tu proto, aby připomněla pozapomenuté svazky. V tomto jsou i vítězné vtipy té druhé ceny věnující se portrétům slavných osobností i té třetí, kde jsme vybrali kresbu **Noemovy archy** v podání ruského autora **Vladimira Semerenka** (viz předěšlá stránka).

Co však tentokrát nemůže chybět, je pohled na účast českých autorů před dvěma desetiletími. Kdo tehdy **ještě** soutěžil? A kdo z mladších karikaturistů tu soutěžil **již**? Naše zjišťování zkomplikovalo jinde nevídané dělení celého katalogu do více soutěží - každá z těch tří (názvy viz výše!) tu má samostatný seznam svých soutěžících! *)

Republica Ceca tu má zastoupení 8+4+4. Po-kud je demokraticky sloučíme do jediné grupy, najdeme jména: **Kundera**, **Lipovský**, **Dostálová**, **Vránek**, **brí Svitalští**, **Mrázek M.**, **Lhotka** a **Feresovi L. B.** Ze šestnáctky sečtených je rázem ta osmička z první soutěže.... A dojem z toho není moc příjemný, neb dva první jsou už mimo tento svět, další se moc či vůbec neukazují a poslední dvě jména nám v redakci nic neříkají. Vtip tu má pod německou vlajkou i **Tomaschoff**; ten soutěží stále a občas se ještě v různých katalozích done dávna objevoval i moravský **M. Mrázek**.

Z bohatého obsahu tolentinského katalogu 1999 si povšimněme i poslední kolekce s názvem „*Una Memoria Ironica del Novecento*“ věnované postavám končícího 20. století. Portréty tu mají i dvě jména herecké komiky počínaje *Chaplinem* a konče párem **Lauer a Hardy** (viz obr. výše!) od známého italského kreslíře jménem **Achille Superbi**. Z tohoto obrázku je patrné, že už koncem minulého tisíciletí se o slovo silně drala grafika s pomocí počítače... Málem bychom zapomněli, a to by bylo dost faux pas. Pro toho, kdo se ve světové cartoonistice moc neorientuje, doplňujeme informaci, že autorem kresby na obálce katalogu je populární (a nedávno zesnulý) **Guillermo Mordillo**.

*) Katalog má v závěru i cennou část: *Archivo storico* (1961-1999) s počty účastníků a jmény vítězů soutěže

Tato kniha (je z roku **2001**) se dost vymyká. Zaslouží si proto podrobnější prozkoumání. Je ovšem německá a v němčině. Zkusme název **UNSERN TÄGLICHEN WITZ GIB UNS HEUTE** přeložit jako **Náš denní vtip dej nám dnes...** Nemá to vazbu na známou modlitbu?

Je to možné; ba jisté. Protože nejen mnich modlící se pod zlatavým křížem na obálce, ale celá ta velká kniha v černých deskách je zaměřená na víru či náboženství, konkrétně na komunikaci člověka s Bohem. A to formou humornou...

Publikaci o 160 stránkách vydanou spolkem "Kain a Aber" zaplňuje více než stovka velikých obrazů; dá se říci přímo pláten. A jména autorů jsou výjimečná: **Hans Traxler, Gerhard Haderer, F. K. Waechter, Gerhard Glück** i další jsou nesporně výtvarně na výši. O vhodnosti námětů těžko od Vltavy a z této doby soudit. Pokud je křesťanská církev ochotna tolerovat i takový humor, jde jistě o zajímavý experiment. **Ernst Kahl** (autor obrazu nazvaného "Jesus zeigt Lenin seine Wundmale") patří k těm, kdo se pro takovou spíš humornou než satirickou tvorbu z řad německých karikaturistů určitě hodí. Totéž lze říci o malíři jménem **Rudi Hürzmeier**, jehož dílo vidíte vlevo: "Restaurování sochy jednoho světce. Fanoušky, ale i nepřátele takových karikatur bychom u nás těžko hledali. O to je cennější album, jež ty "vtipy" na solidní úrovni prezentuje. Nevyznívají jako prvoplánová provokace typu útočného "Charlie Hebdo".

REFLEX SPECIÁL / “Nebezpečná sranda”

Aby nedošlo k omylu: není to časopis, ale velice proporčně i edičně vydařená kniha, byť v podobě zvláštního vydání týdeníku Reflex. Má velký formát běžného čísla, ale 94 stránek věnovaných pouze výtvarnému humoru. Opravdu - není tu ani stopa po Jiřině Bohdalové či Felixu Holzmannovi! Najít tolik místa na humorné kresby je v českých podmínkách doslova unikátní. Nenechme se zmást Homerem Simpsonem na obálce, ani tím vulgárním výrazem pro legraci. V tom vězí pouze závislost Reflexu na trochu jiném typu čtenářů než jsou abonenti Respektu. Uvnitř se však jde na vše seriózně, fakticky a přitom je to přitažlivé. Zvláštní monotematické číslo vyšlo v roce **2015** a rozhodně stálo za těch 79 Kč.

Také tato tištěná publikace tehdy zapadla do stohu “časem se na to pořádně podíváme”... a až dnes jsme se k tomu přece jen dostali. **Nahoře** je ukázka z dvanáctistránkového (ne však tuctového) materiálu Marka Stoniše o **Ivanu Steigerovi** - jde o prvou vtipnou kresbu “Famáka” - a to hned v Literárnkách... Nechybí aféra z *Charlie Hebdo*, je tu i dvakrát Marek Douša jako publicista nejen kreslící. Místo tu má kmenový komiks *Zelený Raoul* i šest stránek o Jiřánkovi s jeho vtipy, další materiál se věnuje hrozbám dánskými autorům karikujícím Mohameda... V GAGu jsme tehdy uveřejnili náš podíl ve Speciálu. Osmistrana *I. Hanouska* se pod názvem “**Za katr!**” věnovala případům Molína (50. léta) a Haďáka (60. léta) - vše s bohatou obrazovou dokumentací. **Vlevo vidíte obálky** týdeníku, které shr-

nují sedmiletou činnost autora koláží **Jana Ignáce Říhy** - z jedenadvaceti ukázek jsme vybrali čtyři. Portrétovaní *Zeman, Paroubek, Mynář a Okamura* jsou dodnes postavy aktuální svým záporným vztahem k naší touze po slušném životě v demokratickém režimu a svým vypočítavým nepřátelstvím k našim spojencům nejen v Evropě.

Ha! Co to je? Vždyť to Ha je jen půlka z Ha Ga. A to Ha Ga je poznávací značka významné polské autorky tisíců vtipů - vesměs těch se slovním doprovodem. A nyní k věci:

“UWAGA! Ha - Ga” - tak se nazývá veliká publikace vydaná Muzeem karykatury Eryka Lipińskiego ve Varšavě k její velké výstavě. Anna Goslawska (1915 - 1975) si vzala za muže právě Lipińskiego, zakladatele muzea, kde v roce 2008 vystavovala. Těch 82 stránek samosebou nemůže zdaleka “pokrýt” její dílo, ale poskytuje ukázky z různých období a kresby na různá témata. Vybrali jsme jeden vtip (**viz ten nahoře: Prosim vás, posuňte hlavu trochu doprava!**) a **vedle** lahůdku pro znalce polské cartoonistiky. Pochodují na ní budovalé poválečné Varšavy v čele s dvojicí jejich

figurek a postavičkami jiných místních karikaturistů - na konci průvodu kráčí i *Lengrenův* legendární **profesor Filutek** (knihu jeho příhod máme v knihovně též a to dlouhá léta). Monografie je zároveň katalogem k výstavám (po Varšavě se konala i v Legnici) a tak je v ní velmi pečlivě sestavený seznam exponátů - je jich 204. Vtipy převládají, ale na konci je i barevná část, kde vládou ilustrace určené dětem a také plakáty. V této oblasti byli Poláci vždycky výborní a mezinárodně úspěšní a také *Ha Ga* to zde několika svými kousky pěkně dokládá.

Na závěr ještě malé pochlubení. Když byl *GAGmen* vyslán aeroplánem do Legnice jako porotce namísto nemocného *Jiřího Šalamouna*, měl tu čest setkat se tam s dcerou slavného páru *Zuzanou*, žijící jinak v Londýně. Ve zde nyní listované knize tak narazil na suvenýr ze společného působení na půdě mezinárodního *Satyrykonu*. Kdysi Eryk po Evropě nasbíral pro svou holčičku do sešitu řadu kreseb a věnování od slavných karikaturistů. Nu a dnes má *EdYtor* v knize **věnování právě od této dcery Zuzany...**

HA IVANA
ZUZANA
Lipińska
LEGNICA, 19.VI.2009

POZOR, KOUSAVÝ HUMOR!

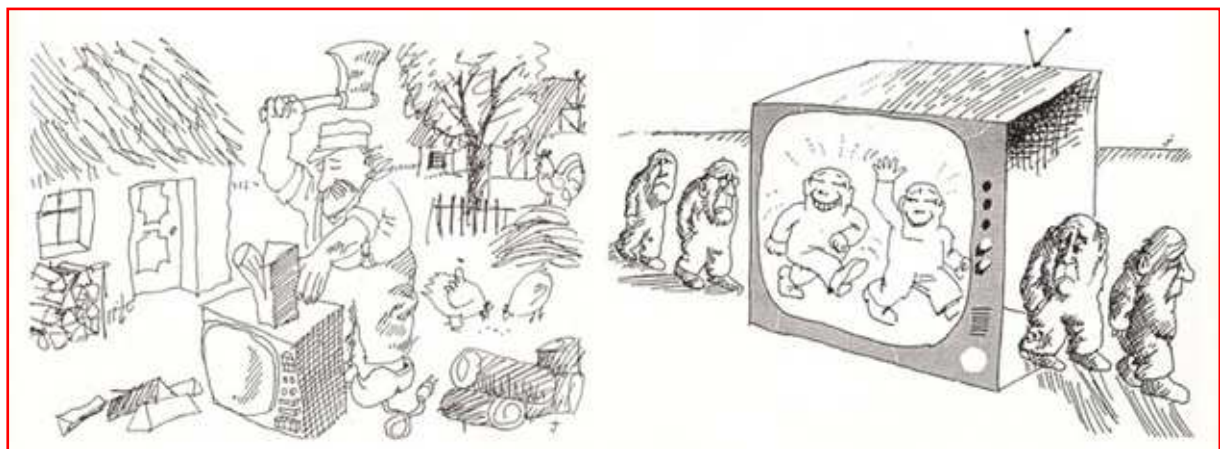
Takový nápis varuje na vrátkách k domku okoloidoucích... Jde o vtip **Jana Tomaschoffa** na obálce jeho alba vtipů vydaného v roce 1991 v Německu, kde žije.

To konečně potvrzuje adresa věnování, která aspoň rámcově prozrazuje, kdy se k nám kniha dostala. Jak ještě formální oslovení "Pane", tak zazávorkované názvy obou humoristických titulů nás nasměruje do doby právě kolem roku 1991.

Kniha nazvaná **"Was ist der Sinn des Lebens?"** (vyšla v Hannoveru) obsahuje vtipy beze slov i se slovním doprovodem. Též kreslený vtip právě s uvedeným textem (**viz vedle!**) na němž se muž ptá na informacích: **"Co je smyslem života?"**

Správnou odpověď asi náš původem pražský přítel do dnes nedostal, ale my jsme od něho dostali za těch třicet let pěknou hromadu německy psaných humoristických magazínů, což abonenti GAG-magu určitě zaregistrovali. Dokonce jsme tak získali

pár německých vydání francouzského listu *Charlie Hebdo*, ještě než se v cizí zemi neujalo. A nyní nám navíc chodí od Düsseldorfu úhledné balíčky vždy s několika katalogy, které rozšiřují naši už tak početnou kolekci alb a monografií světových karikaturistů. Takže díky a vydrž, Honzo!

Kniha obsahuje obrázky pečlivě vybrané a rozvržené do řady *klastrů* - témat jako práce, sport, pití, hudba, peníze, politika, auto... celkem 21 jich tu je. Vybrat si jenom dva, to byla dost dřina, takže jsme si to usnadnili výběrem z kreseb beze slov. Jak víme, autor publikuje v *Nebelspalteru* či *Eulenspieglu* hlavně ty s obláčky plnými textu. Takže **tyto jsou o televizi**. Nejsou nejkousavější, ale jistě vystihují, kam to ten původně naprostý zázrak dopravoval...

CARTOON MEETING PÍSEK

Na co se to tu díváme?

Nahoře jsou to hned čtyři strany "vytržené" z parádního katalogu vydaného k setkání předních světových karikaturistů ve velepříjemném hostitelském městě **Písku**.

Kdo jsou autoři těchto kreseb?

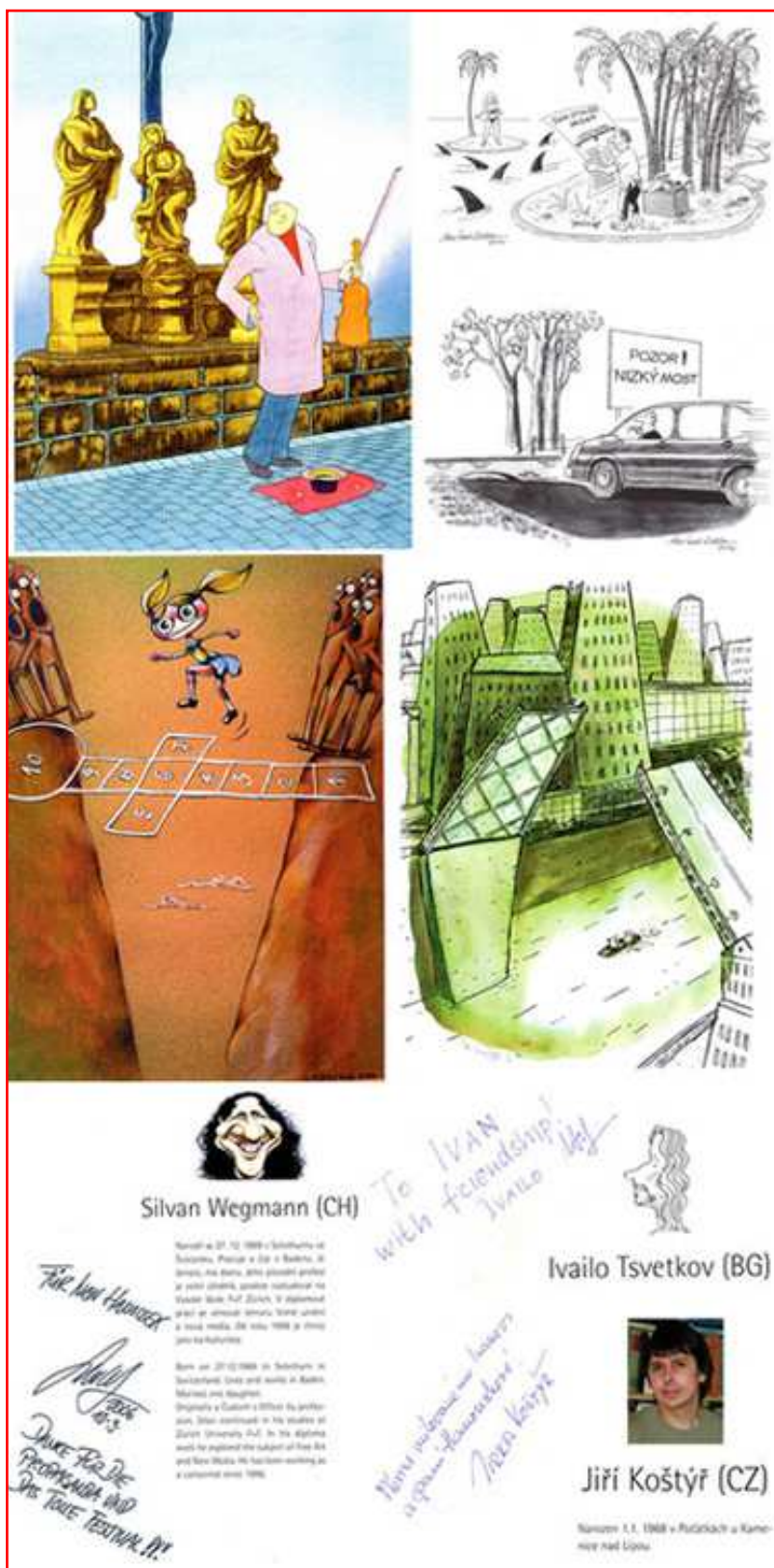
Vlevo nahoře koncertuje (žebra) na kamenném mostě **Miroslav Barták**.

Vpravo nahoře jsou hned dva "mosty" nad sebou. Vtipy nakreslil britský klasik **Alex Noel Watson**.

Zábavný mostek **vlevo uprostřed** vymyslel bulharský karikaturista **Ivailo Cvetkov**. A **hned vedle** se zdvihá obří sklápěcí most z produkce českého kreslíře jménem **Jiří Košťář**.

Ale to není všechno. Kvalitní sestavu autorů cartoons do tvořila ještě řada dalších es. Na 54 stranách (+ 4 obálka) se představilo **21** autorů - **oko to bere!** *Honorary President Miroslav Barták* sborník opatřil nápaditým úvodním slovem. CMP se měl střídát rok co rok se soutěžním Bienále. Bylo to v roce 2006 a bylo to bohužel naposled. Na radnici se objevili sociální demokrati a veškerá "sranda" skončila. I ta naše výtvarná v krásném prostředí "Sladovny". Zbyla tam však po umělcích jejich pěkná díla...

Může nás ovšem těšit, že vedle vzpomínek na pěkné

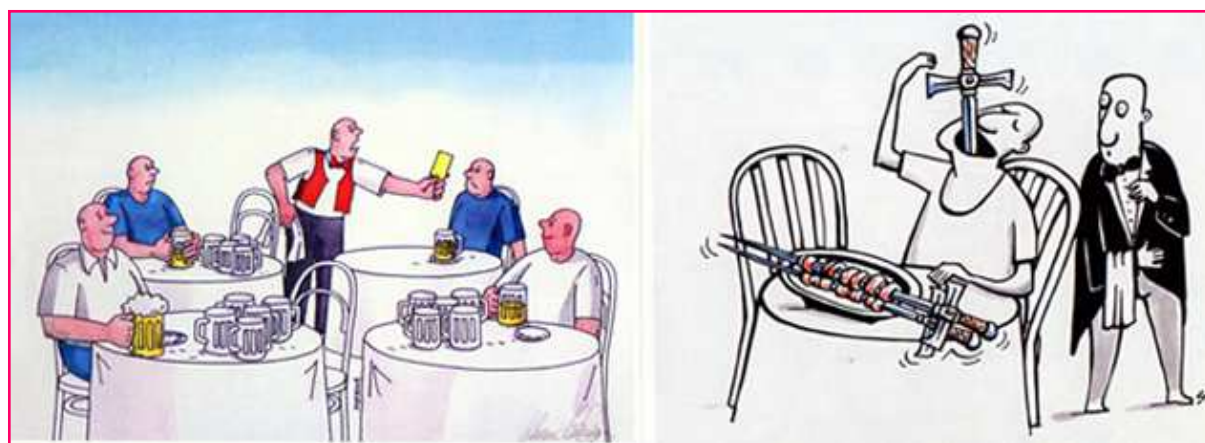
společné aktivity jsme si všichni dovezli domů i katalog. Ten náš exemplář je navíc obohacen o vlastnoruční věnování s autogramy celkem 14 karikaturistů (tři z nich vidíte výše).

Jen negramota by si nevšiml slova **MOST** v popisu u vybraných obrazů. Právě most byl tématem pro autory vtipných obrazů a vzápětí jejich výstavy. A ten **písecký Kamenný** byl na akci všudepřítomný. Most jako symbol propojení mezi místy i lidmi, mezi názory, mezi dobrem a zlem. Právě karikaturisti jsou těmi, kdo dokáží možnosti tohoto spojení často až geniálně, protože jednoduše a výrazně, divákovi přiblížit - nebo i jasně vyložit. **Katalog 5.**

Katalog CARTOON-BIENNALE "GASTRONOMIE" v Německu není tlustý ani veliký, není vázaný v pevných deskách. Navíc je pěkně starý, neboť výstava nejlepších vtipů na radnici v německém Lübben ze soutěže na téma Gastronomie proběhla už na sklonku roku 2008. Má i s obálkou pouhých 44 stránek (4 z nich plní inzerce sponzorů).

Ale je tištěn na křídě a barevně, navíc vyšel v nákladu 500 kusů, takže lze soudit, že dnes už jich na světle božím příliš nenajdete. Proto svou cenu jistě má a proto děkujeme jednomu z účastníků soutěže (a autorovi jednoho z vtipů **Janu Tomaschoffovi - viz výše!**) že místo aby v rámci pročištění své biblotéky takový sešitek poslal do sběrný papíru, přibalil jej k větším kouskům, kterými s pomocí německých poštovních známek obdaroval naši kolekci katalogů tzv. cartoons. Udělal dobře, neb katalogů **“Grafikatur”** z našich regálů moc nekouká, přestože ve škatulce *Tschechien* nacházíme pět soutěžících tuzemců... Podle úvodního slova starosty města Lübben (*Spreewald*) soutěž obeslalo 182 umělců ze 36 zemí (nejvíce bylo domácích; z “cizinců” se nejvíce zapojili ti z Iránu a Ruska. Protože seznam států je veden dle abecedy, začíná Austrálií (*Louis Pol*, původně *Postruzin*) a končí názvem Zypern / Kypr (*Hüsseyin Cakmak*) - takže naši staří znáší. A tak jsme se v sešitu mohli pobavit nápady (od restauračních stolů jich pochází více než z kuchyní) a vybrat pár ukávek (např. **Lubomír Kotrha** (viz **vlevo**) a **Radek Steska** - **vpravo** dole).

Ale dřív než otočíme list, povšimneme si něčeho dost výjimečného. Tím je ne zcela typické řazení obrázků vybraných pro výstavu a tedy i do katalogu. Je sice dle abecedního pořádku, jenže ne podle autorů, ale podle zemí! Takže - viz výše - začínáme *Polem* a končíme *Cakmakem*. Ale ještě něco... Porotou oceněné výtvarné práce se nenacházejí na počátku, jak bývá celkem letitým zvykem. Tři nejvýše oceněné obrázky + zvláštní cena se rozkládají uprostřed na stránkách 22-23! To speciální ocenění je pro *Wolfganga Schlegela* (poznali jsme ho osobně už v Brně, kde byl oceněn v soutěži “Slavkov”). A kdo získal hlavní ceny? Tu první právě Slovák **Lubomír Kotrha** za vtip vlevo, druhá šla do

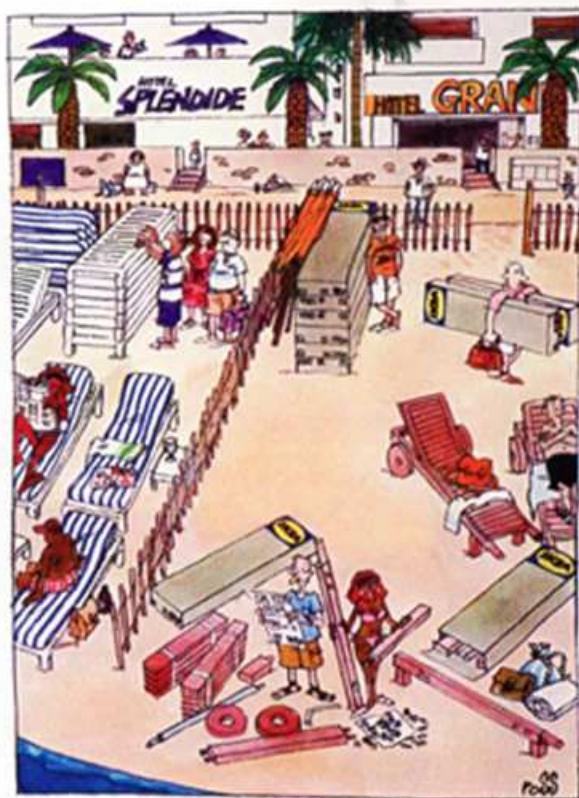
Belgie a třetí do Brazílie. To ovšem není vše. V sešitu jsme našli ukázkový případ, jak přistupují grafici (velmi často) neumětelsky k rozložení kreslených vtípů po katalogu. Oč jde?

Zhang Zhong Dao, China

Ross Thomson
Großbritannien

Zhang Zhong Dao, China

Zakoukejte se do páru obrázků Rosse Thomsona **nahore**. A pak **dole**. Nahore je dvoustrana v katalogu, kde je velké místo věnované obrázku, který snese zmenšení. A malé místo má dílo, které chce prostor, aby bylo k vychutnání. **Dolní pár** ukazuje naše - **logičtější!** - řešení.

Pokud jsme to dobře spočítali, probrali jsme tady **na jedenácti stránkách** celkem **jedenáct knížek**, tedy většinou přímo knih - plných výtvarného humoru. Udělat z toho nějaký kloudný závěr jde stěží. Mělo to však docela smysl - vždyť jsme s nimi strávili docela pěkné chvíle. Vycházely nejen z vtipnosti obrázků, ale i z objevování dosud nespátřeného či přehlédnutého obsahu již docela dlouho opatrovaných a přitom často nepřehlédnutelných publikací...

A není vyloučeno, že v takovém listování (a vystřihování pozoruhodných obrázků) budeme pokračovat. Současná produkce českých karikaturistů a jejich zkoumání a případné hodnocení už e-GAG prostě nedokáže plnohodnotně zaplnit. Přitom zahraniční soutěže prostřednictvím výstavních katalogů nabízejí spoustu objevných vtipů od velké množiny kvalitních výtvarníků, kteří mohou být pro naše inspirací. (ih)

Téma / Kdo lže, je Pinocchio!

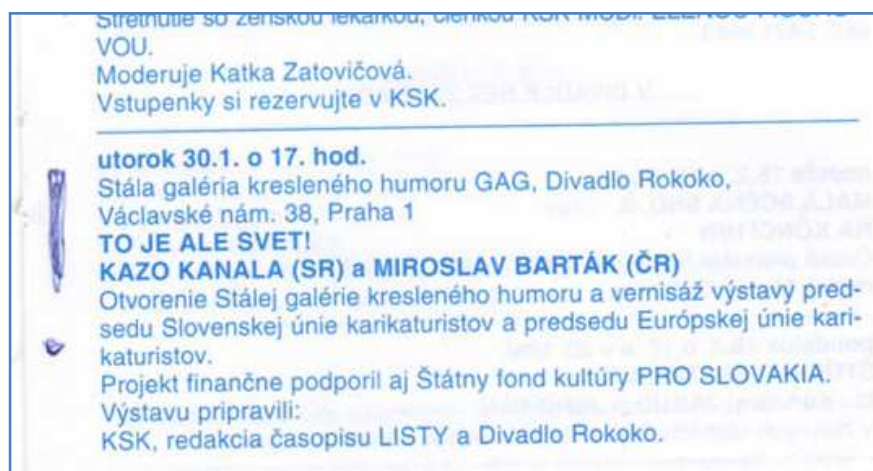

Že se stal náměstkem ministra vnitra České republiky dokonale usvědčený lhář s právnickým titulem získaným na dálku za neumělou diplomku v obskurní zahraniční škole inspirovalo **Václava Teichmanna** ke karikatuře v deníku MfDNES, která využívá legendární figury italského původu jménem **Pinocchio**. Nejen lhář **Michal Hašek**, ale i notorický **lhář z Kremlu** by měli mít dnes už nosy delší než Lovosice, stát se tato legendární fantazie realitou...

Připojujeme povedený **Setíkův** obrázek (z Reflexu Speciál) s **Putinem (vpravo nahoře)**, dlouhý nos jako konkrétní test politikova projevu od **Bernie Boutona (vpravo uprostřed)** a portrét figurky (**viz dole**) od polského kreslíře **Tomasze Wiatery**, který navádí Haška jak se ztracenou pověstí naložit... (sek)

Překvapení / Stálá galerie kresleného humoru - GAG na Václaváku!

Občas se podaří vystrchat v archívu nějakou "vzpomínku" - tedy něco, nač jste už dávno zapomněli a najednou to zase vyskočí - prostě čertík ze škatulky. Ale tentokrát jde o něco

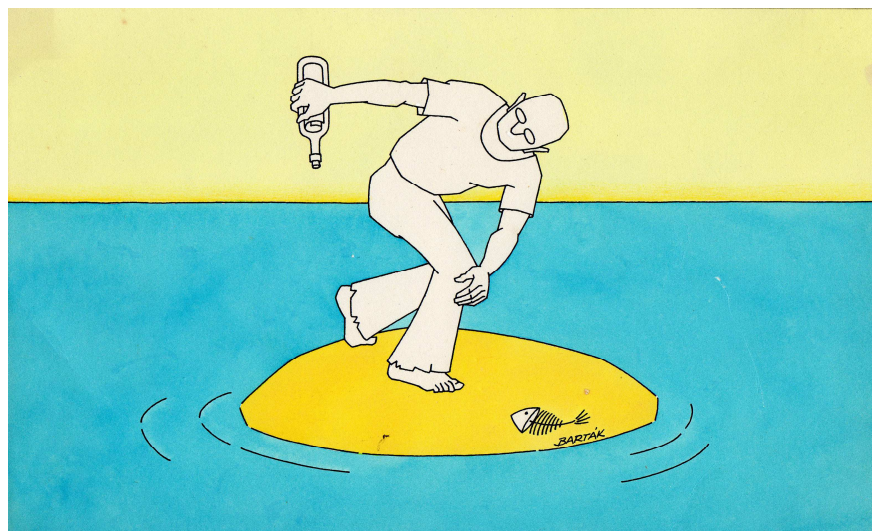
jiného, po tomto nezbyl v paměti ani náznak, ani jediná stopa. Prostě jde o skutečný Objev. Vypadá zvenku docela nenápadně a ta nevelká papírová skládanka nezmizela v krabici do sběru opravdu jen díky důkladnosti *Ivana Čističe*.

Než ji odsoudil k smrti sběrem, otevřel totiž **Mesačný Prehľad Klubu slovenskej kultúry**

č. 1/2001 a na 5. straně (z osmi) našel drobným bleděmoodrým písmem s datem 30. ledna neuvěřitelnou událost (**viz rámeček**). Čtete dobře:

Před dvaceti lety **existovala "STÁLÁ GALERIE KRESLENÉHO HUMORU"** - a to v samém centru Prahy na Václavském náměstí. A ještě ke všemu se nazývala **GAG!** Také na vás jdou mdloby? Splnil se tak dlouholetý sen nejednoho z nás a hlavně spolku ČUK. A my na to už docela zapomněli!

Nebo se snad najde nějaký pamětník, účastník té exkluzivní události, kde předseda Slovenské unie karikaturistů vystavuje s předsedou Evropské federace FECO? Tím byl tehdy *Peter Nieuwendijk* z Nizozemska! V Rokoku se ovšem podle programu měl představit za ČR i *Miroslav Barták* (**viz obr.!**). Není divu; otevřít Stálou galerii kresleného humoru, to je fakt něco! Divné je, že pražský projekt finančně podpořil Státní fond kultury PRO SLOVAKIA a ne žádá česká instituce - když pomineme divadlo Rokoko, které dle všeho poskytlo kreslenému humoru místo. Ovšem zdá se, že stálost takového projektu nebyla moc pevná. *Kazo Kanala* uměl kdekoho okouzlit či obloudit, přesto stále nedokážeme ověřit, že taková galerie v Praze sídlila. Přitom v úvodním textu programu na leden 2001 se uvádí:

"Záver mesiaca bude patriť otvoreniu Stálej galérie kresleného humoru GAG v Divadle Rokoko. Rádi by sme tam raz mesačne predstavili jedného českého a jedného slovenského karikaturistu a aj tak vyslovujeme poďakovanie Ministerstvu kultúry SR za podporu tohto projektu". Podepsána *Výkonná rada Klubu slovenskej kultúry*. *)

Děkujeme i my za myšlenku a za vznik. A dě-

kujeme všem, kdo nám - ať ze Slovenska nebo z české strany napíše, jak to otevření **galerie GAG** proběhlo. Především pak, kteří z karikaturistů tvořili následující vystavující páry... A kdyby někdo věděl, pročpak, kdy a jak se asi tak báječná myšlenka mohla vytratit...? Do historie kresleného humoru totiž určitě patří. **(IH)**

*) Ač jsme hledali, v žádném periodiku ČUKu z té doby jsme pozvánku ani zprávu o té události nenašli; pokud jste ale měli lepší oči (paměť?), rádi se omluvíme...

Zázrak? / Ojedinělá sbírka publikací se rozrostla (a něco o Salonech "krhu")

Ve věku 75+ už člověk spíš chce na zázraky věřit, než aby na ně věřil. Proto ten otazník v názvu nové rubriky. Ale občas...

Ne, nebojte, žádné zázračné uzdravení není tématem tohoto příspěvku. Je to spíš náhoda, ale stojí za zaznamenání:

Bylo to posledního března, kdy jsem usoudil, že je třeba zase otevřít tabulku ve formátu excel (tu vážně nemusím, její principy nesouhlasí s mými potřebami!) abych do dlouhého seznamu publikací kresleného humoru zanesl poslední početné přírůstky do sbírky.

Šlo hned o tři zdroje:

a) vlastní archív (v krabicích na půdě se našlo překvapivě dost hubenějších a proto asi dosud neevidovaných katalogů);

b) obsah několika balíčků od Jana Tomaschoffa (poslal pěkně tlusté katalogy zahraničních výstav - trochu prosévá své přeplněné regály);

c) čtyři velké krabice (**viz foto vedle!**) z pozůstatosti Kobry - manželka Růžena a syn Lukáš dovezli až do redakční předsíně tisíce novinových výstřižků s vtipy a články*). (A slušně též doplnili mou dosavadní kolekci katalogů legendárních Salonů kresleného humoru).

Všem výše jmenovaným se sluší poděkovat! **)

Obohatili totiž asi jedinou ale určitě největší sbírku publikací tohoto žánru v zemi. Je seřazena v celkem dvaceti regálech. Navíc se usadila i na dlouhé společné "střeše" sousedících tří knihoven.

Ale teď už k Věci.

Když jsem toho 31. 3. 2021 všechny přírůstky zapsal, zastavily se mé oči u pořadového čísla posledního svazku. Stálo tam **1942**. Trochu jsem chvíli nechápavě zíral, ale pak mi docvaklo: **1942** je rok mého narození! Prostě člověk narozený v

roce heydrichiády se po více než 78 letech života dožil **1942** svazků. ***)

Co s nimi bude dál (doufám, že s kulatým číslem 2000) je zatím kdesi za obzorem. A také to vypadá, že k uchování celé unikátní a obsahem přitažlivé kolekce v dostupném a lehce přístupném místě by se musel stát opravdový Zázrak. Bez otazníku. **GAG men**

*) Po týdenním důkladném a poctivém probírání se ze čtyř krabic staly jen dvě. Jsou však plnější než je zdrávo. Vlastně tu čekají na svého člověka, nejlépe asi "kumšt-historika".

**) Není to míněno ironicky. Ovšem dovedete si představit členy jakékoliv rodiny, jak se radují, že namísto tvrdé probírky vlastním nasbíraným sajrajtem člověk přebírá další a tráví nad ním drahocenný čas potřebný určitě na jiné úkony v domácnosti?

***) V tomto součtu není zahrnuto **310 katalogů Salonů kresleného**

ho humoru z Kobrovky produkce, které eviduji v jiném seznamu. Celá sbírka měla tedy v tuto chvíli celkem **2252** svazků. Mezitím další knihy přibýly - viz **Brdečka** v tomto čísle GAGu.

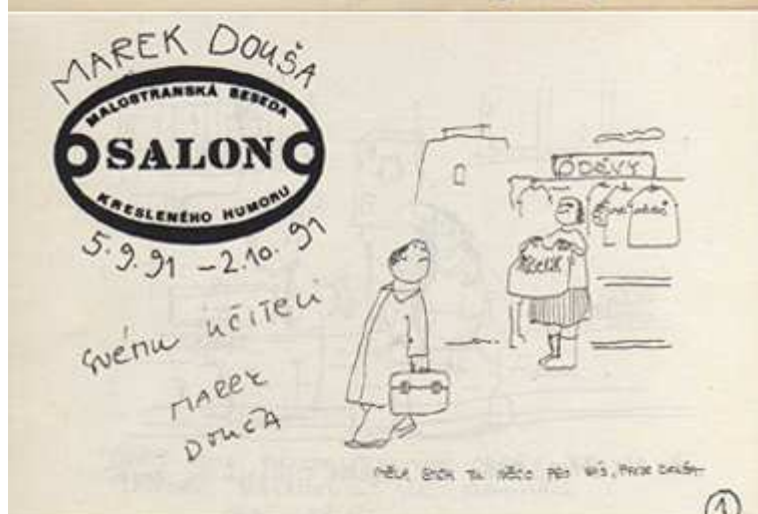
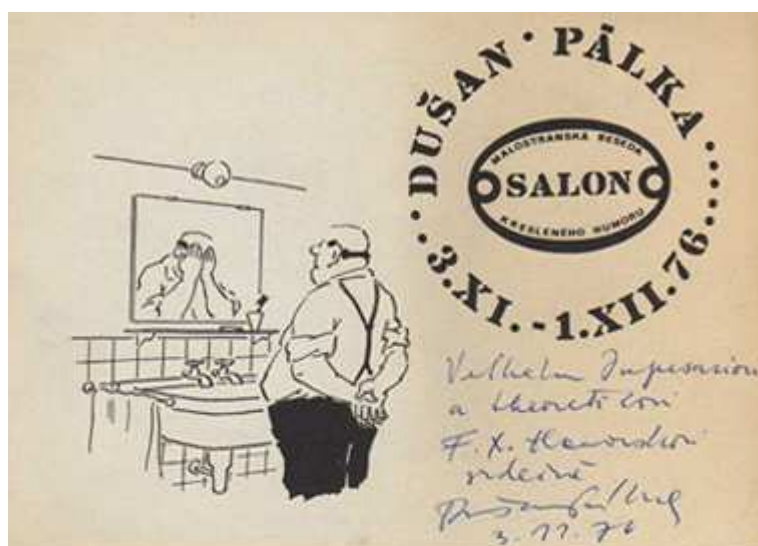
Katalogy Salonů kresleného humoru (pár vět o nasbíraných kouscích ze 402 vydaných)

Je to docela nenápadná řádka na jedné kratší polici, ale to neznamená, že by neměla svou hodnotu. Na jejím levém kraji trůní barevný Vyčítal ze Savarinu, pak tu byli černobílí a skromnější Barták (č. 4) a Holý (č. 5) z Ateliéru - a pak je hned velká pauza. Od 12. do 30. Salonu (už v Malostranské Besedě!) měly katalogy jen formální ráz - byla to pevná áčtyřka, z níž na první straně jasně volalo jméno vystavujícího autora - jako 8. výstava sezóny 72/73 to byl Oldřich Jelínek (8. 6. - 3. 7. 1973). A slovo Kobry o autorovi. Na druhé straně pak byly dvě velké umělcovy kresby. A tak to šlo dál (Renčín, Daniel, Zábranský, Pálka, znovu Barták, Slejška, Jaroš, Hrubý... až letopočet dospěl k ročníku 1975. Následující katalogy už měly dvojnásobný rozsah - tedy dva listy. Salon dubnový představil tři Slováky: Breza, Leššo a Kanalu. A poslední, který máme ve fyzické podobě patří Michalčevovi a Žárymu (ten první byl z Bulharska). Mezi ně se však vklínil (nadále pak po léta standardní) podélný šestnáctistránkový Salon číslo 29 Jiřího Slívy - a od čísla 33 tomu pak bylo s formátem až do samého konce...

Vlevo vidíte trojici obálek: Shora dolů: **Mirek Barták** (Salon č. 4 / říjen 1971),

Honza Hrubý (Salon č. 76 / říjen 1980), **Jirka Vaněk** (Salon č. 78 / prosinec 1980).

Nedovolujeme si tu čtenáře unavovat celým tím pracně sestaveným seznamem těch vydaných. Ale vlastně ani tím o trochu kratším se jmény vystavujících z těch nasbíraných katalogů. Vybíráme proto jen orientačně pár jmen - řekněme jedno z každého roku. Tedy spíš ročníku - začínalo se totiž v září a končilo v červnu (někdy ovšem výstavy trvaly i přes prázdniny). Najdete je hned na následující straně...

Takže: 1976 Polakovič, 1977 Popovič, 1978 Neprakta, 1979 Kubal, 1980 Matuška, 1981 Kerles, 1982 Pernecký, 1983 Šalamoun, 1984 Pacák, 1985 Vico, 1986 Blecha, 1987 Juřena, 1988 Šrámek, 1989 Lichý, 1990 Kristofori, 1991 Douša, 1992 Molín, 1993 Tomaschoff, 1994 Taussig, 1995 Jablonovský, 1996 Dergačov, 1997 Plotěná, 1998 Vyjidák, 1999 Hrubý, 2000 Major, 2001 Ševčík, 2002 Nepraš/Steklík, 2003 Šír, 2004 Svrček, 2005 Kotyza, 2006 Hejzlar, 2007 Setíkovský, 2008 Novák, 2009 Kohlíček, 2010 Hrdý...
A pak už spíš chaoticky došlo na různých pražských adresách až k závěrečným výstavám: Salonu č. 400 - HUDr. a č. 401 Kobra - byl to březen 2014.

Mezi vystavujícími lze najít poměrně početnou skupinu zahraničních autorů. A to nejen Slováků (Vico, Pazerini, Solga, Svrček, Torma, Kováčik, Kanala, Pernecký, Jablonovský, Polakovič, Leššo).

Řada autorů se na Salonech objevila vícekrát, především v rámci různých společných přehlídek (JIP Větrní, Vyčítalův Macek, Emil Stadiónu, Biennale Písek, SÚK, ČUK, Sorry, Podvobraz, HUDrové, Jubilanti ČUKu, Laureáti Výroční ceny ČUK / "ŘBO", Jedenáctka Stadiónu, Gastronomické grotesky aj.)

Anebo i samostatně; vybíráme jenom namátkou pár známých

jmen (Hrubý 5x, Vyčítal, Barták, Vorel, Holý a Matuška 3x, Novák, Vyjidák, Molín, Pálka, Slíva, Renčín, Plotěná a řada dalších nejméně dvakrát...). Kobra míval výstavy ke svým životním výročím, preferoval též spřátelené výtvarníky humoru s přesahem žánru karikatury jako Jan A. Pacák či Igor Ševčík. A byly to i výstavy populárních osobností: Ivana Mládka, Františka Čecha či Jana Vodňanského...

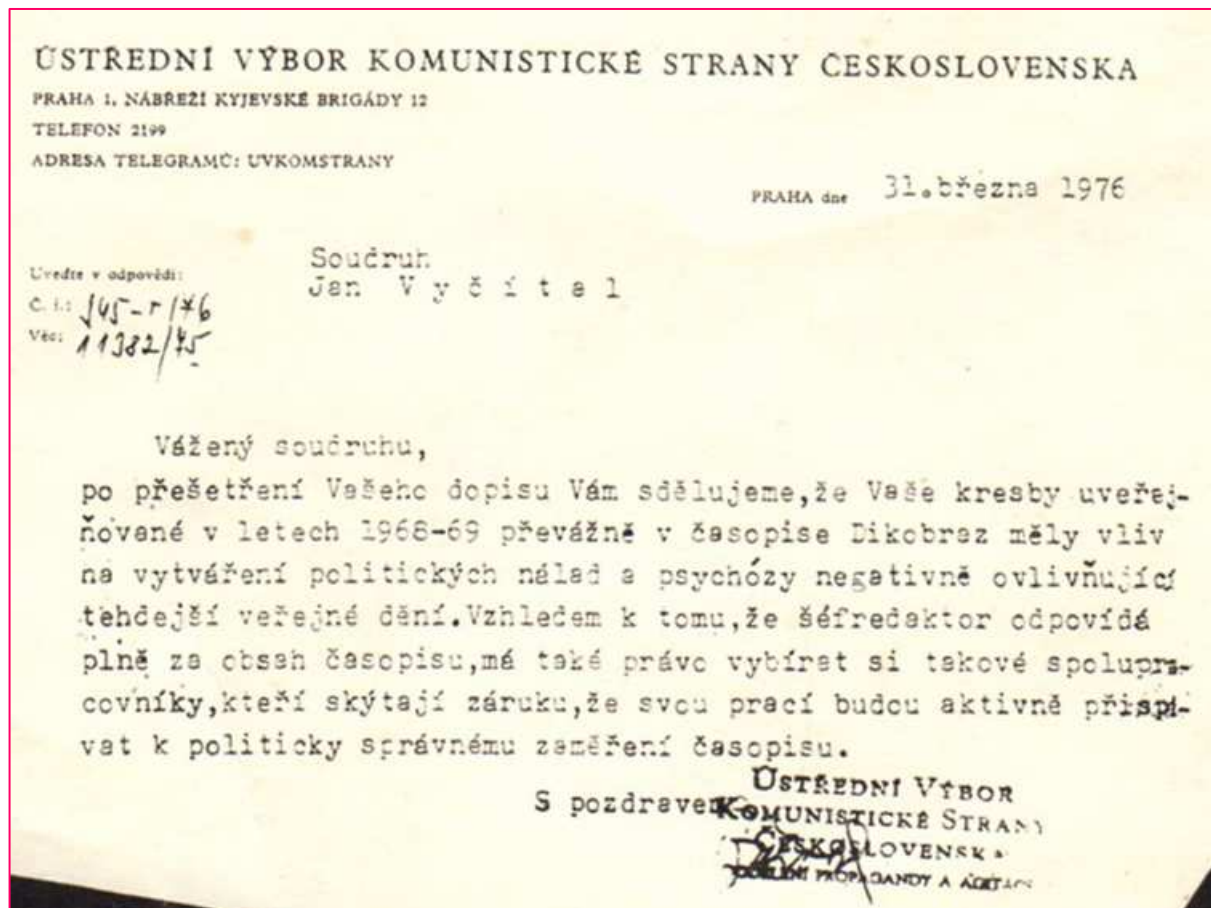
Výše vidíte trojici obálek:

Shora dolů: **Dušan Pálka** (Salon č. 38 / listopad 1976), **Marek Douša** (Salon č. 76 / září 1991), **Vláša Jiránek** (Salon č. 37 / říjen 1976).

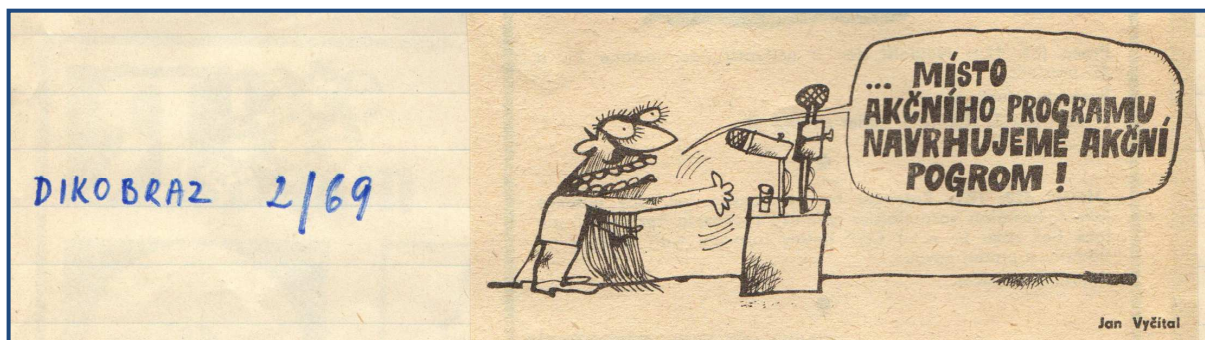

Bomba / Odpověď Ústředního výboru KSČ na dotaz *Jana Vyčítala*

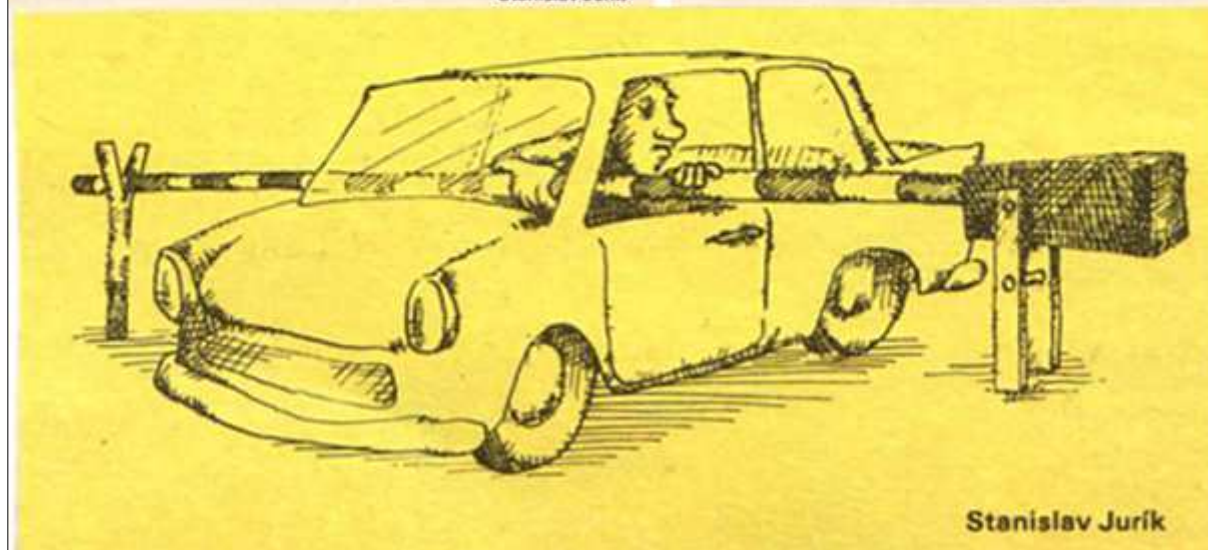
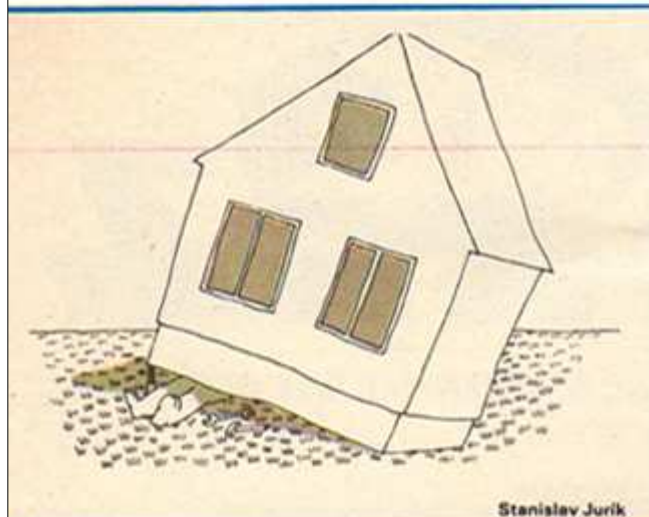
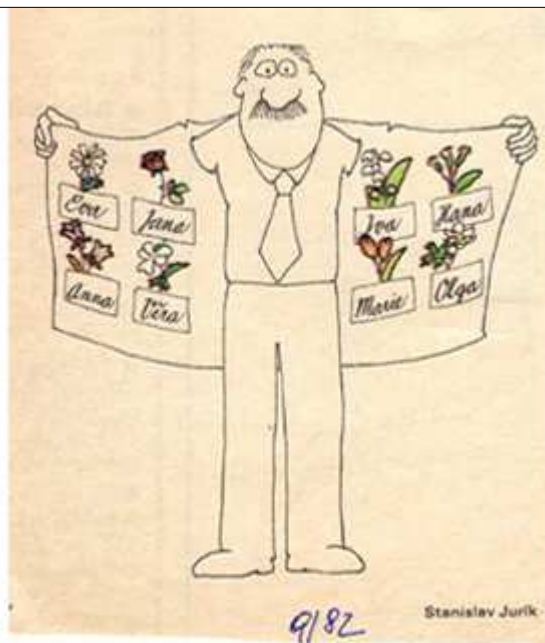
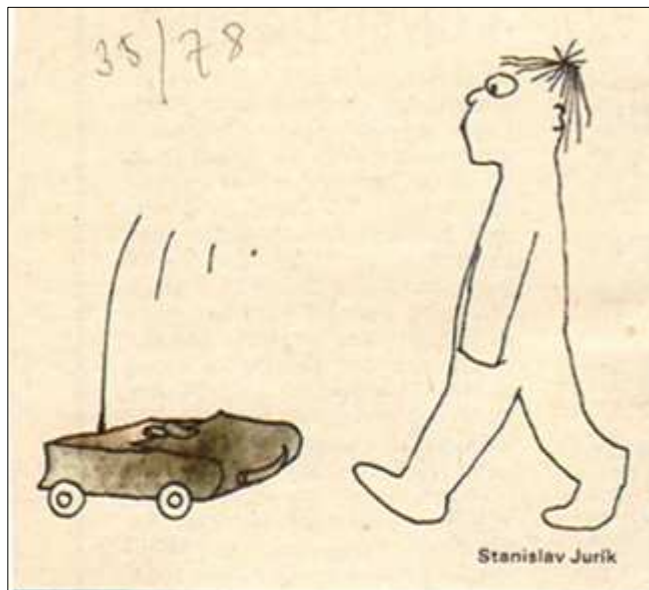
Opravdu úžasný objev, který v běhu času zapadl a nyní se objevil v deskách výstřižků po Kobrovi a zaslouží si zveřejnění. Jde o kopii velice vzácného písemného dokladu o cenzuře - a i když je signovaný nečitelnou šifrou kohosi z oddělení propagandy (a čehosi?), má do slova historickou cenu. Za socialismu přece nebylo zvykem přiznávat písemně nějaké zá- kazy, většinou to byly ústní pokyny poslušným šéfredaktorům či vydavatelům.

A byl to zcela typický kousek **Honzy Vyčítala**, jak ho známe. Bylo to přímé, až drzé. Nevíme co psal a jak, ale je jasné, že chtěl mít potvrzeno, že publikování vtipů v Dikobrazu mu bylo přímo zakázáno shora. Jak mu to jistě v redakci sdělili! Což se sice nestalo - soudruzi to shodili na šéfredaktora Beštu, ale i tak jde o dokument, kterým se může málokdo z takto postižených umělců prokázat. Důvodem byly, jak uvedeno, jeho vtipy z doby Pražského jara 1968 a následujícího roku 1969 před vypuknutím prověrek v zaměstnání a nastolením tuhé „normalizace“. Odpověď Vyčítalovi byla odeslána 31. března roku 1976 - rok před vznikem odbojné Charty 77 odkazující (ve výsledku marně) na československý podpis pod svobodomyšlným dokumentem z Helsinek. /r/

Kresba: **Jan Vyčítal** (Dikobraz z ledna 1969)

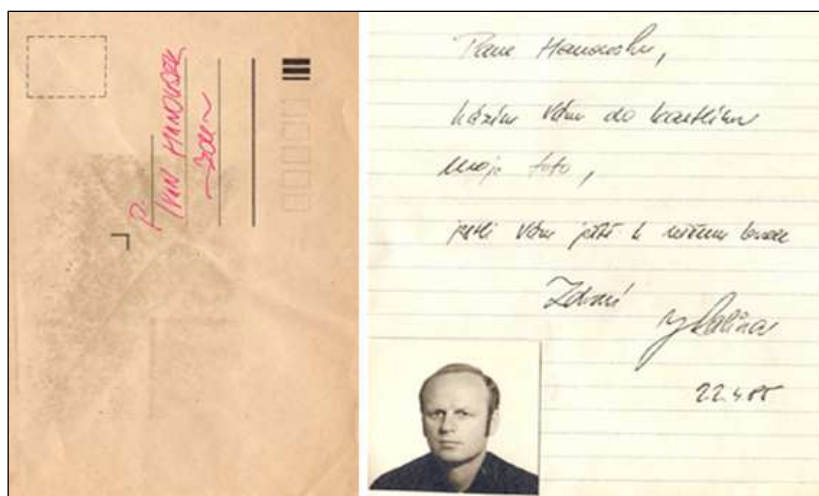
Nepodpisoval se *Vhrsti*, nekreslil jako *Vhrsti* ani neměl svou webovou adresu. Ale příjmení *Jurik* je spojuje stejně tak, jako záliba v tvorbě veselých kreseb. **Stanislav Jurik** vystavoval v Písku už na přelomu 60. a 70. let. A v 70. a 80. letech 20. století své vtipy beze slov tiskl v **Dikobrazu**. Zároveň coby výtvarník lecos - nejen rodu směšného - ilustroval. (h)

Chlubna / Hanousek: **Kemel a já, Kalina a já... pořád jen to já já já!**

Rubrika s tímto názvem byla zřízena vychytrale. Šlo o to přiznat, že se člověk chce trochu vytahovat, něčím pyšnit, prostě chlubit. Překvapivě - místo, aby to lákalo jako světluška v temném lese - zájem pochlubit se kolegům nějakým úspěchem nebo zážitkem byl více než chabý. Rubrika živořila a málem zanikla; naštěstí se GAGmen začal hrabat v archivu a tak už rok je čím **Chlubnu** plnit. Název takové rubriky má fakt něco do sebe. Když sem člověk přispěje, má totiž skvělé alibi: „**No, já vím, že se to nesluší. Ale když už se to tak jmenuje, nemůžu se přece nepochlubit...!**“ A je to. (Jájínek)

Tenhle kus novin (**nahoře!**) jsem i objevil náhodou... stránka *Názory*, kam jsem počátkem tisíciletí přispíval. Rubriku vedl *Martin Komárek*, byl vtipný a mé glosy mu připadaly rovněž takové... Jak vidíte vpravo, byly též nadčasové. Od Pražáka, který nejlepší léta života strávil pod knutou *Rusáků*, se to dalo očekávat. A ten vedlejší vtip *Miroslava Kemela* je - zrovna tak nadčasový. Tak to totiž má být; je jedno, když o svobodu na restauračních zahrádkách usiluje kuřák nebo nepřítel roušek. Oba tak činí neprávem, ale právem. **Setkání dvou typů novinářů** v novinách, kde už dávno nepublikují, i po letech pobaví. **Mirkovi** výstřižek připomene, jak jsem mu v redakci KUKu předpověděl, že kreslením vtipů se neuživí. Možná se tehdy rozhodl, že mne pře... převezde. A to se mu povedlo.

Tohle (vlevo!) nevypadá moc atraktivně, ale stačí říci, že autor tohoto psaníčka, který se nedozvonil do našeho malostranského bytu, je muž, který vymyslel a do prodeje uvedl „**Igráčky**“, figurky dodnes oblíbené, úspěšné a proto inovované a modifikované. Dokonce se dají sehnat i hasiči či záchranníci s rouškami.

Jiří Kalina byl letecký modelář, **mistr republiky** a možná i světa v tzv. **pokojoyých modelech**. Chodil za mým otcem *Antonínem* na *Ořechovku* docela často, táta byl modelář-

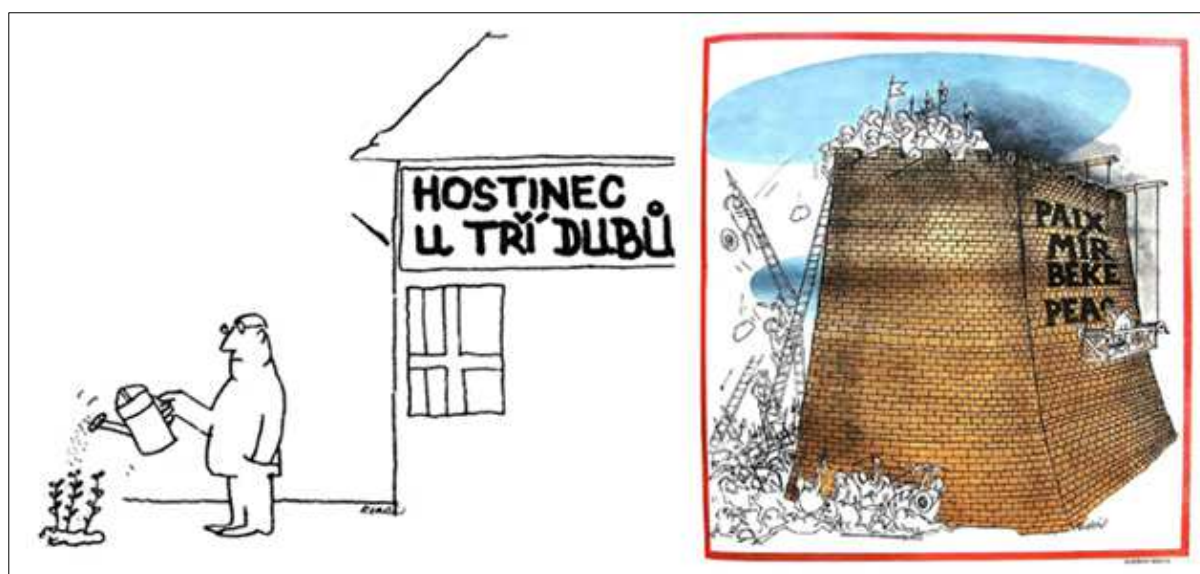
ský guru a *Kalina* nebyl sám, kdo k němu šplhal až na půdu do jeho dílničky. Teď mne až mrzí, že jsem tehdy měl jiné záliby a místo abych ty chlapíky poslouchal, seděl jsem u stolu a vlepoval si do sešitů nastříhané fotky světových atletů. Nebo hokejistů, pokud byla zima. A proč k nám **Jiří Kalina** v roce 1985 vyběhl i po tuctu schůdků na Malé Straně? Dělal jsem s ním (už jako sportovní novinář) o něčem v jeho družstvu IGRA, tuším že v Karlovce. A poprosil jsem o fotoportrét. Tady je! (*ih*)

Byl klasickým autodidaktem. Kreslil již do školního časopisu, jeho první kresba byla publikována v Zemědělských novinách, když mu bylo 18 let, ale přesto se v počátcích prosazoval jen s velkými problémy.

Vladimír Renčín na sobě systematicky pracoval, a to především na kresbě, až se postupně vypracoval, a to až do absolutní špičky svého oboru. Vzorem mu byli někteří představitelé tzv. francouzské školy (zvláště Sempé, Siné a Bosc), z našich autorů pak hlavně (o málo starší!) Vladimír Jiránek, který mu poskytl i mnoho cenných rad a později se i spřátelili.

Od roku 1963 množství publikací jeho kreseb v tisku výrazně přibývalo. Styl kresby se měnil, vyvíjel a působil stále jistějším dojmem, až se nakonec v roce 1965 rozhodl stát se výtvarníkem z povolání. Přinášíme publikované **kresby od 1 do 11 a to chronologicky (rok publikování v závorce)**, aby byl zřejmý vývoj autorova stylu během půlky století...

1 (1961) 2 (1965)

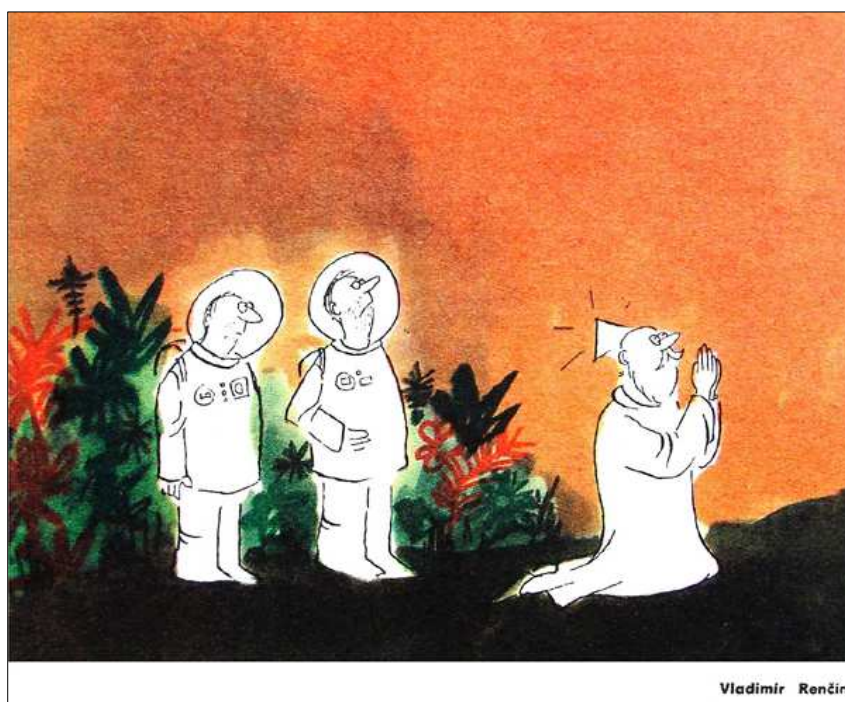

3 (1969)

Koncem šedesátých let se začaly objevovat i první kolorované kresby (tehdy i později hlavně s použitím oblíbených anilínových barev).

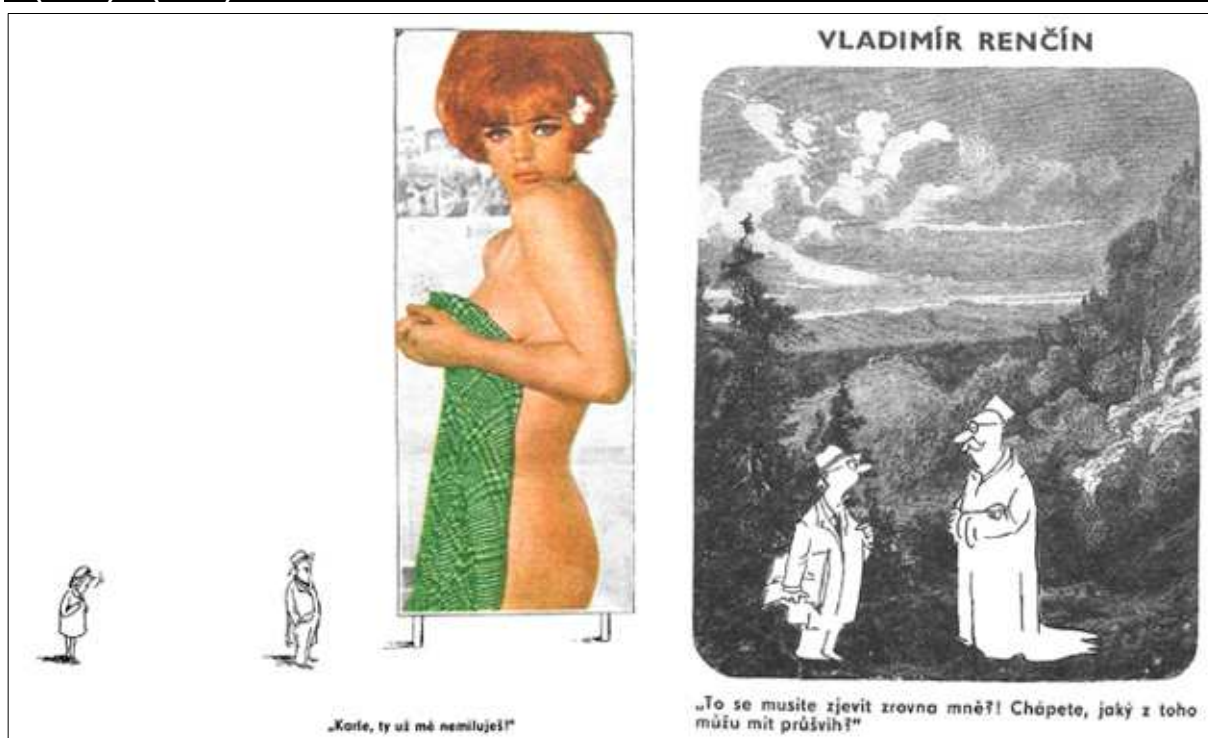
Jako zvláštní techniku občas Vladimír Renčín používal i koláže, a to buď s vlepenými výstřižky anebo s kresbou vloženou do jiné kresby, respektive fotografie.

Téměř polovinu ze sedmdesátých let sice nesměl publikovat („díky bdělé KSČ a STB“), ale když „klatba“ v roce 1978 pominula, tak - kromě publikování v tisku - pracoval asi 2 roky jako

výtvarník na třináctidílném seriálu TV večerníků („O zvířátkách pana Krbce“) a při této sice únavné práci spojené s neustálým dojížděním mezi Hradcem Králové a Prahou, si tzv. „vykreslil ruku“.

4 (1968) 5 (1970)

K progresi kvality výtvarného projevu nesporně přispíval i narůstající počet ilustrovaných knih, takže v osmdesátých letech byla Renčínova tvorba již velmi populární nejen kvůli textu, ale i samotným kresbám (se stále výraznější barevností).

6 (1974)

7 (1984)

Po sametové revoluci ovlivnil styl Renčínovy kresby ještě jeden aspekt a to dlouholeté pravidelné publikování v denním tisku (Lidové noviny, Mladá fronta, Právo), vyžadující (při posílání dvou kreseb v každý všední den) i mnoho improvizace a rychlost.

8 (1989) 9 (2009)

Od počátku osmdesátých let se Renčín věnoval částečně i oblasti litografie a i v té se od počátečních pokusů brzy prosadil a jeho litografie se staly velmi žádanými.

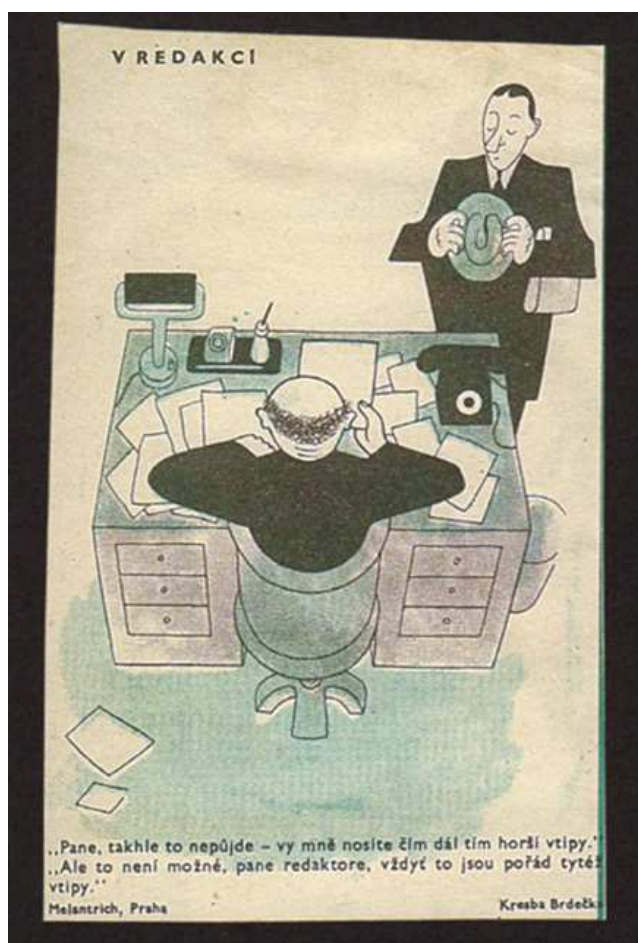
Ukázky najdete na další stránce

Toto téma by si v naší rubrice **Retro** zcela určitě zasloužilo mnohem větší prostor. Ale i takto - v rámci místa, které může e-GAG v jednom vydání poskytnout - je jistě vývoj a progres Renčínovy kresby zřejmá.

Zpracoval: **Jiří Hruboň**

O nové knize **Jiřího Brdečky** jsme psali v minulém čísle, dnes ji máme před sebou. Co bychom také byli za milovníky kresleného humoru, kdybychom si nepořídili album s názvem „**Kreslené vtipy**“? Hned v první den otevřených knihkupectví jsme si za 385 korun koupili knížku o 158 stránkách, z nichž je plných 126 věnováno vtipům. Jelikož jsou na stránce většinou po dvou, ale pár stránek nabízí buď tři anebo jen jeden velký vtip, lze počet stránek násobit dvěma a vychází nám to na asi 250 Brdečkových vtipů v pevné vazbě.

Vtipy v kapitolách nejsou řazeny chronologicky, ale v tématických shlucích, což zjednodušuje pátrání po tom, kterou oblastí lidského života se autor nejčastěji zabýval.

Doprovodné texty o autorovi a jeho tvorbě jsou zde účelné. A vzhledem k době, kdy vtipy vznikaly dokonce nutné; navíc se o těch dvaatřicet stran dělí 3 autoři. Nejdelší úvodní slovo **Petra Koury** se netýká žánru kreslený humor, nýbrž doby, v níž vznikal - tedy protektorátu 1939 - 1945. Historik si důkladně (a s odkazy na prameny) všímá vydavatelství Melantrich a týdeníku **Ahoj na neděli** a jeho vratké pozice pod správou jak kolaborujících Čechů, tak dohlížejších Němců (zakázán byl až v roce 1943). A dost věrohodně vysvětluje apolitičnost Brdečkových vtipů (tím i jeho tématický únik před nacistickou propagandou, potažmo před žádanou protizápadní satirou k často až exotickým tématům). Svět jeho vtipů byl nejen ten kovbojský či

kouzelnický, ale také plný mořských panen či kentaurů, gentlemanských soubojů a vůbec „zábavy“ vyšších společenských kruhů...

Druhým autorem je sám **Jiří Brdečka**, který humornou formou (psáno až po válce) podává vlastní zkušenost z hledání u Čechů tak populárního skrytého významu vtipu. Hledali (a občas ho našli i tam, kde nebyl) nejen čtenáři, ale také podezíraví Němci. Z jeho textu v oddíle **Zvláštní nepříjemnosti** se mimo jiné píše: „Jeden čas, asi tak na začátku války, posedla lidi zvláštní mánie. Obraceli obrázkové časopisy nahoru, dolů, usilovně civěli na fotografie a kresby, prohlíželi je proti světlu, zkoumali lupou,

zkoušeli lakmusovým papírkem, žíhali kahancem a to vše činili tak dlouho, dokud v březové kůře nebo ve tvaru mraků nenalezli hlavu spojeneckých státníků či symboly válečných stran. Nepochybovali ani vteřinu, že to tak zaonačil vlastenecký redaktor, ta liška podšitá!“ Jak si dnes vzpomínáme, velmi brzy se tato protektorátní „mánie“ vrátila už v padesátých letech a měla své známé důsledky - včetně čerstvě vytištěných periodik do stoupy.

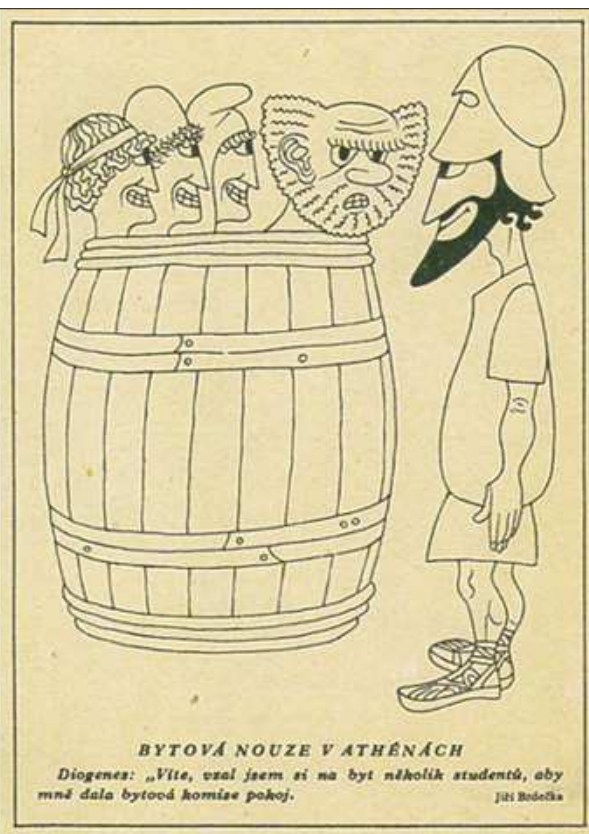
Třetím autorem je Brdečkova dcera **Tereza** (choť poety Jiřího Dědečka) která se tu s čtenáři stručně a výživně poděluje o životní a tvůrčí historii otce. „Protektorátní a poválečné vtipy představují zvláštní kapitolu spjatou s dobou vzniku. Vznikly pro obživu, bez větších uměleckých ambicí a také bez možnosti projevit otevřeně veřejné názory. Brdečka se při práci na nich bavil, ovšem nevážil si jich ani natolik, aby je někomu po letech ukazoval. Nicméně v době vzniku je pečlivě lepil do velkého sešitu a bezděčně tak zdokumentoval ducha doby,“ píše **Brdečková** a připomíná, jak složité bylo vymýšlet něco směšného za nacistické cenzury - což se týkalo hlavně filmových i divadelních komedií, kabaretů, písniček i beletrie... Více už nebudeme prozrazovat, jen snad to, že Moravák přišel do Prahy v roce 1936 a to, že si tu Brdečka udělal jméno svým článkem o *potápkách* a jejich protějšcích *bedlách* - a doprovodil ho karikaturami. Prozradme zde ale jednu důležitou věc - Brdečka své kresby nevybarvoval, to se dělo s vtipy až před jejich otištěním. A ještě také, že vtipy, které jsou obsahem tohoto alba, byly nalezeny ve skříni s osobními listinami a korespondencí až při pořádání autorovy pozůstalosti po roce 1982.

Z obrázků v knize se dá soudit, že i Brdečka si dovolil pro Ahoj nakreslit a publikovat vícekrát stejný vtip - jen v jiném provedení. Zde třeba v barvě i nebarevný. Vedlejší

efektem z nich je dnešní poznání o tom, jak se v té době naši oblékali, obouvali, česali a jaké spolu vedli řeči...

Brdečková karikaturistická tvorba skončila rázem v roce 1948, takže je dost zajímavá i tenčí (mírně satiričtější) závěrečná část knihy s poválečnou tvorbou (**viz dvě kresby níže!**). To už se však Brdečka upsal filmu; samozřejmě jeho komediální odnoži. A není proto divu, že novou knihu „**Kreslené vtipy**“ v grafické úpravě Pavla Růta vydalo nakladatelství **Limonádový Joe** (v roce 2020 jako svou 17. publikaci). /ih/

Poznámka:

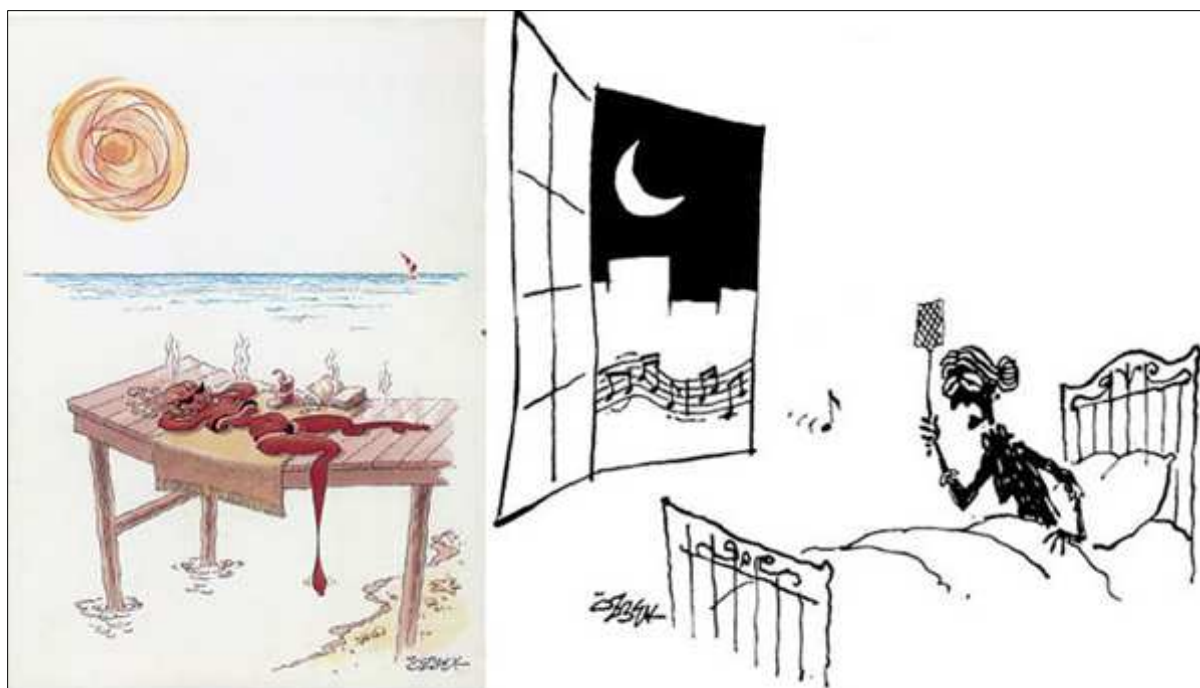
V knize se objevuje i nečekané vysvětlení, proč je pod kresbami uvedeno „**Kresba Brdečka**“. Mohlo by to prý znamenat, že se na námětu anebo vývoji vtipu (při posezení v kavárně) podílelo více přátel, včetně redaktorů Melantrichu. Brdečka prý už od počátku bavil své spolustolovníky črtáním veselých obrázků. Proti tomu mluví, že stejně byly v Ahoji označeny i vtipy jiných autorů - Sodomy, Freiwilla, Tůmy, Staňka, Fischera, Čičovského, Fuchse, Paši či Lady.

Eray Özbek: O stylu

Mladý kolega se mě zeptal, proč jsem ve svých karikaturách použil 4–5 různých grafických stylů. Považuji tuto otázku za důležitou a byl bych rád, kdyby toto tvrzení bylo považováno za osobní názor. V naší tradici je přijatelné, aby každý umělec měl svůj vlastní styl a neopustil ho. Je to v pořádku a vážím si umělců, kteří v tom uspějí. I tak však moje úcta nestačí k udržení této tradice. Protože jsem humorista a nemohu nic přijmout bez úvahy. A myslím, že strategický styl je důležitější než styl grafický.

Vzhledem k dějinám umění; na začátku, téměř ve všech uměleckých odvětvích, si mnoho generací postupně zachovalo stejný styl; později ovšem umělci zasvětili celý svůj život jednomu svému, jedinečnému stylu. Jak se blížila současná doba, v životech významných umělců se již objevují různá stylová období. V dnešním rychle se měnícím světě je naše délka života příliš dlouhá na to, abychom se omezili pouze na jeden styl. Kromě toho, že se doslova prodlužuje, prodlužuje se to z hlediska zvyšování schopností a zrychlování výrobních procesů...

Kdo rozhodne, že je čas držet se určitého stylu, který jsme vyvinuli? A v kterém věku? Mám pádné důvody trvat na vyzkoušení různých grafických stylů: Aby bylo možné cílovou skupinu efektivně stimulovat, je dobrou volbou - není-li to nutné - použít neobvyklé metody spíše než konvenční a osvědčené způsoby. Tato metoda je platná v oku vlastního publika karikaturisty a během jeho produktivních let. Denně vyvíjející se, měnící se a někdy dokonce vyhynulé schopnosti ve světě komunikace a nových nástrojů mění naše zavedené styly. Osobně podstatným důvodem, proč kreslím karikatury, je to, že mě to baví. Dále je to proces tvorby, který mi dává radost, ne výsledek... Styl, který jsem vyzkoušel a vyvinul, mě už nevzruší, pokud ho nemůžu překonat. Nemáte riziko neúspěchu, pokud od začátku víte, jak karikatura dopadne; ale také nebude příjemné překvapení. Vzrušení, které dítě pociťuje při malování, je skvělá věc, protože není jasné, zda bude s výsledkem spokojeno, nebo až na samém konci odhodí papír. Nezkoušenost může být hazard, ale je otevřená. Mistrovství vás na druhé straně

svazuje, drží, táhne a zavírá do stejné cely. Osobní styl je výsledkem mistrovství.

Komplikovaně si vybudujete silnou pevnost a pak se z ní nemůžete dostat. V umění není důležité to, co se řekne, ale to, jak se to řekne. Diváci karikatur však chtějí alespoň něco cítit, i když nerozumí tomu, co bylo řečeno. Věřím, že spíše než snažit se o to, abych byl jedinečným karikaturistou, je snažit se předat své pocity publiku tím, že se pokusím udělat svou novou karikaturu jedinečnou a dát jí šanci postupovat nezávisle na mé dřívější práci.

Upřímně jsem odpověděl na otázku kolegy, kterou jsem na začátku zmínil, že „*Nepočítal jsem, ale pokud jsem se zastavil na čtyřech nebo pěti různých stylech, znamená to, že už nemohu vytáhnout víc a někde jsem se zasekl...*“

Týká se to i mých čtyř kreslených filmů v různých stylech. Nemyslím si, že by vytvořily stejný efekt, kdyby byly vytvořeny stejným stylem.

Snímek: **archív**

Eray Özбек

Eray Özбек (Turecko) o sobě:
Narozen 1942 v Mugla /Turecko

I graduated from the Architectural Branch of the Academy of Fine Arts in Istanbul. I am drawing for periodic magazines and exhibitions. My personal exhibitions: 1951-Bergamo, 1988-Mugla, 1990-Izmir, 1994-Ankara a Trento, 1996-Antalya, 1999-Ankara, 2002-Izmir, 2004-Kragujevac, 2006-Bergamo a Izmir, 2008-Corum, 2009-Izmir, 2011-Nahcivan, 2015-Istanbul, 2016-Krusevac. In recent years, I opened also five more exhibitions in different types of graphics.

I won 124 prizes (88 international) in 26 countries. I have an album: "Silhouettes" – 1999.

Tuto svou minibiografii připravil Özбек před 2 roky. Uvedenou knihu **“Siluety”** máme v GA-Gu ve sbírce. Eraye jsem poznal osobně jako sympatického kolegu - člena jury mezinárodní soutěže **“Olive”** v turecké části Kypru (2016). Vzpomínal i na své ocenění v 8. ročníku soutěže sportovních vtipů **“Emil Stadiónu”** (1989), kde jsem jako organizátor byl i porotcem.

(ih)

AUTOSALON

Pozoruhodnou částí 3. čísla švýcarského Nebelspalteru jsou tématické dvoustrany, na nichž dává redakce autorovi možnost pořádně se vyřádit. Jedním z nich je **Ludwig Hava**, jehož

2021 = C-Ovid-Force

C-Ovid-Force – von ph-Arma

Als 2011 der «T-Ami-Flu» auf den Markt kam, war er ein Flop. Beim neuen «C-Ovid-Force» wird es anders. Breiter, länger! Nicht gerade schneller, dafür aber teurer. So die Fakten. Dieses Auto kann man nicht kaufen. Es macht trotzdem einen Riesenspass. Wenn es mal an Ihnen vorbeifährt, dann bitte winken und schnell die Hose runter! Danach nur noch das Hinterteil ausstrecken. Ein Picks und fertig ist die Impfung! Ganz spontan und unverhofft. Sollten Sie es wiederholen wollen, kein Problem. Der Vakzine-Tank ist riesig, es hat genug für alle. Die Rechnung kommt später automatisch nach Hause. Nicht schlecht, oder? Und noch etwas. Das wahre Gaudi sind die Impfgegner. Wenn «C-Ovid-Force» auftaucht, dann rennen sie um ihr Leben. Buchstäblich.

1 9

AntiVirus-19

Was nach abgelaufener Antivirensoftware tönt, ist ein Auto. Und was für eines! Der Antrieb ist elektrisch, die Ausstattung üppig, die Handhabung simpel. Doch das Beste kommt noch. Das Fahrzeug

specialitou jsou nej-různější a hlavně napadité a promyšlené modely vozidel, které reagují na aktuální potřeby příslušné doby. Není to poprvé, kdy jim dáváme druhý život v našem GAG-magazínu. Tentokrát jsme vybrali na ukázkou jen dvě kresby ze zde nabízených šesti.

Už samy názvy těchto akčních modelů prozrazují, k jakému použití je výtvarník navrhuje. Tak třeba injekčně pojatý *C-Ovid Force* (**nahore**) i víceprvkové čistící bojové vozidlo *AntiVirus* (**dole**) nás zaujaly nejvíc. Z těch dalších jmenujme aspoň obrněný speciál *Sputnik-X* jenž do svého okolí chrlí různé plameny. Zajímavý je i další model s velkými tlampači k potírání dezinformačních “*Fact-Fakes*”. A také čiperný a účinný dezinfekční *Anti-Infektor*. Tím ovšem s dvoustránkami z březnového vydání Nebelspalteru ještě nekončíme.

Tou další je návrat do slavné historie švýcarského humoristického magazínu a to dokonce do éry, kdy byl týdeníkem...

Nebelspalter má bohatý archív

Nejen GAG po celkem chvályhodných dvaceti letech existence se nyní často vrací k starším článkům a obrázkům. Činí tak nyní i švýcarský Nebelspalter, ovšem s nesrovnatelně vyššími možnostmi co do výběru - jen tři ročníky mu už schází, aby oslavil až neuvěřitelných 150 let svého trvání na scéně humoristických časopisů. Pod titulkem “*Aus dem Nebelspalter-Archiv*” se ve svém třetím čísle vrátil až do roku 1973, kdy do týdeníku s číslem 33 přispěl tamní

karikaturista Hans Sigg. Pod názvem *“Blechkameraden, vovářts marsch!”* si nyní připomínáme futuristickou dvoustranu s polidštěnými roboty a jejich zapojením do světa práce...

Šestice kreseb ukazuje, že s tím byla (a dodnes je) docela legrace...

Popisky ke kresbám znějí v češtině takto:

(prvé tři patří k levé stránce, druhé tři k té pravé, čtete zleva doprava - a shora dolů)

“Musím říct, že opice malují jednoznačně lépe.”

“Od doby, co vás znám, cítím se zase jako člověk.”

“Chybí mu trochu techniky.”

“Viděl jste toho podivného chlapa, co sedí vepředu v lokomotivě?”

“Přinejmenším působivý krok proti pronikání cizího kapitálu.”

“Delikátní mechanismus neobsahuje znečištěný vzduch, který tady ve městě dýcháme.”

Doplňme si to jen o náš bázlivý předpoklad, že zatím ještě není menšinová komunita robotů v péči bláznivých ochránců kdekoho a tudíž přetištění těchto historicky cenných vtípů není bezohledně nekorektní.

Překlad: GAGfoto

Nebelspalter číslo 4/2021 (April)

Vlevo obálka - vpravo britská královská rodina. Tolik na úvod. **Více k tomu na další straně.**

Velké změny, které proběhly ve švýcarském kultovním Nebelspalteru zatím laickému oku českého čtenáře nic neříkají. V čísle 4 je nové pozici věnován Editorial “*Wo hockt Gott?*” nového nakladatele jménem *Markus Somm* - úvodník končí výzvou čtenářům posílat své mínění k časopisu na adresu markus.somm@nebelspalter.ch. A autorem obálky (**viz výše**) zůstává *Marco Ratschiller*, akorát pod pseudonymem **Karma**. A pro čtenáře je tu *Leserwettbewerb* (soutěž) o dva lístky do *Casinotheateru* - týká se vtipného textu do obláčku nad postavami od Petera Thulkeho. Jak změny vidí a jak se změny projevují pro autory vtipů se budeme muset poptat v Řevnicích, kde žije legendární autor Nebelspalteru **Miroslav Barták**. Právě on má v obou zde prolisťovaných vydáních své celostránkové vtipy na své obvyklé straně 4 (**viz obr. vlevo!**).

Jinak: většina uveřejněných vtipů ve 4. čísle je opatřena slovním doprovodem, což s tématy často překračujícími švýcarské hranice ztěžuje výběr pro českého čtenáře GAGu. Hned za přední aktuální částí se (na střídačku) hrnou jak články tak vtipy na téma čísla “*Wut*” (vztek, zlost). Těm jsme nějak nepřišli na chuť (či nerozuměli) a tak nabízíme až kresby ze str. 42 - kresba **Ramses Morales Izquierdo**: “*Co to vlastně dělám? Mluvím s rostlinou!*” a str. 54 - kresba **Elena Pini**: Beze slov, zato se spoustou chytrě využitých roušek v ptačí říši. Na závěrečné dvoustraně “*Weltspiegel*” se prezentují i původní Slovák **Marian Kamensky** (**viz trochu prvoplánový vtípek na minulé straně**) a původní Čech **Jan Tomaschoff**.

Sorry č. 2 a 3 a 4

Dvě obálky a dva hlavní objekty. Jak se sluší, tak na obálce satirického měsíčníku (od nového ročníku už o 32 stranách, přitom za stejnou cenu Kč 49 !) trůní dvě vládní veličiny. V č. 3 premiér Babiš, v č. 4 podpremiér Hamáček. Ten první na míse, trhá ústavu, druhý v mikině neštvě jen národ svou cestou do rudé Moskvy pro rudou vakcínu, ale provokuje i býky... Kresbu vlevo stvořil **Jiří Košťál**, tu vpravo **Tomáš Souček** (obálku č. 1 kreslil **Steska**).

Boris Pralovský se ve 2. i 3. čísle Sorry (únor) vykalal na politiky a věnoval se příjemnějšímu tématu (**viz obr. nahoře**). My se věnovali změnám, které přineslo rozšíření obsahu. Dvě nové vícestránkové rubriky - kousek ze scénáře filmu *Vlastníci* a o výstavě *Galiny Miklíkové* se vtípů netýkají, *Hrdýho okýnko* má stránky dvě a nová *Doba webová* jednu. Sem přidejme ještě dvoustránkovou nabídku triček Sorry - je to 24 starých dobrých vtípů, ale tak mini, že bez lupy se člověk nezasměje (6 triček by stačilo a zároveň i většinového nekupce pobavilo). Celostránkových vtípů je ve "dvojce" sedm, s titulkou pak 8.

Pralovský je ovšem hlavně strůjcem černého humoru, což dokládáme vtípem vlevo. Pod značkou *Kodlos* kreslí **Karel Höhl**, s jehož vtípy se v poslední době protrhl pytel, proto zde nabízíme hned dva, jeden na módní práci z domova, druhý založený na využití správného slova v nesprávném prostředí. Ve 3. čísle se tlustší Sorry rozjelo a tak celostránkové vtipy jsme našli jen tři. V čísle je prozrazena značka *Kolben* (= Ořas Kolben) ale stále ne-

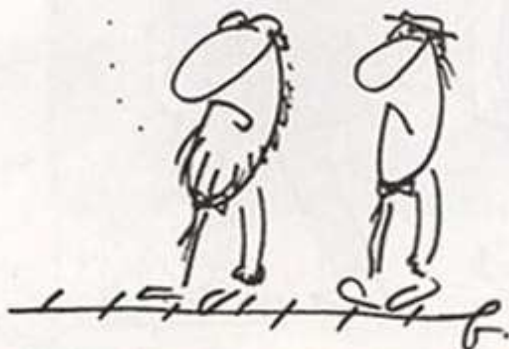

odhalené jsou značky Omar a Vylíž. Do bandy Sorrystů se už zřejmě zapsal také **Marek Simon**. V čísle je i stránka věnovaná zesnulému *Vlastovi Zábranskému* a také anonce na vydání **"Sorry křížovek"** o 48 stranách za 39 korun (s vtipem **Fefíka** na titulce - tajenka čeká na luštitelce). Ze Sorry č. 4 už vybíráme jen 5 kreseb. Autory jsou **Michal Hrdý**, **Karel Höhl**, **Marek Simon** (ha - má tam Babiše!), **Milan Podobský** a **Marek Setíkovský**... Náš dnešní výběr neznamena, že by pro Sorry nekreslili i kmenoví *Kulovaný*, *Steska*, *Rakus* a *Farkas*. Přidávají se občas *Veverka*, *Dudek (Petr)* a *Rychtařík*. A je tu i vzpomínka na *Karla Klose* (po 5 letech) a dr. *Jana Fischera* (po šesti desetiletích)... (sek)

HRDÝHO OKÝNKO

V TÝHLE ZEMI VO BLBA
NEZAVADÍŠ! KDYŽ SE MU
VYHNEŠ!

... OVŠEM, ZA URČITÝCH
OKOLNOSTÍ MŮŽE SVĚTLO
NA KONCI TUNELU ZNAMENAT...

... ŽE JSME V PRDELI ...

O KOBROVI

- Stále ještě nevím, proč si mně Kobra opakovaně vybíral jako autora předmluv či úvodních slov ke svým výročím a výstavám. Obvykle k výročím i výstavám současně. A už se to nedozvím.

... Po smrti v jeho 71 letech jsem jsem napsal to úplně Poslední slovo – a měl jsem po fajrontě. Tedy, myslel jsem si to.

Zapoměl jsem ovšem, že nejen Lenin, ale i Kobra je věčný. Kobra nadále žije. Samozřejmě v nás, kteří jsme ho dobře znali a kteří se s ním tak rádi hádali o kdekjakou hloupost.

... Nikoho nezajímá, že si mladší Kobra klidně umřel, ač bylo nepsanou dohodou, že až umřu já, pronese zase on slovo nad mým žehem. Vždyť na projevy byl machr. V nich byla jeho síla. Tam, kde jsem se já trémou potil, Kobra ubíhal radostně na pódium, aby svým silným hlasem bavil sál. Tam, kde jsem autory výstav v recenzích svou ironickou slinou zaslouženě špinil, tam je Kobra – nezaslouženě – vynášel až do nebe.

Bůh ví proč. Já to naopak nevím, zato jsem opět v pozici, že mám Kobru vynášet. Ne z hospody a ne do nebe, ale taky nahoru. Konkrétně do Malostranské besedy. Tady je totiž Kobra i ve svých nedažitých 73 letech pořád doma. S ním ho máme spojeného nejvíc.

Ivan **HANOUSEK**,

text z katalogu kú Kobrově výstavě k jeho nedažitým 73 narozeninám (kráteně)

DETI NA SOCIÁLNÝCH SÍŤACH -

RODIČIA V SOCIÁLNEJ SIETI ...

Lubomír **JUHÁS**

Fero **JABLONOVSKÝ**

NEPOMÁHAJ MU!

Z Bratislavy (a Prešova) jsme obdrželi 4 čísla Bumerangů, takže k číslu 1, co jsme prohlíželi minule, přidáváme číslo 2, 3 a 4. Tentokrát to budou jen kresby z těchto čísel, na dlouhé komentování tentokrát nemáme dost času. Vlastně ani místa.

V BUM č. 2 je stránka věnovaná zesnulému Stanu Kochanovi a další stále živému a plodnému Henryku Cebulovi z Polska (ukázkám osmi jeho prací pro Zlatý soudek). K tomu jako bonus jsme přidali aktualizovaný trosečnický vtip od Fera Jablonovského. V BUM číslo 3 je pro změnu titulní plus čtvrtá strana věnována zesnulému Vlastovi Zábranskému. A jak uvidíte dále, v č. 4 má na obálce fotku Jana Vodňanského, do třetice všeho mrtvého... Celá jedna strana je též věnována Josefu Kučerovi-Kobrovi s jeho Fuseklíky. Vybrali jsme i po vtipu od Luboše Lichého, od Ladislava Belici a jednoho Serváce od Fera Mráze.

BUMERANGY VŠETKÝCH KRAJÍN, VRÁŤTE SA!

BUMerang

HUMORISTICKO-SATIRICKÝ MESAČNÍK

SEM
NA
TAZOK
HUMORE
SPONSKÁ

Ján VODŇANSKÝ,
koment, pesničkár, básnik,
humorista a ľudový filozof

ROČNÍK VII, 24. APRÍL 2021 / SAMOSTATNE NEPREDAJNÉ

Ladislav BELICA

SVĚT JE PLNÝ...

...KRÁSNÝCH
TAJEMSTVÍ...

...TŘEBA ZROVNA
JÁ OBJEVÝM...

...PROČ SE
BLBOST...

...OBJEVUJE
VE STÁLE...

...NOVÝCH
MUTACÍCH!!

JÁ BYCH SE
OMLUVIL...

...NEJEN ZA...

...POPRAVU
TISA...

...ALE I ZA
VPA'D...

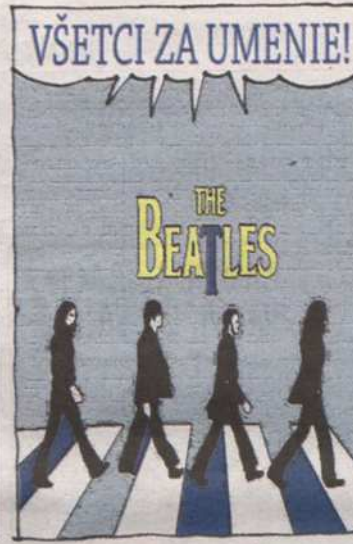

...TURKŮ...

...NA
SLOVENSKO!!

Fero MRÁZ

Co dodat? Celobarevný Bumerang si drží svou úroveň - a svědomitě plní své rubriky. Dva velcí a dva mladší Vicové nedopustí, aby Bumerang vypustili z rukou a už se jim nevrátil. Bezva! (r)

Borat už zase jede!

Na udílení Zlatých glóbulů v Los Angeles triumfovalo mezi **komedii** pokračování mystifikace o kazašském reportérovi Boratovi v podání *Sachi Barona Cohena*. Borat 2 přichází čtrnáct let po Boratovi 1. Někoho naštve, že dvojka je stejná jako jednička. Jiného nadchne, že dvojka je stejná jako jednička. Což totiž znamená opět plná nekorektního **humoru**, urážek a nechutností. Je dobré vědět, že zatím je ještě pořád možné v Americe takový film natočit.

(mk): „Borat už zase jede...“; MfDNES 2. 3. 2021, str. 8

Hra „Emil čili o Háchovi“ překvapí

Tvůrčí tandem *Jakub Vašíček* a *Tomáš Jarkovský* stojí za právě dokončenou novinkou „*Emil čili o Háchovi*“ pro pražské Divadlo 21. (...) Bude jedním z mála divadelních děl, jež se (...) jediným prezidentem protektorátu zabývají (...) prý přinese i **humor**. „*Sám Hácha tomu nahrává, protože to byl člověk, který humorem a sebeironií dost oplýval. Do inscenace se to nedostalo (...) ale několik situací tam je. Nevešel se nám tam například fakt, že s chutí sbíral protektorátní vtipy sám o sobě*“, upřesňuje Vašíček. „*Mne nikdy moc nezajímala komedie, protože tam už vtipy vymyslel někdo jiný, jako spíš dělat si srandu z tragédií, abych si ty vtipy mohl vymýšlet sám*“, dodává režisér.

Tomáš Štáštka: „Emil Hácha oplýval humorem...“; MfDNES 3. 3. 2021, str. 12

Kresba: **JAZ**, Deník N 12. 2. 2021 str. 1 + 25. 2. 2021, str. 16

Nikola Džokič je Srb; žije a vystupuje v Praze jako „Stand-up komik“

Džokičův **humor** je kontroverzní, většinou vychází z každodenních trapných situací. (...) Ačkoliv vyrůstal v jiné zemi, na **český humor** se Nikola dobře nalaдил což předvádí se skupinou *Underground Comedy*.

Džokič: „Pointa klasické stand-up comedy je v propojení **humoru** s diváký (...) tudíž přes internet moc nefunguje. (...) Je milion způsobů jak dělat **humor online**, ale povídat do kamery **vtipy** není to samé jako stand-up comedy. (...) Zabírá mluvit o trapných situacích, které zažil každý z nás. Rád připomínám lidem chvíle, při kterých se jim takzvaně scvrkne zadek.“

dek. (...) Můj kamarád *Tomáš Břínek* rád opakuje svou vlastní hlášku, že **humor** je jako Sovětský svaz - nezná hranice.“

Klára Čikarová: „To jsou ty chvíle, kdy se scvrkne zadek“; Deník N, 9. 2. 2021, str. 14

Donutil (70) v dokumentu ČT

V době své celorepublikové slávy zaujal pozici neurčitého nosiče **legrace**, který hladí výhradně po srsti. (...) Lze ho poslouchat hodiny, roky, desetiletí, aniž je jasné, co si o světě vlastně

myslí. (...) Jde samozřejmě o talentovaného rétora a **komika**. (...) Není náhoda, že *Sluha dvou pánů* byl tou jedinou návštěvou Národního divadla, kterou si za život Češi odbyli.
Martin Svoboda: „Pan herec vzpomíná na pana herce“, Deník N 8. 2. 2021, str. 15

Sto let Švejka (a českého švejkování)

Jaroslav Hašek, v podstatě celoživotní alkoholik (...) zemřel 3. ledna 1923, v necelých čtyřiceti letech - *Franz Kafka* narozený ve stejném roce jej přežil o pouhý rok. Oba autory spojuje více, než by se na první pohled zdálo. (...) U Kafky i Haška nikdy nebude panovat interpretační jistota, zda jde více o texty specificky **humoristické**, anebo temné, přestože existuje převládající konvenční výklad existenciálně ponurého Kafky a **humoristického** Haška. (...) Nepatrně starší Ladislav Klíma tuto blízkost zmínil: „Myslím, že **směšnost** a **hrůznost** jsou sestry, rub a líc jedné a téže věci (...) že kořeny vši hrůzy spočívají v mysteriu **komičnosti** a naopak, že v nejhlubší hloubi **směšnou** jest jen hrůznost (...) že svět jest jen bezedně hlubokou a féerickou hrůznou **groteskou**.“

Eva Klíčová: „Stoletý Švejk: Kniha smrti i zrcadlo pro dnešní Česko“, Deník N 2. 3. 2021, str. 14

Jsme národ Švejků?

Příběhy dobromyslného blba, c. k. vojáka Švejka, nás za jediné století proslavily po celém světě. Vnímáme ho jako **veselou** postavu, ale máme být na co hrdí? (...) Většina z nás si Švejka spojuje se **srandovním** uleváctvím. (...) „Snad nemohl být tento typ nikde jinde postřehnut v té jasnosti, než právě v Čechách, s jejich divným poměrem ke státní autoritě a k válce,“ poznal už v roce zrodu Haškovu románu spisovatel Ivan Olbracht. V geniálním idiotovi překonávajícím nesmyslnost světové války jejím **zkarikováním** spatřil jeden ze základních rysů české národní povahy. (...) Jako první dal své pohoršení najevo literát Jaroslav Durych, proslulý **ironií**. (...) „Sebeobrana české poroby byla v umělé naivitě skrytá **ironie a sebeironie**,“ vysvětloval J. O. Novotný. (...) Arne Novák v něm viděl „**politováníhodný typ šaška a zbabělce, idiota a požívačnicka, cynika a sprostáka** (...) **tupá zbabělost třesoucího se živočicha, který chce zachránit jen svou kůži**.“

Ivan Brezina: „České švejkování“ MfD Víkend; 27. 2. 2021, str. 16

Máme se v humoru řídit korektností a pravidlem nikoho neranit?

Sociální síť ovládla koncem uplynulého týdne debata o **vtipu** podporujícím protiromské stereotypy, který měla na svém facebookovém profilu budoucí hlavní hygienička *Pavla Svrčinová*. Řada debatujících jej označila za hrubě rasistický. Jiní řešili, jak se s takovým „**humorem**“ vypořádat a zda **vtip** Svrčinovou pro plánovanou funkci diskvalifikuje. Jiní ji bránili, že jde o nevinný **vtípek** a že přece nelze zakazovat **humor**. (...) Je to naprosto nepostradatelný prvek veřejné debaty. Umožňuje nám rovnat do latě ty, kteří mají moc a (...) nastavovat jim zrcadlo. Nese s sebou ale i možnost někoho **zsměšnit**, zranit, zničit. **Posměch** umí rozbít rozumná řešení i chránit před těmi nerozumnými. (...) Bez ohledu na vkusnost či nevhodnost **vtipu** platí, že co si může dovolit **komik** ve show nebo bezejmenný **vtipálek** na sítích, je zapovězeno lidem, kteří se rozhodli svou kariéru spojit (...) s veřejnou službou. (...) Kouzlo nechtěného přinese zdroj **zábavy** a v některých vzácných případech dobrý **vtip** udeří na hlavu a přinese celé společnosti to, co je na **humoru** nejhodnotnější, tedy funkční kritiku nepravosti. (...) Korektnost bývá terčem kritiky a řada konzervativněji laděných lidí ji považuje za zlo. Za pokus nastavit **hranice humoru**, a tudíž za omezování toho pozitivního, co **humor** přináší.

Eva Romancová: „Nesnesitelná lehkost hloupých vtipů i jejich zákazů“, Deník N; 8. 3. 2021, str. 12

Novinka *Reinera Stacha* přináší veselé příhody *Franze Kafky*

Knih o Kafkovi jsou stovky, nejspíš tisíce. (...) Novinka se hned v názvu ptá: *To že je Kafka?* (...) Je to spíš nevážené, odlehčující, **zábavné čtení**. Snůška detailů, marginálií, drobků ze stolu. (...) Ten, kdo má o Kafkovi základní pojem, tady sotva najde něco nového. Naštěstí má kniha druhý plán a tím je silný **komický potenciál**. Leckterá kapitola připomene literární **anekdotu**. (...) Celkem pak skládá dohromady panoptikum vyloženě **cimrmanovského typu**. (...) Je to skoro jak nonsensová báseň. Takže navrch **smích**, pod slupkou holá, tragická existence.

Radim Kopáč: „*Jak vážený klasik Franz Kafka plival z balkonu*“ MfD 22.3. 2021, str. 10

Kresba: **Václav Teichmann** (MfDNES)

Půl století ve Sklepě

Uřčit přesný začátek divadla Sklep není tak snadné. Jisté je to, že v dubnu 1971 začali čtrnáctiletí spolužáci *David Vávra* a *Milan Šteindler* **blbnout** ve sklepě domku babičky prvního z nich. (...) Po 50 letech sídlí soubor v Braníku a dál drží tradici Besídky, tedy každoročně uváděného pásma scének, skečů, písní a tanců s velmi vyhraněným smyslem pro **humor**.

(mk): „*Skicář Václava Teichmanna*“; MfDNES 1. 4. 2021, str. 12

Proč *Meghan* opustila Buckingham?

„Protože nemohla dýchat.“ Zejména za Atlantikem se stále rozebírá věta z nedávného rozhovoru *Meghan Markelové* (...) o tom, že britská královská rodina se k ní před narozením potomka chovala „rasisticky“. Francouzský **satirický** týdeník *Charlie Hebdo* si z toho těžkou hlavu nedělá a jako mnohokrát v minulosti opět překračuje společenská tabu. Na titulní straně zpodobňuje královnu Alžbětu s širokým **úsměvem** a rudýma očima, jak klečí na krku *Markelové*. Je to zároveň odkaz na loňskou kauzu úmrtí černocho *Floyda* po policejním zásahu v Minneapolis.

Spíše než rasismus se projevila neochota *Markelové* začlenit se do stávající hierarchie a přijmout povinnosti, které s privilegii členství v královské rodině přináší.

Jana Šafaříková: „*Nemůžu dýchat*“; 15. 3. 2021, str. 5

Kresba: **Charlie Hebdo** „*Pourquoi Meghan a quitte Buckingham*“

Princ Phillip zemřel

Svá oficiální vystoupení příležitostně prokládal **vtipy a bonmoty**, které část britské veřejnosti považovala na hranici i za hranici dobrého vkusu. Při oficiální návštěvě Číny v roce 1985 varoval britské studenty, že se při dlouhodobém pobytu mohou vrátit domů jako šikmooci. Když se ho v roce 1967 novináři ptali, zda si umí představit, že by navštívil Sovětský svaz, odvětil, že by se do Ruska rád vydal, byť „*ti bastardi povraždili půlku mé rodiny*“ - v narážce na smrt jeho vzdálených sestřenic během puče v říjnu 1917.

Ivan Kytka: „*Podpora a trvalá síla... Alžběty II*“; Deník N 12. 4. 2021, str. 6 - 7

Už sto let je Švejk tajemným hrdinou...

Švejk byl od počátku popleta, který padá do jednoho problému za druhým. Hašek ho původně vymyslel jako povídkovou postavu schopnou vytvářet právě neuvěřitelné **gagové** situace. V roce 1911 napsal pět krátkých příběhů vojáka „*superarbitrovaného pro blbost*“, které mu vycházely v **Karikaturách**. Tehdy si ještě autor dělal ze Švejka prvoplánovou **legraci**. (...) Jako civilista a redaktor časopisu Svět zvířat měl před válkou Jaroslav Hašek jen velmi matnou představu o tom, jak to v armádě chodí, tedy kromě právě spontánního situačního **humoru**. Unikátní mix **směšných** a drastických tónů Švejkových příběhů, jak ho známe z románu, se zrodil až později, poté co se autor vrátil z nasazení v první světové válce. (...)

Věra Schmiédová spočítala, že slovo „blb“ se v románu objevuje hned 126krát. To je skoro navlas stejně četný výskyt jako spojení „poslušně hlásím“. Tím by se dalo vysvětlit, proč se Švejk pokládáný za klasického lidového hrdinu šířícího kolem sebe dob-

rosrdečný **humor** zároveň dopouští dost nelibostných akcí.

Jan Vitvar: „Génius nebo blb?“; Respekt 1. 3. 2021, str. 13

Kresby na této stránce: **Pavel Reisenauer**, Respekt č. 9, 2021

Vodňanského až infantilní hravost nepřelstila coviditu

Nedočkal se ve svých 79 letech vakcíny. (...) Často ve svém vytržení překvapoval u tabule svými vývody nejen diváky, ale i sám sebe a nikdy nebylo jasné, kde intelektuální výprava přesně skončí. **Salvy smíchu** patrně z nahrávek dokazují, že brutálně holistický přístup filosofujícího inženýra se slabostí pro psychiatrii sklízel nadšení. (...) Na rozdíl od jiných tvůrců, o kterých bylo známo, že striktně oddělují svoji profesi a volný čas (...) byl Jan básníkem a **humoristou bez oddechu**. Ti, kdo ho znali, potvrdí, že nepolevoval. Běžně se při chůzi zastavil a **rozesmál se nápadu**, který ho atakoval. (...) Bonvivánství nebylo u Vodňanského důmyslnou stylizací, ale skutečnou podstatou jeho tékavého bytí. Přitom si však zachovával noblesu a vždy se distancoval od pokleslých forem masové či pozdější **stand-up kultury**, která byla vzdálená jeho vytříbené intelektuální úrovni. (...) Odkaz Jana Vodňanského? Ale jistě: **ironie a smích** jsou nástroje poznání světa a zároveň jedinečný způsob našeho vzájemného dorozumívání.

Petr Frischmann: „Za přítelem Janem Vodňanským“; Deník N 15. 3. 2021, str. 15

Tomáš Lapáček: V Praze je obrovská koncentrace chytrosti a talentu

KB: „Co bychom jako společnost měli změnit?“

TL: „Máme společnost hrozně defenzivně postavenou. Potom si rozvíjíme **humor**, aby nám to tolik nevadilo. Já jsem absolutně proti oslavě **Járy Cimrmana nebo Švejka**. To jsou symboly toho, jak si omlouváme, že se nepokusíme dobýt svět. Je to samozřejmě **zá-**

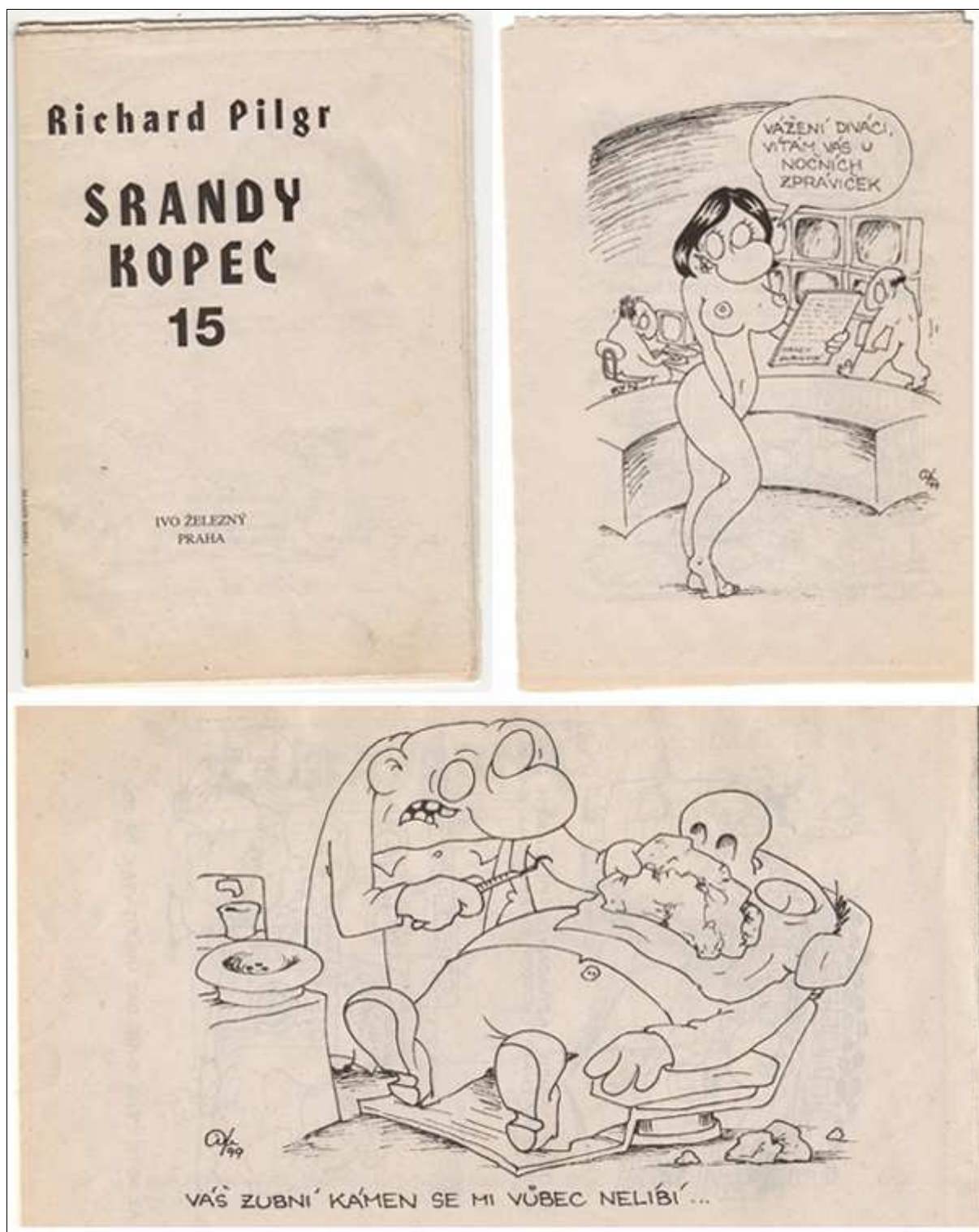
bava, ale zároveň si uvědomuji, že je to součást nějaké národní mentality. Nemám tento kulturní koncept moc rád.“

Klára Burešová: „Chybí lidé - klíčoví experti“; MfDNES 7. 4. 2021, str. 12

Vyhrabáno / Dvě publikace volající po objasnění; ta třetí už ne...

Dva „kousky“, které jsme vylovili ze čtyř krabic s Kobrovou pozůstalostí (o tom jinde) se trošinku vymykají z mainstreamových publikací pořizovaných do unikátní sbírky alb kresleného humoru. Jsou tak trochu záhadou a to z důvodu jejich nezařaditelnosti...

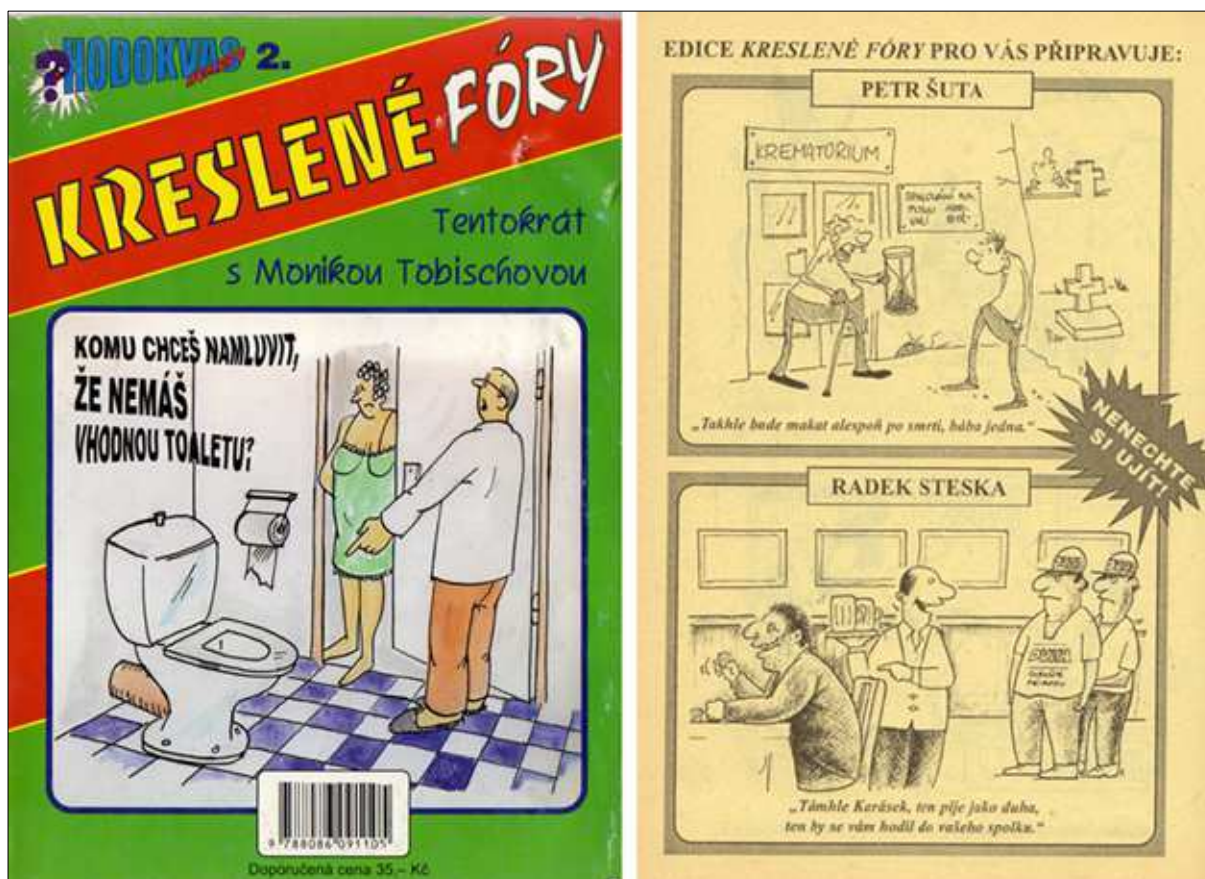

První sešit záhadu jen prohloubil

Každá z jiného důvodu, ale ta první se nakonec do naší sbírky prodrala. Nazývá se „**Srandy kopec 15**“ a autorem vtipů je **Richard Pilgr**. To číslo zůstává záhadou - označuje 15. díl jeho vtipů? Anebo spíš 15. svazek edice vydávané (na nevalném papíru) **Ivem Železným**? Jde o 1442. publikací tohoto vydavatele, vydanou v roce 1999. Bohužel podobnou záhadou je, že evidentně dost plodný autor po sobě zanechal pouhý svazeček a jinou jeho stopu jsme

v českém revíru výtvarných vtipů nenašli. Což je o to zajímavější, že autorův neotřelý styl bychom si jistě zapamatovali, uvidět takové obrázky v kterémkoliv, nejen humoristickém tisku. Unikátnost jeho tvorby totiž spočívá v úžasném pokroucení nosů v tvářích kreslených hrdinů. Kniha, z níž přinášíme alespoň strohé ukázky kvůli případnému dopátrání informací o životě a díle autora, má celkem 48 stránek. Ale není vázaná ani secvaknutá a je celkem jisté, že to je na rotačce vyjetý produkt, až posléze rozřezaný a poskládaný. Z tiráže se krom data vydání dočítáme už vlastně jen jméno výtvarného redaktora (*Jan Přibík*) a cenu svazečku (Kč 22,90). První vydání (možná i poslední?) vytiskl pražský Mír, a. s., a rozšiřování produktu měla na starosti PNS.

O vtipech prozrazujících nejen v kresbě, ale i v popiscích pod obrázky dostatečně vypsanou ruku, zde nepovažujeme za vhodné se rozepisovat, naopak si myslíme, že vybrané dvě kresby o autorově tvorbě vypovídají dostatečně.

Druhý svazek dokonce neexistuje!

S druhou publikací je to ovšem ještě komplikovanější, její stopu jsme objevili, vydali se po ní a... A brzy jsme pátrání ukončili. Stačil jediný dotaz a její autor (na rozdíl od záhadného **Richarda Pilgra**) obecně známý **Radek Steska** ze Zlína, nám obratem podal vyčerpávající informace. A rázem bylo po pátrání.

“No to je informace opravdu už z pravěku. Našel jsem ve svém archívečku Hodokvas humoru 1 (rok 1998, vydavatel *Vladimír Macek*, tiskárna Macek, Kladno), ale nic moc se mi nevybavuje. Jsem přesvědčen, že na 99,9% nic takového nevyšlo, protože bych měl nějaký výtisk doma. Mám pocit, že Macek měl nějaké ambice v oblasti kresleného humoru, ale nakonec to vše nějak vyšumělo. O honorářích v mé hlavě nezůstalo nic, ale myslím, že nic také neprobíhalo. Co se týká kolekce knížek a katalogů, bylo by škoda kdyby to někde zmizelo. (...) Doufám že se toho jednou někdo ujme, ale snad to ještě chvíli počká.” Tolik praví mírně pokrácená zpráva ze Zlína.

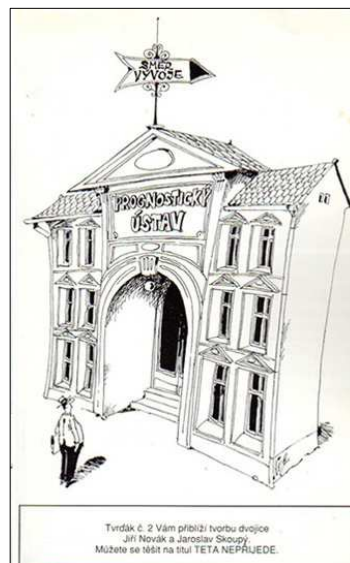
Ukázalo se, že z kolekce sešitů kreslených vtipů u pražského **Ivo Železného** máme jeden svazek. A že u kolekce “*Hodokvasu*” kladenského **Vladimíra Macka** jsme na tom stejně. Máme ve sbírce svazek č. 2 (o prvním svazku zatím nic nevíme) obsahující ve zde uvedené edici “*Kreslené fóry*” kolekce vtipů dvou autorů - *Moniky Tobischové* a *Milana Miklíka* (**viz obálka vlevo**). Jenže to, co nás zajímalo, prostě neexistuje. Výzva “*Nenechte si ujít!*” v zele-

ném sešitu slibující vtipy **Petra Šuty** z jedné strany a vtipy **Radka Stesky** ze strany druhé, byla jen optimistickou vizí vydavatele. Předchozí dva svazky zřejmě nesplnily finanční očekávání vydavatele a tak už na tento nabízený svazek nedošlo. Máme to potvrzené jen od Stesky, předpokládáme však, že se svého sešitu nedočkal ani avízovaný Šuta (na toho si vzpomínáme jako na dost plodného autora zasílajícího své vtipy do týdeníku KUK).

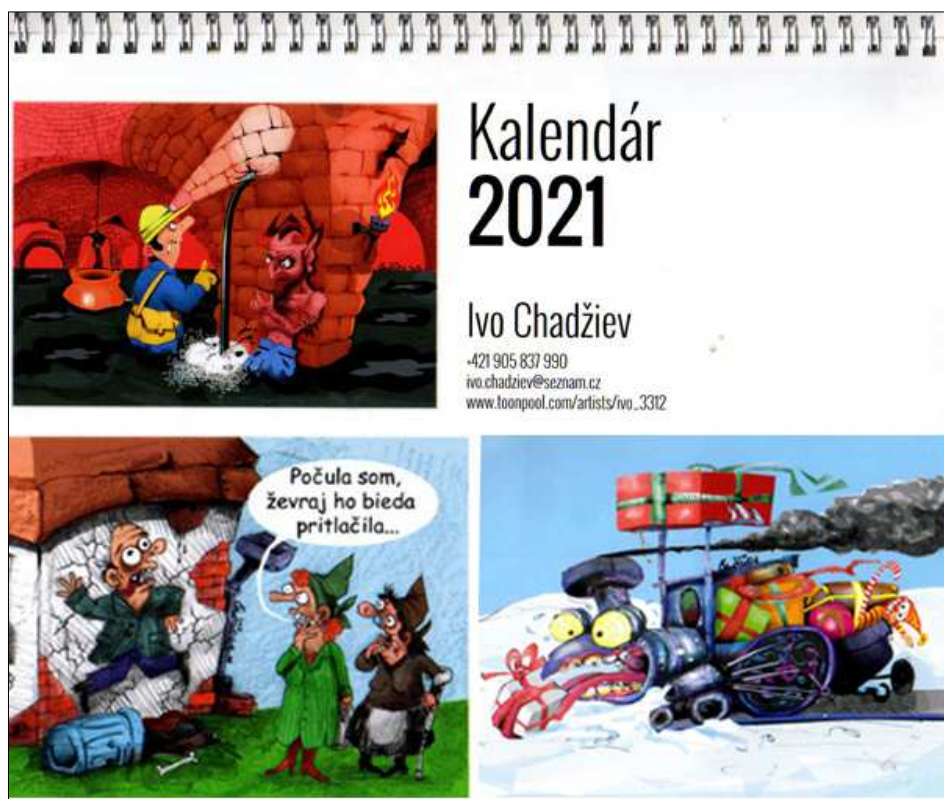
Do třetice jsme už něco podobného objasnili

Už v jednom z loňských čísel e-GAGu jsme takto pátrali po též jen předpokládaném druhém svazku edice **Tvrďák**. Byli jsme s **Lubošem Lichým** u jejího zrodu - konkrétně u vydaného svazku číslo 1 s názvem **Hřbitovní kvítí**. A smutný osud potkal i v této knize avízovaný svazek č. 2 (viz obr. vpravo!), který sliboval "přiblížit tvorbu dvojice **Jiří Novák a Jaroslav Skoupy**." Sbírkou vtípů "**Teta nepřijede**" olomoucké nakladatelství **Campanula** odpískalo. Potvrdil nám to právě **Jirka Novák** z Kolína.

Devadesátá léta minulého století kromě zániku většiny humor slibujících časopisů přinesla - jak vidíme - i zánik levných publikací s kreslenými vtipy. Na jejich stopu jsme tentokrát narazili při pořádání archivu a naše pátrání skončilo poměrně brzo. To však neznamená, že ještě někdy na něco podobného nepřijdeme. A třeba do té historie přece jen dodáme nové řádky - pardon - nové obrázky. (ih)

Kalendář / Unikátní kousek do sbírky

Prvním nápadem po zjištění, že zde zbyla prázdná díra přes půlku stránky, bylo umístit sem ukázkou stolního kalendáře. Loni nám zasláného autorem jménem Ivo Chadžiev. To proto, že jsme ho opominuli při výběru novoročních přání v minulém čísle. Abychom to neopomněli, máme letos na psacím stole místo univerzálního kalendáře od **Sempého** (díky Jiří!) právě ten, jehož přední stranu vidíte

tady. Není však pozoruhodný tím, že nemá běžný rozměr. To jsme totiž jen pod první stranu přimontovali dva další obrázky „zevnitř“. V nich spočívá druhý důvod, proč to zde vidíte. Chadžiev není obyčejný kreslíř vtípů pro každého. Vyžívá se v jeho výtvarném pojetí a nutí člověka déle zkoumat každé zákoutí kresby. U řady autorů vyplňování pozadí zbytečnými čarami či barvami vtipu spíš škodí. Tady spíš přidává na expresionistickém dojmu z díla. Vtip už není rázem to jediné, co vás k obrázku poutá. Zatímco běžná pointa je už ve středu hrozně vyčichlá, na tenhle obrázek můžete bez obav pohlédnout i o víkend. A to i po týdnu, protože tento kalendář není běžným týdením, ale hned čtrnáctidenním... (red.)

První reakce:

Díky za Gag, těším se na čtení a posílám jedno vídejko. Doufám, že jste OK.
Zdravím!

Dick

Nejstručnější ohlas přišel ze Sorry:

Díky,

f

Tradičně hravá reakce z Francie:

Merci Ivan!

Bernie Bouton

Důležité „upřesnění“:

Potvrdujem příjem tučného a výživného sústa, je to naozaj na niekoľko večerov.

Malá poznámka k legendám. Tá v e-GAGu o Kazovi je dojímavá:

Bratislavský výtvarník zemrel tesne pred Vánoci osaméle. Nikoliv zcela sám, protože se tak stalo v hospici, kde už trávil dost dlouho - a prý spokojeně - poslední dny svého života.

Pravda je taká, že bol vyliečený a bol prepustený domov. Až keď veľmi dlho nedvíhal telefón, tak bol jeho byt vylomený ráno 23. 12. 2020. Dátum 22. 12. stanovil jeho syn. Žiaľ, zomrel úplne sám a možno aj omnoho skôr.

F. Jablonovský

Trocha nostalgie ze Slovenska:

Ďakujem krásne za nové číslo GAGu...potešilo ako vždy, postupne prelúskam ... nostalgickú slzu spomienok vylúdila informáciu z roku 1970 o zániku JEŽKA... spomínam na to ako dnes... Bóže, to bolo dávno... ešte raz veľké ĎAKUJEM... Posielam "len tak pre potešenie" grafičky "Na skle malované" a "Noc na Karlštejne", kde sa snažím zužitkovať svoju karikatúrnu minulosť a prítomnosť a najmä spomienky na roky mladosti a piesne, ktoré ma tou mladostou sprevádzali...

Fero Mráz

Dáma k dámám:

Zatím jsem si prohlédla jen fotky věrné služebnice Babiše, vypasené lišky všemi mastmi mazané, a přečetla si též text k nim. Už se těším na další z Gagu č. 1/2021.

J. L.

V Prešově se virtualizuje, odkládá a doufá:

Budem sa drzat odporucani. Teraz pripravujem seriu virtualnych vernisazi - Bernard Bouton, Nikola Hendrickx, Musa Gumus a SK výber. ktorý bude mat tiez virtualne vernisaz v belgickom ECC.

P.R.; kh

Pár teplých slov vždy potěší:

Děkuji převelice za téměř knihu na večerní čtení. Neskutečně obsáhlé. Mám totálně oddělaný počítač a nejsem schopna to opravit, ke starším Gagům se dostanu, až mi ho dají dokupy. Zatím používám tablet. V tomto podělaném čase, kdy téměř nic nefunguje je Vaše činnost zázrak. Jsem ráda za Váš pohled na historii ČUKu. (...) Mějte se hezky a opatrujte se. Přeji hodně zdraví

Vl. Mlejnková

U dávno měl být u VÚ Humor plukovníkem:

Díky, pozdravuj redakční radu.

Major

Píše náš zahraniční zpravodaj:

Díky moc, i když dost smutných zpráv. Kanalu a Kochana jsem znal osobně, Zábranského už jako kluk obdivoval. Uvidíme, co bude s Neblíkem. Já ho neodebírám, ale kdyby mi něco uveřejnili, dostal bych výtisk a hned Ti ho poslal...

J. T.

Přesné:

Díky. Je to čtení až do LÉTA. Zdar.

B. Š.

Od kolegy a kamaráda:

Díky Ivane, s tvým jarním e-GAGem jsem strávil skvělou hodinku.

Ahoj vám oběma

Tomáš

Kdo přežije covid, začne perferetně číst

Děkuji za jarní příděl GAGOčtení. Prodělal jsem vloni v říjnu covid, jsem již naočkovaný 2x a proto mi nic nebrání, abych si užíval perfektního čtení od Vás. (...) S přátelským pozdravem

M. Fík

Dear,

I am sending you my cartoons for your esteemed magazine. Best Regards!

Resad Sultanovic, Sarajevo - Kladanj

padesát/ nik J&S

Nemyslete si – psát o konkrétním člověku je nadmíru obtížné. Pochválíš – někteří nebudou souhlasit. Zaujmeš kritické stanovisko – nemusí souhlasit on. Mne utěšuje, že Jarmil Sekera (to je pravý pseudonym našeho dlouholetého autora, ba co dím téměř zakladatele Dikobrazu), by spíš souhlasil s kritikou než s chválou. Ne, že by ho uznání netěšilo, ale on už je takový.

Kreslím se obvykle v dobré míře říká, že by měli nechat kreslení a doporučuje se jim psaní. Psavcům se to říká zase obráceně: Nach toho a dej se na kreslení. U JaSe se takhle dobrá rada nedá uplatnit. Píše povětšinou malé formy, ale ani monumentálním dílům se nevyhýbá. A kreslí. Ne všechno – kvočna se mu ku příkladu příliš nevede. Jeho kresba je jednoduchá jako jeho aforismy. A také tak provokující. Zkrátka – je to satirik.

Jako člověk je vyčouhlý, nenápadný hubeňour. Tichý až zamklý. I po pěti pivech. Řeklo by se satirik-samotář, nelida. Omyl. Člověk přece nemusí své lidství halasně proklamovat. V tom je tedy mužem činu. Reči nejsou nutné. Hodně přemýšlí, obvykle na dvakrát. První myšlenku si obvykle zapíše a pak se k ní vrací a hodnotí: Jseš dobrá, neješ dobrá – byla bys znamenitá, kdyby... atd. Tím se stává, že se mýlí jen zřídka a vůbec ne v zásadních věcech. V době své plnoletosti (je z generace, která u nás jako první okusila plnoletí v osmnácti letech) se vydal na cestu, ze které neuhnul. I když nebyla vždycky procházkou růžovým sadem.

Ted' tedy vchází do druhé padesátky svého života. Prochází slavo-bránou a je vítán lidmi, kteří jí prošli o něco dřív.

JINDŘICH BEŠTA

P. S. Slušelo by se nastříhat i velkolepá přání, ale JaS není ten případ. Stačí: Ať to jde podle tvého!

Kresba Leo Haas

Deklamace

PRÁCE

Sbírka epigramů vyjde v edici Kamarád pod názvem Deklamace s ilustracemi Viktora Kubala v grafické úpravě Oldřicha Hlavsy (nakladatelství Práce).

PŘEDVOLEBNÍ POHLEDY

V posledním čísle e-GAGu 2020 jsme se přiznali, že netušíme, kdo to byl podivný autor signovaný jako **JaS**. Jelikož nepatříme ke znalcům dikobrazích poměrů, vyzvali jsme jeho fandy k pomocným pracem na toto téma. Výsledek nulový!

Buď GAG už nikdo nečte, anebo jde o tak známou osobu, že to naši abonenti považovali jen za nějaký fórek. Anebo - a to by bylo milé překvapení - to stále je dodnes přísně hájené tajemství a tím pádem pro historii české kresleného humoru neobjasnitelná záhada!

Pod svícnem tma!

Přesto zde můžeme poskytnout aspoň další podklady pro případné zájemce. Je to docela obvyklé, že člověk hledá všude, aby nakonec našel něco, co se mu válí přímo před očima. Tedy v tomto případě ve štosu papíru do sběru...

Z toho množství novin určených do sběru vykoul jeden výstřížek a z něho portrét hledané osoby - dokonce od dávno pohřbeného *Leo Haase*! Dychtivý čtenář vedle zařazeného oslavného článku od šéfredaktora Dikobrazu ovšem zůstane po jeho dočtení - mírně řečeno - rozpačitý. Zkuste z textu vybrat fakta. Nám se podařilo jen toto:

J+S = Jarmil Sekera.

Jarmil Sekera však není jméno, ale pseudonym.

V době, kdy tento text vyšel, bylo autorovi padesát let.

Kdy článek k padesátinám vyšel, nevíme. Ale jsou tu stopy, po nichž se vydáme: hlavní je rok vydání "Deklamace" v edici *Kamarád* nakladatelství Práce. *Bešta, Bartoš, Daniel, Motyčka, Ceplecha* už nežijí. Proč ty divné (lidu prostému i vzdělanému nerosrozumitelné) kresbotexty v Dikobrazu vycházely, už neprozradí. Ať se ten člověk jmenoval jakkoliv, po začátku Husákovy normalizace se vynořil a zůstal nad hladinou po léta...

(Viz obr.: Dikobraz č. 41 - 1971)

Kdy a jak se zase ponořil do temných hlubin, to mohou zjistit jedině zavilí *dikobrazologové*. (G-men)

Už 700. Simpsoni - !!!

Jubilejní díl je tu po dvaatřiceti letech - a pořád stejně kvalitní. Jako samostatný seriál o délce cca 20 minut se vysílal prvně 17. 12. 1989. Jde o nejdéle vysílaný animovaný seriál v televizi - a to stále v hlavním vysílacím čase. Podstatu úspěchu seriálu shrnul *Zdeněk Štěpán*, který

režuruje dabing *Simpsonových* od prvního dílu takto: „V téhle rodince se spousta lidí najde. Táta si rád dá pivíčko, máma obstará domácnost, mají holku šprtku, kluka rošťáka, miminko, kočku (Sněhulku), psa (Spasitele) a dědu.*) Je to lidské, dobře vymyšlené a všechno končí dobře.“ A hlavně je to vtipné; není v tom žádná vata, má to švih a žádný vtip se nikdy neopakuje. Žlutou rodinku ze *Springfieldu* vymyslel a stále řídí **Matt Groening**.®

*) V první řadě seriálu (u nás r. 1993) daboval vedlejší figurku **Vočka Šišlaka Jan Kotva**, jeden ze čtyř herců Macourkova *Živočichopisu*, který v tábořském *Podívalde* režíroval r. 1963 *GAGmen*.

Jak vzniká „krása“ (financovaná ministerstvem financí)

V rubrice **Problém** jsme registrovali další pokusy domácích autorů o karikaturu ministryně financí. Naše kráska (viz portrétní fotografie z její prezentace na facebooku) se prezentaci

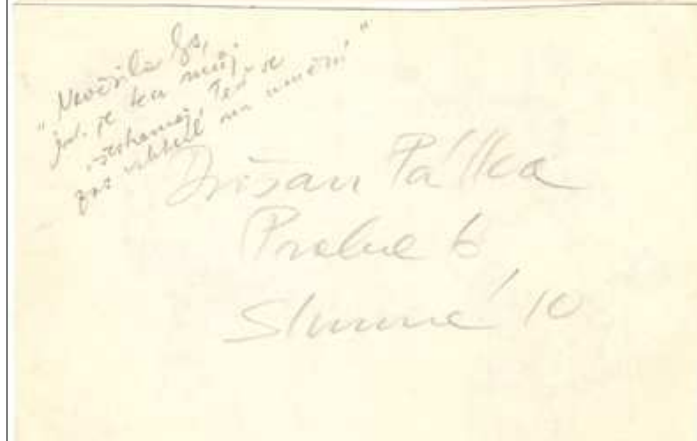
své oduševnělé tváře věnuje opravdu s velkým úsilím a asi i náklady. Volby jsou za humny a tak se peníze pro najmutí exkluzivního fotografa vždy najdou - i když možná z rozpočtu ministerstva financí. Autorem fotek jsou *David Šedivý* (je na MF v pracovním poměru) a také *Jakub Konečný* (též už zaměstnanec, původně však na smlouvu za Kč 500 za hodinu), před nimi to byl *Petr Kořínek*, který byl placen půl roku (měsíčně vykazoval 80 hodin 250 Kč za hodinu). Všichni tři pánové také pracují pro hnutí ANO. Snímky i textové podklady jsme převzali z „Deníku N“ z 6. května letošního roku, který krásné tváři mile oplácané političky poskytl celou tiskovou dvoustranu.

Repro: „Deník N“

Líc a rub vtipu Dušana Pálky

Při rovnání papíru do sběru se samozřejmě vyčleňují takové kousky, které by bylo škoda nadobro zničit. A to i přes to, že jsou oskenovány, aby bylo možno je kdykoliv nabídnout čtenáři GAGu případně na výstavy. Kromě písemných dokumentů, které postupně otiskujeme v e-GAGu a schováváme pro (případně) historiky, jde pochopitelně hlavně o originály kreseb, které se z různých důvodů ocitly v držení redakce. Někdy z toho může být i zajímavé

prohlédnutí - jako na tomto vtipu od **Dušana Pálky**. U kresby totiž zcela chyběl text, který Dušan obvykle psal pod obrázek svým nezaměnitelným rukopisem. Ovšem když jsme kresbu otočili, nad běžným údajem o jménu a adrese autora (ta je ještě z Ořechovky) našli jsme právě na rubu v horním koutě cosi - a - heuréka! - byl to právě ten scházející text.

Takže **Božena** zrovna telefonuje: **“Netušila bys, jak je ten můj všestranej. Ted' se zas vrhnul na umění!”**

A je tu rázem Pálka, jak ho známe včetně “netlemících se” postav, a proč jsme ho tak obdivovali. Navíc s dynamickým pohybem postavy coby bonusem! Pro někdejší dikobrazí “ceplecháře” a bohužel také pro řadu dnešních výrobců vtipů by tohle mělo sloužit jako návod, jak se staví vtip. Že jde o to, aby text pouze nepapouškoval, co je vidět na obrázku, tedy aby kresba nebyla jen ilustrací k vtipné anekdotě. Prostě aby to byl dobrý kreslený vtip, musí být text v přesném kontrastu s obrázkem. Aby samotný text ani samotný obrázek nedávaly žádný smysl. Tak, jak to Pálka předváděl se svými postavami. Zde se svým *Bedřichem* a jeho vztahem k umění...

Omyl: Falešný Born (místo Adolfa tohle nakreslil František!)

Nikoliv populární výtvarník *František Skála*, ale jeho otec **František Skála** z Rakovníka, příslušník týmu „Zlaté

ručičky“ působícího nejvíc ve vydavatelství MF, byl autorem vtipu, který redakce (nejspíš *Literárky*?) označila jako dílo **Adolfa Borna**. Jistou podobnost bychom jistě mohli najít, ale

v době, kdy *Skálovi* vyšla kniha vtipů o myslivcích „**Pozor, zde se střílí**“ takový přehmat grafika určitě nebyl omluvitelný. No, snad se aspoň honorář dostal tehdy do oprávněných rukou, ale o slávu holt *Skála* díky nepozornosti redaktora přišel. Abychom méně orientovaným čtenářům pomohli, připojujeme i kresbu od skutečného **Adolfa Borna**, která vznikla v prakticky stejné době... (red.)

Díváte se na první (úplně první) vydání *Bumerangu* L. P. 1990 (!)

Vyšlo v **červenci** a je významné tím, že to je ten kvalitní bumerang, který se od té doby stále, byť s přestávkami, vrací. A plán ho vydávat se zrodil už **v roce 1969**. Dnes jsme zvyklí na jeho podobu měsíčníku, přílohy slovenského denníku Šport, kterým v GAGu listujeme a pár obrázků (i slov) zde předkládáme. Jistě, tenkrát šlo o klasický časopis o 16 stránkách, zpola barevný. Redakci tvořili bratři **Vicové, Fedor a Miro**, což se od té doby nezměnilo, jen čas běžel a tak se poslední návrat Bumerangu neobešel bez Fedorových synků **Bobeše a Kuby** (dávají mu grafickou podobu). Na tomto místě si nemůžeme nevšimnout, že některé současné rubriky už tehdy zde měly místo; ttady se zrodila rubrika s ukázkami ze sbírky novoročních *P. F.* (kupř. *Jiráňka a Polakoviče*) a také forma "Blíženců" jen s delším názvem "Když dva kreslí to samé, někdy je to (téměř) to samé". Už tehdy se o ni staral Miro. Nu a Fedor, jak vidíte, byl autorem obálkového vtípu...

A zde je něco, co stojí za zmínku. Tedy za vzpomínku - **Miro Vico** zde shrnul **stav humoristických časopisů v (tehdejším) Československu**. A že jich bylo... **Dokončení na příští straně!**

S AKOU KONKURENCIOU MŮŽEME RÁTAŤ

Keď sme v roku 1968 stáli na prahu vydávania humoristického časopisu (už vtedy Bumerang), konkurencia nebola veľká - Roháč, Dikobraz a krátke obdobie Ježek. Každá republika mala nárok na vydávanie len jediného periodika tohto zamerania, a tak sme sa uchýlili k národnostnej menšine - tá nárok mala. Lenže - človek mieni a velenie Varšavskej zmluvy mení. A tak nepribudol nový humoristický časopis, ale to neznamená, že nebolo veselo. Aj keď to bol často humor skôr čierny. Teda s akou konkurenciou môžeme rátať teraz, keď rodina humoristických časopisov sa utešene rozrastá?

ROHÁČ - podľa encyklopédie (Pyramída 1984) - ilustrovaný satiricko-humoristický týždenník, ktorý okrem iného odhaľuje nedostatky na rozličných úsekoch hospodárskeho a spoločenského života, buržoázne prežitky vo vedomí ľudí, reakčné úsilie imperialistických mocností a vedie proti nim **ú č i n n ý** boj. Meno týždenníka je odvodené od mena Roháča obyčajného, nášho najväčšieho chrobáka, ktorý je **chránený**.

NOVÝ DIKOBRAZ (ešte nedávno len Dikobraz) - Dikobraz je hlodavec, tvarom a veľkosťou trochu pripomína jazveca. Celkový vzhľad aj chôdza dikobraza je dosť ťažkopádna (Pyramída 1984). Nechcem touto charakteristikou dikobraza - živočícha charakterizovať aj časopis rovnakého mena (pôvodný, starý - o mŕtvych len dobre). Pretože v tejto chvíli je tu už **NOVÝ dikobraz**.

Mesačník **ŠKRT** napriek proklamatívnejmu názvu (zdôraznenému i graficky na titulnej strane) neškrtá, ale podčiarkuje. Podčiarkuje, že nastáva výrazná diferenciácia aj v oblasti humoru a satiry.

SEXBOX - Na Slovensko (do uzávierky) ešte nedorazil, podľa názvu pôjde zrejme o humoristický časopis pre tých, ktorí erotiku berú ako šport.

ŠVANDA DUDÁK - Tiež do (uzávierky) nedorazil, ale treba rátať s tým, že s ním bude švanda.

PINGPONG - A sme opäť na Slovensku, a opäť (podľa názvu) v ríši športu. Nepravdivosť, s akou časopis vychádza, môže byť taktickým manévrom. Ak v priebehu štyroch mesiacov vyšli len dve čísla môže sa stať, že v najbližších dvoch mesiacoch vyjdú štyri čísla. A potom by to bola konkurencia silná.

Pokračovanie na str. 4

S AKOU KONKURENCIOU MŮŽEME RÁTAŤ (Pokrač.)

A teraz pozor! V Bratislave vzniklo Voľné združenie karikaturistov a priateľov humoru na Slovensku. Jeho názov je FORMÁT a ten istý názov ponese aj humoristický časopis. No, Formát nie je práve najprítlačlivejší názov, to ešte tak FOR, ale čo to (alebo ten?) MAT? Alebo, že by sme boli opäť v oblasti športu? Najprv FOR a potom MAT? To bude hádam zorný uhol, z ktorého sa na nový časopis budeme pozerat'.

Kým však vyjde prvé číslo BUMERANGU, táto inventúra nebude úplná. Niektoré spomínané časopisy už (alebo ešte) nevýjdú, iné vzniknú. Zlaté časy totality a totalitných istôt. Veď teraz už ani nevieme čomu sa máme alebo budeme smiať. To, čo bolo vážne, je smiešne, ale, a to je zaujímavé, čo bolo smiešne, nezávažne.

Miroslav Vico

Do našej uzávierky sme zaznamenali avizovanie vzniku ďalších humoristických časopisov. Kdesi na Považí sa má v dohľadnej dobe zjaviť SATYR v podobe súkromného humoristického časopisu, v Košiciach MARATÓN, ktorého zázémím má byť známy rozhlasový týždenník rovnomenného názvu.

Redaktor českého ŠKRTU a tajomník ČUK (českej únie karikaturistov) Ivan HANOUSEK vo svojej zdravici nášmu časopisu (na str. 13) zároveň avizuje vznik týždenníka KUK, ktorého má byť šéfredaktorom.

Začiatkom apríla mal v Bratislave vyjsť „prvý slovenský comixový časopis (informácia, ktorá sa nám dostala do rúk neuvádza jeho názov). V stánkoch PNS sme ho zatiaľ nevideli. Alebo bol tak rýchlo rozpredaný?

(pozn. redakcie)

Dokončení z minulé stránky:

Pokud jde o tento historicky první Bumerang, jde dnes o důležitý zdroj pro jakéhokoliv historika se zaměřením na zkoumání našeho periodického tisku a samozřejmě i pro specialistu zaměřeného na historii humoru kresleného...

Konkurence to byla dost veliká, i když se brzy ukázalo, že tím nepřítelem nebyla konkurenční periodika, ale hlavně distribuce.

A tak zanikl spolu s většinou ostatních titulů (až dole na konci se tu uvádí i plán na vydávání týdeníku "KUK" v Praze) nakonec i Bumerang. Ovšem na rozdíl od Dikobrazů a Roháčů a Škrtů a KUKu se dnes BUMERANG navrátil a žije!

Dokonce i s těmi "Čertovskými obrázky L'uba Radenu"!

Vlevo nahoře je (z kresby **Karola Čizmazii**) dobře patrné, jaká to byla po **Listopadu 89** doba. Můžeme si to vyložit jako ilustraci toho, jak různé nápady, plány a touhy tu naráz vyrašily - a "strašily" lidem v hlavě. A dnes už víme, které uspěly a které ne.

Ještě shrnutí:

Ve vůbec prvním Bumerangu jsme napočítali na **tři desítky vtipných obrázků - pět z nich bylo českého rodu...** (r)

A když už - tak už:

Když jsme tu dali místo pro vůbec první BUMERANG, pár slov ještě můžeme ztratit i o vůbec posledním BUMERANGU: **Má číslo 5, je z 29. 5. 2021** a

přišel od Viců tak jak se sluší a patří - ne do mobilu, ale ve velké obálce do poštovní schránky u branky. Takže neotravoval pípnutím, ale způsobil nenahraditelný zážitek z otvírání obálky. A pak ta radost! Vyjmout dálkou a novostí vonící noviny a listovat... Co jsme počátkem června v zásilce nalistovali, dozvíte se až v dalším e-GAGu, rubriku **Časopisy** už máme plnou nálezů z předchozích vydání.

Tak aspoň něco pro srovnání: v čísle 5 je **více než čtyřicet vtipných kreseb - tucet z nich je od českých autorů**, ač už nejsme jeden stát. A obálce vévodí velevtip **Vladimíra Jiráňka!**

Dole najdete seznam členů skupiny Polylegran. **Nad tím** vidíte výsledky úplně první (též poslední) soutěže karikaturistů v ČSSR. Byla to akce v Písku 1968 a není náhodou, že je tato informace celá v černém. Na této tradici jsme pak stavěli novou, už mezinárodní soutěž se skvělou úrovní a neméně skvělou účastí - nyní však už za ní též držíme smutek. **Nahoře vpravo** je přehled držitelů titulu **HUDr.** (*Doktor Humoris causa*) udělovaného Kobrou v rámci pražských Salonů kresleného humor (přes čtyři sta výstav). Jména jdou pod sebou podle abecedy (jedenáct jich nežije). Šlo o stát s názvem Československo a tak zde nechybí ani jména Slováků. Konečně **vlevo nahoře** je přehled držitelů *Zlatých ostnů* (a stříbrných i bronzových) udělovaných Dikobrazem 1983-1988. Zde však šlo o....

<p><i>čtenářskou anketu o Zlatý ostěn, která měla od svého zahájení v r. 1983 v oboru výtvarném tyto výsledky:</i></p> <p>1983 — zlatý ostěn V. Renčín, stříbrný Neprakta, bronzový J. Kerles; 1984 — zlatý ostěn Neprakta, stříbrný V. Renčín, bronzový J. Kerles; 1985 — zlatý ostěn V. Renčín, stříbrný Neprakta, bronzový J. Kerles; 1986 — zlatý ostěn Neprakta, stříbrný J. Kerles, bronzový J. Vyčítal; 1987 — zlatý ostěn Neprakta, stříbrný J. Kerles, bronzový D. Pálka; 1988 — zlatý ostěn J. Pop, stříbrný V. Renčín, bronzový BAPE (Bartoš, Pergler).</p>	<p>HUDr. Miroslav Barták HUDr. Josef Blecha HUDr. Adolf Born HUDr. Ivan Hanousek /teoretik/ HUDr. Stanislav Holý HUDr. Jan Hrubý HUDr. Vladimír Jiránek HUDr. Václav Johanus HUDr. Josef KOBRA Kučera /teoretik/ HUDr. Pavel Matuška HUDr. Jiří Winter - Neprakta HUDr. Jan Antonín Pacák HUDr. Dušan Pálka HUDr. Dušan Polakovič HUDr. Vladimír Renčín HUDr. Jiří Slíva HUDr. Jiří Šalamoun HUDr. Igor Ševčík HUDr. Fedor Vico HUDr. Jan Vobr HUDr. Jan Vyčítal HUDr. Vlastimil Zábanský</p> <p>Vážení doktoři humoru představují pro nás a naši dobu totéž co pro Evropu francouzští encyklopedisté. Věřím, že jejich dílo se stane pilířem naší kultury.</p>
---	--

UDELENE CENY V CELOSTATNÍ SOUTĚŽI KRESLENÉHO HUMORU „PISEK 68“
 vypsané Oblastním muzeem v Písku:

Cena poroty: Adolf Born 3000 Kčs
 Zvláštní ceny poroty: Haďák a Jan Bernat starožitnost
 Cena ONV Písek rozdělena po 1000 Kčs: Vladimír Renčín a Joia Chalupník
 Cena MěstNV Písek: Josef Žemlička 1000 Kčs
 Cena Sdružení pletářských závodů rozdělena po 1000 Kčs: Ivan Steiger, Jaroslav Molák
 Cena n. p. Jitex: Jiří Jirásek 2000 Kčs
 Cena návštěvníků výstavy + starožitnost: 2000 Kčs
 (bude udělena v závěrečný den výstavy)

O ty **Zlaté ostny** se dle čtenářů Dikobrazu podělili Renčín a Neprakta, což potvrzuje náš názor, že právě ti dva jsou pravými “národními umělci” v žánru kreslení vtípů. Sekundoval jim nejčastěji Kerles. Co ovšem překvapuje je vítězství *Jaroslava Popa* v roce 1988. Kde tak náhle nasbíral tolik hlasů za své odpudivé politické vtipy, zůstává historickou záhadou... Už za rok či dva by se jeho dílo dočkalo opačného hodnocení. Jeho kolaborantskou tvorbu připomeneme v blízkém čísle e-GAGu... (red.)

Členové Polylegranu *)

Sdružení Polylegran vystavovalo v proměnlivém složení; patřili k němu Adolf Born, Haďák (Miroslav Liďák), Vladimír Hlavín, Vladimír Jiránek, Jiří Jirásek, Oldřich Jelínek, Jiří Kalousek, Jaroslav Malák, Neprakta (Bedřich Kopečný a Jiří Winter), Karel Nepraš, Svatopluk Pitra, Jaroslav Pop, Vilém Reichmann, František Skála, Ctirad Smolka, Vladimír Renčín, Bohumil Štěpán, Jaroslav Weigel a Josef Žemlička.

*) zdroj: Pavel Ryška

Propozice mezinárodních soutěží:

4. Int'l Cartoonist Cartoon Seasonal Festival Spring 2021 - Syrie

Téma: a) Education after Coronavirus / b) Free

Deadline: 21. 6. 2021

www.raedcartoon.com

5. Int'l Biennial Book Cartoon Contest 2021 - Iran

Téma: "Book and Children", "Book, Librarian and Library", "Book and Media", "Book and Coronavirus".

Deadline: 21. 6. 2021

Info: www.booktoon.ir

25. International Competition FAX FOR PEACE - Itálie

Téma: *Mír*

Uzávěrka: 30. 6. 2021

INFO: www.faxforpeace.eu

10. Int'l Cartoon Contest Olive 2021 Kyrenia – Kypr

Téma:

A) Olive

Olive, Olive and Time, Olive and History, Olive and Mythology, Olive and Technology, Olive and Cyprus, Olive and Life, Olive and Peace, Olive and Conflict, Olive and War, Olive and Health, Olive and Women, Olive and Men, Olive and Children, Olive Oil, Olive Branch, Olive Tree, Benefits of Olive, Olive and Olive Mill/Press, Banning of Uprooting, Burning and Cutting Down Olive Trees and so forth.

B) Free Subject

Any topic can be drawn.

Deadline: 30. 6. 2021

Web Page: <http://www.zeytinkarikaturleri.com>

XXI bienále Novomestský osteň 2021 Nove Mesto n/V - Slovensko

Téma: *Rozhlas a televízia*

(pri príležitosti 65. výročia Slovenskej televízie a 95. výročia Slovenského rozhlasu)

Uzávierka súťaže: 30. 6. 2021

www.galeriahumoru.sk

45. Italian championship graphics section contest Lie 2021 - Itálie

Téma: *Happens along the way*

/Metaphysical or real trip, everything that can happen to move from one place to another/.

Deadline 1. 7. 2021

www.labugia.it

5. Beavers Laugh Cartoon Competition 2021 - Ukrajina

Téma: *SILENCE (TICHO)*

Deadline: 1. 7. 2021

<https://www.irancartoon.com/site/contests/rules-beavers-laugh-cartoon-competition-2021>

31. Int'l Festival Gura Humorului Suceava - Rumunsko

Téma: *The Cage of Freedom*

Deadline: 5. 7. 2021

<https://drive.google.com/file/d/1GQrD7QY07socJpfp1zeHmadVu8Sp8mlb/view?usp=sharing>

II Int'l Prize of Cartoon and Caricature "Francisco De Quevedo" - Španělsko

Téma: *"Quevedo and the economy"*

Examples of sentences by Quevedo (příklady citátů F. D. Queveda):

«He who knows where the treasure is is not wise, but he who works and takes it out.» -

«Powerful gentleman Mr. Money». - «The rich eats, the poor it feeds.» a pod.

Deadline: 15. 7. 2021.

<http://caricaturque.blogspot.com/>

International Award Caneva Ride 2021 - Itálie

Theme: "Out of the frying pan into the fire"

Deadline: 17. 7. 2021

www: Syria Cartoon

<https://www.raedcartoon.com>

17. mezinárodní salón humoru Limeira 2021 - Brazílie

Kategorie: Caricature, Cartum, Charge, Quadrinhos

Témata: Voda; Bože chraň královnu; Biden - Biden Brasil; Vakcínová válka; Digitální život; Změna klimatu, aj.

Uzávěrka: 30. 7. 2021

Info: <https://jornalopiu.blogspot.com/2021/05/17%20SIHL.html>

XI Int'l Biennial Masters of Caricature Plovdiv 2021 - Bulharsko

Téma: The Museum

Deadline: 31. 7. 2021

[Int'l Biennial for Caricature, XI Masters of Caricature Plovdiv 2021 Bulgaria](https://www.raedcartoon.com)

9. Cartoon Contest "De Geus" 2021 - Belgie

Téma: Colonization and Decolonization

Deadline: 10. 8. 2021

<http://caricaturque.blogspot.com/2021/03/invitation-xxiii-international-open.html>

9. Int'l Salon of Press Cartoons and Satirical Visual Arts - Rumunsko

Téma: viz regulament

Deadline: 15. 8. 2021

http://www.raedcartoon.com/index.php?option=com_content&view=article&id=3877

Int'l Salon of Antiwar Cartoons, Kragujevac 2021 - Srbsko

Téma: Protiválečné karikatury

Deadline: 17. 8. 2021.

Salon's website: www.antiwarkragujevac.rs.

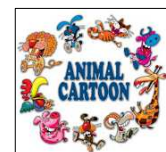
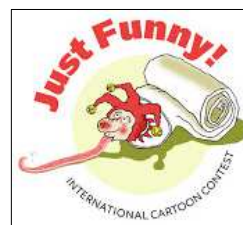
4. CARTUNION Cartoon Contest 2021 - USA

Téma: "Just Funny!"

Deadline: 20. 8. 2021

Info: <http://www.cartoonblues.com/forum>

Více: [cartoonblues](http://www.cartoonblues.com).

6. Int'l Contest Animalcartoon Beograd 2021 - Srbsko

Téma: Lion (Lev)

Deadline: 25. 8. 2021

www.animalcartoon.net

10. Sejong Int'l Cartoon Contest SICACO 2021 Daejeon, Seoul - Korea

Téma: Thema section (titled Untact + Winwin) + **Free section** (Olympics, Children, etc.).

Deadline: 31. 8. 2021

<https://www.irancartoon.com/site/contests/10th-sejong-international-cartoon-contest-sicaco-2021-korea>

Int'l Satirical Picture Comp. „KARPIK 2021“ Niemodlin, Polsko

Téma: Fish, fishermen, fishing in nets, etc. (Ryba atd...)

Uzávěrka: 30. 9. 2021

Info: <http://www.okniemodlin.org>

Annual Cartoon Contest, Olense Kartoennale 2021 - Belgie

Téma: The main theme is 'A visit to the museum'.

This year *Amnesty International* offers the best cartoon with the theme 'Right to a fair trial'.

Deadline: 13. 9. 2021

www.olensekartoennale.be

L'ubomír Kotrha zve na futbal - se svou e-knihou vtipů Nejplodnější slovenský autor všech dob nemůže chybět při Mistrovství Evropy v kopané. O svém díle píše:

Tento loptový šport je aj veľmi vďačnou témou karikaturistov.

Podstatnú časť tých mojich futbalových vtipov som vložil do tejto publikácie. Zámerne som vybral len cartoons bez slov. Dúfam, že sa na nich pobavia nielen slovenskí čitatelia, ale i tí zahraniční, ktorí slovenčine nerozumejú. A z vlastnej skúsenosti viem, že bezeslovnému kreslenému humoru rozumie skoro každý - Slovák, Nemec, Japonec, Brazílčan, Číňan, Egyptan i Iránc. A keďže tento typ publikácií (kresleného humoru) sa Slovensku z neznámych dôvodov veľkým oblúkom už roky vyhýba, rozhodol som sa urobiť krok do neznáma - s odhodlaním pobaviť aspoň pár ľudí, i keď viem, že ich určite nebude ani zďaleka toľko, ako na preplnených štadiónoch počas majstrovstiev sveta.

Ve Švýcarsku vyhlásili Karikaturu roku 2020

Švýcarskou karikaturou roku 2020 je "Zatmění corony" od **Patricka Chappattese (viz!)**. Tentokrát nerozhodovali jako obvykle návštěvníci výstavy, ale karikaturisté. 30. výstava byla kvůli pandemii otevřena jen chvíli, proto byla *Cena publika* nahrazena cenou odborníků.

Přestože téma pandemie bylo v minulém roce převažující, dostaly se na stupně vítězů i dvě bezvírové práce: "Lod" je plná" (Sorry, naše loď je plná) od Christophera **Biedermanna** a "Davos" (Greta!?) od **Géralda Herrmanna**. (Viz dole!)

Patrick Chappattes cenu získal již po třetí, předtím v letech 2012 a 2014. (Nebelspalter Nr. 3/2021)

Evropské Cartoon Centrum v belgickém Kruishoutem hlásí: Tucet Slováků!

Cartoon exhibitions are also organized at regular intervals in the gallery, annex café. Our own exhibition **Cartoons from Belgium** was also on view there.

Ràzus invited 12 contemporary Slovak cartoonists to the exhibition: **Andrej Misaneck, Bobo Pernecky, Fero Jablonovsky, Ivan Chadziev, Jozef Gruspier, Laco Torma, Michal Barvircaak, Peter Homola, Rado Repicky, Roman Sika, Vlado Pavlik a Vojtech Krumpolec.**

A varied group of cartoonists, each with their own style, who give us a glimpse of what the Slovak cartoon looks like.

(You can visit the exhibition in the ECC **from 4 April till 20 June 2021**, every Sunday from 10 till 12am and from 2 till 5pm, **only on reservation**) (red.)

27. Festival Int'l de Caricatura „Ricardo Rendón“ - Kolumbie

First Prize: Hicabi Demirci - Turecko

Second Prize: Ares - Kuba

Third Prize: Muzaffar Julčibajev - Uzbekistan

Fourth Prize: Dario Castillejos - Mexiko

Mentions: Mihai Gabriel Boboc - Rumunsko, Constantin Sunnerberg - Belgie, Raul Fernando Zuleta - Kolumbie, Marco D'Agostino - Itálie, Omar Figueroa Turcios - Španělsko, Mecho - Kostarika, Saman Ahmadi - Irán

Katara Caricature Award 2020 - Katar

506 vtipů od 262 soutěžících ze 48 států (pořadatelé země dělí na 17 arabských a 31 zahraničních států)

Neumělé obrázky jsou málo pochopitelně označeny za oceněné:

Naji Panaji (Maroko) - 1. cena

Ibrahim Saleh Mohamed Al-Sayed (Egypt) - 1. místo

Ali Ghanat (Iran) - 2. místo

Tommy Thomedian (Indonésie) - 2. místo

Jeremiah Correa (Filipíny) - 3. místo

Rizal Adnan (Indonésie) - 3. místo.

Saeed Abdulaziz Jassim Al-Badr - won the *Qatari cartoonists* category

First International Cartoon Festival 2020 - Indonésie

The winners:

First prize: Suyono - INDONESIA

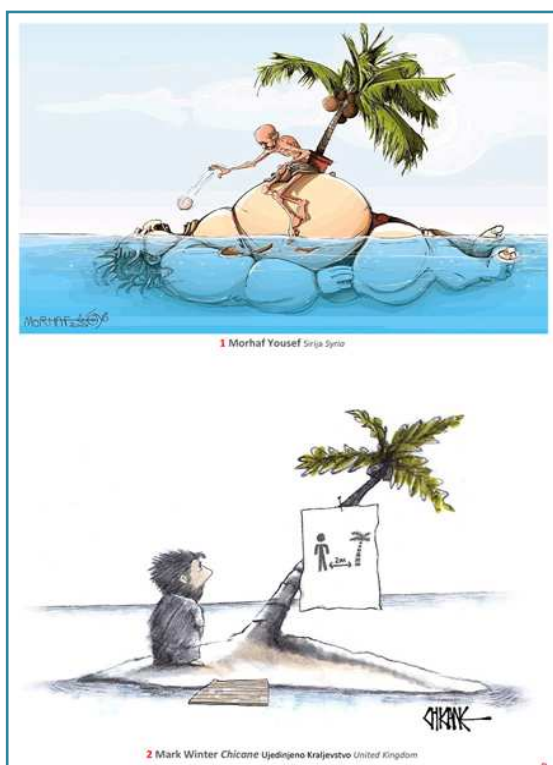
Second prize: Edi Dharma - INDONESIA

Third prize: Septa Miyosa - INDONESIA

Vlevo jsou jména dalších 10 oceněných "Achievement Award"

Navíc bylo uděleno ještě 5 **Spezial Prize** těmto autorům:

Putu Suarya (Indonésie), Izabela Kowalska (Polsko), Marina (Bělorusko), David Hafez (USA), Simona Luz (Švýcarsko)

12. Int'l Cartoon Exhibition OSOR 2020 Mali Lošinj - Chorvatsko

Téma: **Zdraví a bolest na pustém ostrově**

220 autorů ze 49 států - hlasovalo 1033

návštěvníků výstavy

1. Morhaf Yousef - Sýrie (16) vlevo nahoře

2. Mark Winter - Británie (15) vlevo dole

(Na palmě visí aktuální cedulka nařizující vzájemný odstup trosečníka a palmy - 2 metry)

3. Alexander Schmidt - Rusko (13)

4. Branko Ložinski - Chorvatsko (12)

+ 9 autorů (všichni po 10 hlasech): Darko Dožič (Chorvatsko), Sergej Dudčenko (Ukrajina), Ana Gezi (Chorvatsko), Hiie Ivanova (Estonsko), Borislav Josipovič (Chorvatsko), Ali Khalil (Bahrajn), Akbar Rouhy (Irán), Hamid Soufi (Irán), Li Xiao Jang (Čína)

Díky zvolenému tématu se tak zvýšil počet vtipů na téma "**Trosečník na ostrově**", které se již po dlouhá léta stávají jakousi vstupenkou do spolku kvalitních cartoonistů v žánru "humor beze slov".

Olense Kartoenale 2020 - Belgie

1. cena: Hamid Soufi / Iran (**kresba vlevo!**)
2. cena: Armen Hamonangan / Indonesie (**kresba vpravo!**)
3. cena: Helmut Jacek / Německo (**kresba dole!**)
4. cena: Andrej Popov / Rusko

Prize of the *City of Bialogard*: Pawel Kuczynski / Polsko
Special prize *Amnesty International*: Roberto Castillo / Kuba

24. International contest Fax for Peace - Itálie

ARTISTS SECTION:

First Prize: Hossein Naghib - Iran
Honorable Prize: Raed Khalil - Syrie
Honorable Prize: Nahid Zamani - Iran

SATIRE SECTION:

First Prize: Xiao Qiang Hou - Čína
Honorable Prize: Borislav Stanko-vič - Srbsko

1. International Cartoon Web Contest 2021 - Azerbajdžan

Téma: **Stop War, Make Smile**

Celkem 476 soutěžících ze 68 států poslalo 1112 prací.

Gold Medal: Musa Gumus - Turecko

Silver Medal: Mohammad H. Akbari

Bronze Medal: Amorim - Brazílie (**viz obr.!**)

Honorable mention: Fabu Adin Hasan - Norsko, Jitet Kustana - Indonézie, Emanuele del Rosso - Itálie, Olexsij Kustovskij - Ukrajina, Oleg Gutsol - Ukrajina

5. Int'l Green Crescent Cartoon Contest - Turecko

Téma: „Nová generace a závislosti nové generace“.

Soutěž „Zelený půlměsíc“ obeslalo 1088 účastníků z 69 zemí s celkem 2034 karikaturami.

Soutěž měla za cíl zvýšit povědomí o závislostech, které představují univerzální problém ohrožující mládež a budoucnost celého světa a za účelem generování reflexu proti závislostem. Zúčastnili se zejména autoři z Indie, Indonézie, Íránu, Ruska, Číny a z Evropy.

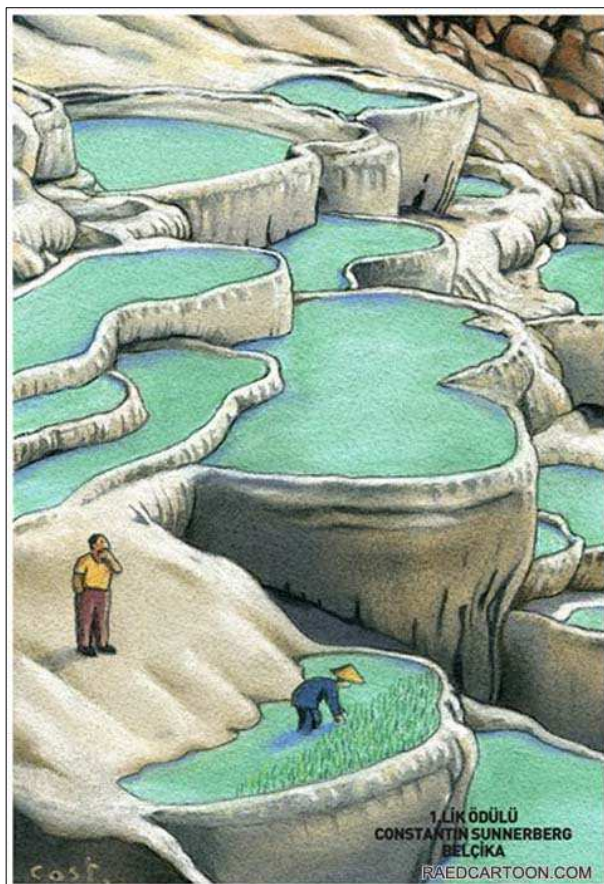
Ceny budou autorům vítězných prací předány na ceremoniálu letos v červnu.

IKONU
Yeni Nesil &
Yeni Nesil Bağımlılıklar
SUBJECT: New Generation &
New Generation Addictions

1. cena: Gokcen Çukadar - Turecko
  2. cena: Ares - Kuba
  3. cena: Michael Mayevsky - Ukrajina
- Ocenění za úspěch:**
Kan Yigit - Turecko
Ray Costa Nascimento - Brazílie
Mehdi Azizi - Írán

22. Mezinárodní festival aforismu a karikatury Strumica 2021 - Severní Makedonie

Téma: **KARNEVAL - EROTIKA**

- Zlatá plaketa - Miro Georgijevski (Severní Makedonie)
Stříbrná plaketa - Luis Pol (Austrálie)
Bronzová plaketa - Goran Čeličanin (Srbsko)

1. International Cartoon Contest Denizli - Turecko

Téma soutěže:

Climate Change and Organic Agriculture

Účast: 372 umělců ze 48 států poslalo 829 prací.

1. cena: **Constantin Sunnerberg** / Belgie **(viz obr. vlevo!)**
  2. cena: Borislav Stankovič / Srbsko
  3. cena: **Durmaz** / Turecko
- Honorable mention:**
Omer Cam (Turecko)
Wahid Failed Alimoh (Iran)
Faith Navran Najafi (Iran)

1. World Hall of Graphic Humor National University of Colombia - Kolumbie

1. Bahram Arjomandnia - Írán
2. Andrea Pecchia - Itálie
3. Fan Lin Tao - Čína
4. Luis Eduardo Leon - Kolumbie
5. Hikmet Cil - Turecko
6. Vahid Alimohamadi - Írán

18. International Cartoon Exhibition 2021 - Syrie

Topic: Humor - Gags

Účast: 182 cartoonists (vítězové: nominace pro výstavu Syria 2022)

Mohammad H. Akbari - Iran; Marco D'Agostino - Italy; Mojmir Mihatov - Croatia; Xiao Qiang Hou - China; Alexander Shmidt - Russia; Fan Lin Tao - China; Hule Hanušić - Austria; Damir Novak - Croatia

International Exhibition SATYRYKON 2021 - Polsko

Téma I: Family / Téma II: Joke + Satire

Porota hodnotila 3218 prací od 978 autorů ze 72 států a vybrala 174 obrazů od 123 karikaturistů pro postsoutěžní výstavu. V jury pod *chairwoman* jménem *BOGNA OTTO-WEGRZYN* pracovali Poláci *Przemysław Dunaj*, *Elżbieta Pietraszko*, *Norbert Sarnecki* a *Alexander Faldin* z Ruska, *Gabor Papai* z Maďarska a *Jiří Slíva* z Česka.

Grand Prix of SATYRYKON 2021 (+ cash prize of PLN 10,000) - **ALI MIRAEE** (Iran) za dílo "Stepchild"

Department: FAMILY

I prize, gold medal (and money award of PLN 7,000) - **ANDREI POPOV** (Rusko) za dílo "When They Grow"

II prize, a silver medal (and money award of PLN 6,000) - **MICHAŁ STACHACZ** (Polsko) za práci "At the table"

III prize, bronze medal (and money award of PLN 5,000) - **SHAHROKH HEIDARI** (France) za dílo "Family Presence"

Plus **dvě odměny** (PLN 4,000 každý):

SEYRAN CAFERLI (Azerbajdžan) za *nepojmenovanou kresbu*

AGIM SULAJ (Itálie) za kresbu "Family"

Department: Joke and Satire

I prize, gold medal (and a cash prize of PLN 7,000)

MAREK SZYMAŃCZUK (Polsko) za práci "Black Clouds on the Republic of Poland"

II prize, a silver medal (and a cash prize of PLN 6,000)

BAMBANG SULISTYO (Indonézie) za práci "Temperature check"

(viz obr. vedle!)

III prize, bronze medal (and cash prize of PLN 5,000)

GRZEGORZ MYĆKA (Polsko) za dílo "Monster"

Plus **dvě odměny** (PLN 4,000 každý):

PAWEŁ KUCZYŃSKI (Polsko) za "Pure Soul"

JAVAD TAKJOO (Iran) za dílo "The time of religion"

Novinářská porota posoudila příspěvky výhradně polských účastníků a rozhodla se jednomyslně udělit ocenění *Sławomiru Luczyńskiemu* za práci „*Kosiar-ka*“ (Sekačka) - **viz obr. vpravo!**

Získá tak diplom z dílny loňského vítěze této zvláštní kategorie *Krzysztofa Grzondziela*. Stejně tak **Sławomir Łuczyński** je proto pověřen zhotovením diplomu pro dalšího laureáta *Ceny Andrzeja Waligórskiego*, která bude udělena v příštím ročníku Satyrykonu - Legnica 2022.

27. Zlatý soudek 2021 Prešov - Slovensko

O mezinárodní soutěži Golden Keg vyšel tento text v *Bumerangu* - březnovém čísle 3/2021

Za normálních okolností by sme v takomto čase ešte nezverejňovali výsledky súťaže, lebo tie sme každoročne cudne skrývali pred verejnosťou až do tradičného 1. apríla, keď sme otvárali výstavu najlepších súťažných prác a potom odovzdávali ocenenia autorom, ktorí ich získali na základe rozhodnutia poroty. Lenže normálne okolnosti nenastali. Toto konštatovanie sa tentoraz netýka celkového vývoja na Slovensku po jeho osamostatnení, ale na náhle vyčítanie vírusu, ktorý zasiahol už do minulého ročníka. Už vtedy bolo všetko pripravené na slávnostný ceremoniál, visela i výstava v Šarišskej galérii, ale keďže pandémia začala mať celosvetový rozmer, už ani nebolo potrebné informovať pozvaných autorov, že sa všetko odkladá na neurčito a ten stav sa neustále posúval. A tak sme aspoň zaslali zúčastneným autorom katalóg v elektronickej podobe a niektorým aj ocenenia...

V priebehu roka sme žili v nádeji, že pandémia ustúpi a koncom roka sme v tejto nádeji vyhlásili ďalší, v poradí už 27. ročník súťaže a 1. marca už zasadla porota (s rúškami), aby vyhodnotila práce zúčastnených autorov. Vzhľadom na mimoriadnu situáciu oboslalo súťaž celkom slušné množstvo autorov (119 oproti 165 v minulom ročníku) z 30 krajín s celkovým počtom vyše 300 prác.

Ale už tesne po porote sme sa dozvedeli, že tak ako pred rokom, aj teraz 1. apríla sa slávnostná časť s odovzdávaním cien nebude konať.

Fedor VICO

Výsledky:

Veľká cena (Grand Prix): Fero MRÁZ (Slovensko) - viz vedle!

1. cena: Sun CHEN (Čína) **viz obr.!**

2. cena: Muhittin KOROGLU (Turecko) **- viz obr. vpravo dole!**

3. cena: Pavel TAUSSIG (Nemecko) **- viz obr. vľavo dole**

Cena Českej únie karikaturistov:

Laco TORMA (Slovensko)

Cena Pivnej galérie:

Alexander SERGEEV (Rusko)

Cena Igora Ševčíka:

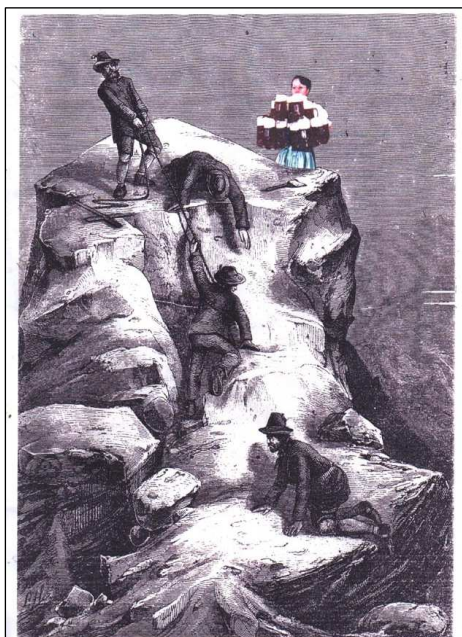
Vladimír SEMAN (Slovensko)

Cena časopisu Bumerang:

Hule HANUŠIČ (Rakúsko)

Čestné uznania: Konstantin Kazančev (Ukrajina), Ahmet Aykanat (Turecko), Angel Tchernayev (Bulharsko), Vlado Mešár (Slovensko), Slawomir Makal (Poľsko), Ľubomír Juhás (Slovensko), Zhao Yunsheng (Čína), Janek Janowski (Poľsko), Luc Descheemaeker (Belgicko), Mojmir Mihatov (Chorvátsko), Wei-chi Liang (Čína), Cai Weidong (Čína), Hamza Akin (Turecko), Roberto Castillo Rodriguez (Kuba), Darsono (Indonézia), Rastko Lulić (Srbsko), Vishal V. Shenoy (India)

Pro zajímavost uvádíme i podíl států: Čína - 18 / Slovensko - 11 / Turecko - 9 / Polsko - 9 / Srbsko - 8 / Ukrajina - 7 / Bulharsko - 7 / Rusko - 7 / Indonézie - 6 / **Česká republika - 6** / Chorvatsko i Rumunsko po 4. Další státy reprezentovali v Prešově tři, dva či jen jeden autor.

Metropolitan Municipality int'l Cartoon Contest 2021 Izmir - Turecko

Soutěžilo 549 umělců se 1672 příspěvky ze 62 států.

1. cena: Azerbaijan Seyran Caferli - Azerbaidžan - **viz obr. vpravo!**
2. cena: Ernst Mattiello - Švýcarsko
3. cena: Halit Kurtulmuş Aytoslu - Turecko

Honorable mention:

Luc Vernimmen - Belgie
Abdul Arif - Indonésie
Galym Boranbajev - Kazachstan

17. Int'l Cartoon Contest 2021 - Syrie

1. Prize: Gucharges - Brazílie
2. Prize: Arkan Al-Zidi – Irák
3. Prize: Payam Vafatabar - Irán

Special Prize:

Luka Lagator - Černá Hora
Ivailo Tsvetkov - Bulharsko
Kivokurtcev Aleksei - Rusko

Syriacartoon Website Prize: Ramez Haj Huseen - Syrie a Mohammad Al-Ali - Syrie

37. Aydın Doğan International Cartoon Competition 2020 - Turecko

Ceny:

1. Reynerio TAMAYO (Kuba) /
2. Mahmood NAZARI (Iran) /
3. Mojtaba HEIDERPANAH (Iran)

Success Prize: Hamed Mortazavi ALAVI (Iran) / Borislav STANKOVIČ (Srbsko) / Tošo BORKOVIČ (Srbsko)
"Empowered Girls, Empowered Futures" Special Prize: Ömer ÇAM (Turecko)

Euro-kartoenale Kruishoutem 2021 - Belgie

Na téma "*Chances and Opportunities*" soutěžilo 2311 prací od 714 cartoonistů z 80 zemí.

1. cena: Marilena Nardi - Itálie
2. cena: **Jerzy Głuszek** - Polsko (**viz obr. nahoře!**)
3. cena: Muammer Olcay - Turecko

Prize of the ECC: Alexander Sergeev - Rusko

Best Entry of the EU: Alessandro Gatto - Itálie

Best Belgian Entry: Constantin Sunnerberg - Belgie

Honorable Mentions:

Mojtaba Heidarpanah - Iran /Cover Award (**viz obr. dole!**) - **Davoud**

Housmand Taghiabad - Iran a **Zbigniew Wozniak** - Polsko

Účast z **CZECH REPUBLIC:** *Lubomir Dostal, Roman Kubec, Lubomir Lichý, Václav Linek, Pavel Matuška, Miroslav Mrázek, Rudolf Pejřil, Rudolf Štorkán, Tomáš Truneček, Aleš Vyjídák.* Žádný z Čechů

se nevešel do výstavní kolekce ani do katalogu (10-0). Pro zajímavost - bez jediného zastoupení v sále ECC v Kruishoutemu se museli obejít např. i Francouzi (13-0), také Řecko (8-0), Indie (15-0), Peru (9-0), Srbsko (16-0), USA (9-0) apod. Pod německou vlajkou na výstavu prošla kresba *Jana Tomaschoffa* a z devíti soutěžících ze Slovenska uspěl jen *Walter Ihring*. Průnik 21 Peršanů na výstavu zřejmě vychází z přímo masové účasti přesně 116 kreslířů z Iránu.

International Shiraz Metro Cartoon Festival 2021 - Irán(?)
Pětice vítězů je na obrázku vlevo. Vedle jsou jména dalších třinácti oceněných autorů.

14. Int'l Contest of Caricature & Cartoon of Vianden - Lucembursko

Téma: AI (artificial intelligence, robo-tics, digit...)

First Prize: Bahram Arjmandnia - Iran

(viz obr. vpravo!)

Second Prize: Budi Hari Pujiono - Indonézie

Third Prize: Carlo Schneider - Lucemboursko

Honorable Mention: Ali Shahali - USA

Honorable Mention: Gergely Bacsa - Maďarsko

Honorable Mention: Luc Vernimmen - Belgie

Honorable Mention: Enrique Lacoste - Kuba

Honorable Mention: Tommy Thomdean - Indonézie

Mezi asi stovkou autorů kreseb vybraných pro výstavu jsou dvě česká jména:

Václav Linek - Czech Republic

Jiří Novák - Czech Republic

26. Int'l Cartoon Exhibition Zagreb 2021 - Chorvatsko

Téma: **COMIC STRIP, COMIC BOOK**

(comic book heroes and their authors in caricature)

Soutěžilo 743 děl 347 autorů ze 66 států.

Ceny:

1. cena: DAMIR NOVAK, Chorvatsko

(viz obr. vlevo!)

2. cena: Nikolai Voroncov, Rusko

3. cena: Cenk Alparsan, Turecko

Special Mentions:

Hule Hanušić, Rakousko; Steffen Jahnsowski-Herschel, Německo, Slawomir Makal, Polsko; Vjačeslav Šilov, Rusko; Valerij Tarasenko, Rusko.

